శ్రీరస్తు

శ్రీలక్ష్మీనారాయణ

శరణాగతిస్తవము

శ్రీ. ఉ. వే. శ్రీమాన్
. నారాయణం రామానుజాచార్య
ప్రణీతము

శతావధాని, అభినవ జయదేవ, కవిసార్వభౌమ
బ్రహ్మశ్రీ
చల్లా పిచ్చయ్యశాస్త్రివర్య
విరచితాంధ్రానువాద సమేతము

ముద్రాపయిత
శ్రీ. ఉ. వే. శ్రీమాన్, భిషగ్రాజ
దీవి వేంకట నృసింహాచార్యులు, నెల్లూరు

కాపీరైటు] 1957 [మూల్యము 1-0-0

నల్లూరు గ్రామం కైఫీయత్తు

కైఫీయత్తు మజుకూరు నల్లూరు సముతు పులివర్రు సర్కారు మృత్తుజాంనగరు.

ఈ గ్రామమునకు పూర్వంనుంచిన్ని నల్లూరు అనే పేరు వున్నది. శాలివాహనశక ప్రవేశము అయినతరువాత గజపతిగణపతి ప్రభుత్వము మొదట ఫక్కీలోను యీగ్రామమధ్యమందు విష్ణుస్థలము కట్టించి శ్రీ వేణుగోపాలస్వామివారి ప్రతిష్ఠచేసి యీగ్రామమునకు తూర్పుభాగమున అయిదుకుచ్చెలులపొలం యీనాం యిప్పించినారు. గనుక చాలాదినములు ఆదేవునికి సకలోత్సవములు జరిగిస్తూవచ్చినారు. తదనంతరము రెడ్లు యీదేశము ఆక్రమించి ప్రభుత్వము చేసేటప్పుడు యీగ్రామము బుర్రావారు అనేవెలనాటివారికి అగ్రహారము యిచ్చిరి. గనుక వారు యీస్థలములోకి వచ్చి గృహనిర్మాణములు చేసికొని అగ్రహారము అనుభవించే మొదల సదంహీరెడ్లదగ్గరను కవీశ్వరుడైన శ్రీనాథుడు యీస్థలంలోకి మార్గవశాత్తుగా వచ్చివున్నంతలో యీఅగ్రహారికులైన బుర్రాసింగన్న ఐశర్యమదంచేతనున్ను తనకంటె విధ్యాధికుడులేడన్న తాత్పర్యముచేతను అలక్ష్యముతో, తెచ్చి సన్మానముచేసి పూజించక పోయెను. గనుక మహాకవి అయినటువంటి శ్రీనాథునికి కోపమువచ్చి పద్యపూర్వకముగా శపించినారు. ఏ ప్రకారముగానంటే :—

కం. నల్లూరు తూర్పువీధిని చిల్లరప్రజలిండ్ల బుర్రసింగన యింటన్
జిల్లేళ్లను పుట్టెత్రలు బల్లెరులు కొలచునాగ భద్రనరేంద్రా.

అని యీప్రకారముగా తిట్టుటవల్ల నుంచిన్ని వారి కుదురు మృతనష్టమైపోయినది. తదనంతరము యీ గ్రామము రెడ్లు అగ్రహారము యివ్వకమునుపు గోపరాజు రామనుగారు యిచ్చిన మిరాశీదారుల సంతతివారైన రుద్రదేవునివారు నల్లూరువారు అనే రెండుసంతతులు ఆరువేలనియోగులు పూర్వము అగ్రహారము వున్నప్పుడే అగ్రహారికులపరంగా గ్రామలెఖ్ఖలు వ్రాసుకుంటూవున్నారు. గనుక తదనంతరము కరణీకపుమిరాశీదత్తులై అష్టభోగసహితముగా మిరాశీ అనుభవిస్తూ పైనివ్రాసిన గోపాలస్వామివారల సకలోత్సవములు జరిగిస్తూ వచ్చినారు. వడ్డిరెడ్డికర్ణాటక ప్రభుత్వము శాలివాహనశక వర్షంబులు పదిహేనువందల శకము (1500) వరకు జరిగెను. తరువాత మొగలాయీలప్రభుత్వము వచ్చి కొండవీటిసీమ సముతు బందీలు చేసేటప్పుడు యీ గ్రామం పులివర్తిసముతులో చేర్చి అమానీమామలయ్యేతు జరిగించే లాగున నిర్ణయించిరి. గనుక సముతు అమీలు దేశపాండ్యాల పరముగా మజుకూరిమిరాశీదారులు జమాబందీపైసలుచేసుకునేయడల మహత్తయినక్షామము సంభవించి గ్రామములు చేజీరాకుచెంది శ్రీ గోపాలమూర్తి విగ్రహము వేణుపట్టుకునే చేయి కొంచెము భిన్నమై యీ ఆలయము కాశికాలయము, శివాలయమున్నూ ఖిలపడ్డవి.

తదనంతరము భోజ్జాసాహెబు అనేఫౌజుదారుడు హైద
రాబాదునుంచి యీసర్కారు మామలయ్యాతు నిమిత్తంవచ్చి
పరిభుత్వముచేస్తూవుండి ఎక్కడెక్కడవుండే పంటచెరువులు
పాడటలయినవి మరామత్తు చేయించి గ్రామాదులు ఆబాదా
నుచేయించి ప్రజలను పోసాయించే నిమిత్తము తాలూకా
నేరబడి ములుక్కగిరికి బయలుదేరి విచారణచేస్తూ వున్నసమయ
మందు యీస్థలానికివచ్చి దిగివున్నంతలో గ్రామస్థులువెళ్ళి
హజరతుగారిదర్శనముచేసి తమగ్రామములో వూరికిదక్షిణమున
కొద్దిచెరువుగుంటవున్నది, ఆ చెరువు విస్తారముగా త్రివ్వించి
కట్టవేస్తే విస్తరించి మాగాణిపొలం వనరువున్నది. కనుక ఫలి
తములోకి రాగలదని అర్జీ చేసుకొనిరి. గనుక భోజ్జాసాహెబు
లుగారు. వారివిన్నపమువిని సదరు చిన్నచెరువుగుంట దగ్గరకు
వెళ్లి చూచి చెరువునప్పటికే నీరుఆగివుండే వనరు విచారించి
గొప్పపంటచెరువు త్రవ్వించి కట్ట పోయించి మాగాణిపొలము
కట్టించి రైతులకు నమ్ముకకవుల్ళు దయచేయించి ఫలసాయం
లోకి తెచ్చినారు గనుక భోజాసాహెబు అనేపేరు గలిగి వుండి
వున్నది.

ఈచెరువు ప్రతిసంవత్సరము మరమ్మతు చేయుగలందు
లకూ ఈచెరువు క్రిందపండిన గల్లాకు ఖగ టిక్కనగ చొప్పున
నిర్ణయించినారు గనుక తదారభ్య యీ వరకు సదర్హీ
వ్రాసినప్రకారముగా అయినేజువల్ల ప్రతిసంవత్సరము మర
మ్మతు చేస్తూయున్నారు. తదనంతరము ఈ మృత్తుజాంనగరు
సర్కారుకు జమీందారులు అయిన రాజామాణిక్యారావు

తిరుపతిరాయనింగారు సదర్హీ 1096 ఫసలీ లగాయతు ప్రభుత్వము చేసేకాలమందు మజుకూరి మిరాశీదారులు అయిన రుద్రదేవునివారు నల్లూరువారు వారికుటుంబాలతో కూడా లయమయ్యే యోగము సంభవించినందున నల్లూరి వెంకన్న కుటుంబానికి ఒక్క డేవుండి పుత్రసంతానములేనందున పారుపల్లి అయ్యపరాజుకు కుమార్తెను యిచ్చి వివాహము చేసి తనమిరాశీలో సఖము అల్లునికి ధారాగ్రహీతముచేసి తతిమ్మా సఖమున్నూ అనుభవిస్తూ గతించెను.

గనుక యీ పాతిక మిరాశీ రుద్రదేవుని వారి పగమై కొన్నిదినములకు వారును నిస్సంతుగా పోయ్యేయోగము సంభవించినందున మిరాశీ విక్రియించడానికి రుద్రదేవునివారు యత్నికృతముచేస్తే పైనివ్రాసిన తిరుపతిరాయనింగారిదగ్గర దివానుపనిచేస్తూవున్న కోటంరాజు సింగరాజు, బొల్లప్ప వారి దగ్గర ప్రియవర్తిచేసి ముప్పాతికమిరాశీ జమీందారు దేశ పాండ్యా మజుందార్ల అనుమతిని కొనుక్కొని అనుభవిస్తూ వున్నారు. గనుక కోటంరాజువారికి ముప్పాతిక మిరాశీ, పారుపల్లివారికి పాతిక మిరాశీ యీప్రకారముగా రెండు సంతతుల వారు అనుభవిస్తూ ఉన్నారు. సదర్హీ 1116 ఫసలీవరకు పైని వ్రాసిన తిరుపతిరాయనింగారి అధికారము జరిగిన తర్వాత వారికుమారులైన రమణయ్యామాణిక్యారాయనింగారు సదర్హీ 1117 ఫసలీలో ప్రభుత్వానికివచ్చి అధికారము చేస్తూ తాలూకా అర్థముచెల్లక బకాయి పడ్డందున నవాబు మువారబుఖాన్ బహద్దరు సుఖాడక్కనుగారు సదర్హీ 1122

ఫసలీలో కొండవీటిసీమ జమీందారులకు మూడువంతులుచేసి పంచిపెట్టేయడల యీ గ్రామం రమణయ్యామాణిక్యారాయనింగారి వంతులో తమమున్ను వచ్చిన పులివర్తి సముతు లోది. గనుక రమణయ్యగారు, మల్లయ్యగారు, సీతన్నగారు మొదలయినవారు ప్రభుత్వముచేసిన తరువాతను రమణయ్యామాణిక్యారాయనింగారి అగ్రజులు అగు అప్పారాయనింగారి కుమారులైన రఘుపతిరాయనింగారు ప్రభుత్వానికివచ్చి యీ గ్రామంలో యిచ్చిన మాన్యాలును 1170 ఫసలీలో కుచ్చెలలు 146 యీనాములు యిప్పించిరి. అతనికి సంతులేకుండా పోయినందున తదనంతరము శీతన్నా మాణిక్యారాయనింగారి కుమారులైన జంగన్నా మాణిక్యారాయనింగారు దరోబస్తు తాలూకాకు ప్రభుత్వాధ్యక్షుము వహించి అధికారము చేసే యడల వీరికి స్వప్నసుఖోపలబ్ధికాలమందు శ్రీలక్ష్మినారాయణ స్వామివారు సాక్షాత్కరించి ఏతల్లోకవాసప్రజాసౌఖ్యసంపాదనార్థమై శ్రీమన్నల్లూరు నామనగరమందు నివాసము చేస్తూ వున్నారము. తద్గ్రామ పశ్చిమభాగమున అధకీకృతసకలదివ్యగేహాస్థితదేవాలయము నిర్మాణముచేయించి సంప్రోక్షణాదికములు చేయించుమని ఆజ్ఞయిచ్చిరి. గనుక ఆప్రకారముగానే లోకోత్తరోత్తర శ్రీదేవాలయము నిర్మాణముచేయించి స్వస్తిశ్రీ శాలివాహనశకవర్షంబులు 1693* అగునేటి ఖరనామ సంవత్సర ఫాల్గుణ శుద్ధ పంచమీసోమవారము పంచబేర నిర్మాణము తత్సంప్రోక్షణోత్సవాదికములు చేయించి శ్రీ స్వామివారలపూజించడానికి పూర్వోత్తరము మిరాశీదారు

లైన నల్లూరు వెంకటాచార్యులు దీవి లక్ష్మణాచార్యులు గార్లను నిర్ణయించి యీస్వామివార్లకు నిత్యనైవేద్యదీపారాధన హోమబలిహరణాది ఉత్సవములు జరుగగలందులకు స్వస్తిశ్రీ శాలివాహనశకవర్షంబులు 1690 అగునేటి వ్యవహారిక చాంద్రమాన మన్మథ నామసంవత్సర జ్యేష్ఠ శుద్ధ పౌర్ణమి రోజున మఞ్జకూరి పురములోను యిప్పించిన మాన్యాలు రెండుకుచ్చెలలపొలము, అఖండదీపారాధనఇత్యాది, వ్యంజనాలకున్ను 26 వరహాలు, యీప్రకారము ఆచంద్రతారార్కముగా నిర్ణయించి శ్రీ లక్ష్మీనారాయణస్వామివారి ప్రతిసంవత్సరము ఫాల్గుణ శు॥ పౌర్ణమిలకు ఉత్సవము చేయించేటట్టు విచారించి నవాహ్నికప్రకారాన కాయగలందులకు, బ్రాహ్మణ సంతర్పణ వినియోగము తమరు స్వతహాగా చేయించేటట్టు నిర్ణయముచేసి మిగిలిన సకలదినోత్సవక్రియాదులు:—ధ్వజారోహణము ప్రథమాహ్నికవ్యయము పుప్పాలవారున్ను, ద్వితీయాహ్నిక వ్యయము అరవపల్లివారున్ను, తృతీయాహ్నిక వ్యయము చాట్రగడ్డవారున్ను, చతుర్థాహ్నిక వ్యయము పెనుమూడివారున్ను, పంచాహ్నికవ్యయము విశ్వేశ్వరంవారున్ను, షష్ఠాహ్నికవ్యయము ఇసుకపల్లివారున్ను, సప్తాహ్నికవ్యయము బేతపూడివారున్ను, అష్టాహ్నికవ్యయము కళ్యాణాదికవ్యయము నల్లూరువారున్ను, నవాహ్నికరథోత్సవాదికవ్యయము కామరాజుగడ్డవారున్ను, ఆమర్నాడు చక్రతీర్థము చూర్ణోత్సవాదివ్యయము పులివర్తిసముతుకు చౌదరి అయిన వేములపల్లి సీతారాముడు వాల్వేటికాపురస్థుడున్ను,

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ భగవదర్పితముగా ఆచంద్ర తారార్క స్థాయిగా యే యేదినమందు వుదయప్రభృతి సకలోత్సవానంతరమందు స్వామివారు మగుడిదేవాలయములో ప్రవేశించి శ్రీ భూదేవులుసహితముగా పవ్వళించే పర్యంతము అయిన వ్యయము ఇతరద్రవ్యమిశ్రమము కాకుండా వారు వారు నడుపుకో గలవారమనిన్ని యిందుకు లోపముచేసిన శ్రీరంగాది దివ్య దేశములయందు దేవతాద్రోహము చేసినవారి ప్రత్యవాయమును పొందగలవారమని సదర్హీ గ్రామాదులవారిచేత ధర్మశాసనపత్రిక వ్రాయించి వారి దస్కతులు చేయించి శ్రీ స్వామివారికి సమర్పించి ఈప్రకారముగా ప్రతిసంవత్సరము జరిగిస్తూ శ్రీస్వామివారిపరిచారకులు మొదలయినవారికి నిర్ణయించినది మూడుంపాతిక కుచ్చెలలు పొలము, యీప్రకారముగా నిర్ణయించి ప్రభుత్వముచేసిన తరువాతను వారికుమారులైన భావయ్యామాణిక్యారావు ప్రభుత్వానికివచ్చి సదర్హీ 1213 ఫసలీవరకు ప్రభుత్వముచేసి తదనంతరము పొన్నూరుతాలూకా యిరువదిగ్రామాదులు శ్రీ వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రినాయుడుగారికి ఖరీదుకు యిచ్చినారు.

గనుక తదారభ్య యీవరకూ సదర్హీ 1225 ఫసలీ వరకు ప్రభుత్వముచేస్తూ వున్నారు.

ప్రజోత్పత్తి నామ సం॥ మార్గశిర బ ౧౦ లు యవారము (10-12-1811)

—*—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

గ్రన్థముద్రాపకులు

శ్రీ ఉ. వే. శ్రీమద్రాజ

శ్రీమాన్ డీవి వేంకటనృసింహాచార్యులుగారు

శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర) గ్రన్థమాలాధిపతి

నల్లూరు

శ్రీరస్తు

శ్రీమద్విఖనసే నమః

శ్రీ శ్రీనివాసాయనమః.

విజ్ఞప్తి

శ్లో॥ నారాయణంస కమలంస కలామరేన్ద్రం
వైఖానసం మమగురుం నిగమాగమేన్ద్రమ్
భృగ్వత్రికశ్యప మరీచి ముఖాన్ మునీన్ద్రాన్
సర్వానహంకులగురూన్ ప్రణమామిమూర్ధ్నా॥

శ్లో॥ వామాఙ్కస్థ కళత్ర దక్షిణభుజాశ్లిష్ట సదాలిఙ్గన
ప్రోద్యద్వామభుజః ప్రసారి తపదస్సంక్షిప్త వామాఙ్ఘ్రికః
దేవ్యాపాణిధృతాబ్జయాత తమిళత్పాదాబ్జయాసంయుతో
ధ్యాతవ్యోవరదశ్చతుర్భుజ యుతశ్శఙ్ఖారి ధారీహరిః॥

మహాశయులారా !

ఆంధ్రావనిలో, చరిత్ర ప్రసిద్ధినొందిన పంచలక్ష్మీనారాయణ క్షేత్రములలో, గుంటూరుమండలమున శ్యామికాపురము (నల్లూరు) ఒకటియై విరాజిల్లుచున్నయది. అందఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకులగు, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ స్వామివా రనంతకాలమునుండి నేటివఱకును, శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోక్త రీతిగా సమర్పింపఁ బడుచుండు నర్చనము నంగీకరించుచు, సకలచేత నోద్ధరణ బద్ధకంకణులై వేంచేసి

యుండిరనుమాట సర్వజనులకు విదితమగు విషయమే యై యున్నయది.

భక్తిమార్గావలంబకులగు మానవులందఱు, నీ లక్ష్మీనారాయణ భగవానుని సందర్శన ప్రణామార్చనాది కైంకర్యములచే, శ్రీవారి కృపాకటాక్షపాత్రులై సఫలమనోరథులగు చుండిరి.

మరియు, అతిప్రాచీనుఁడు, పండిత శిరోమణి, గౌతమ గోత్రోద్భవుఁడు, వరదాచార్యాభిధానుండునగు నొక్క పరమై కాంత వైష్ణవాగ్రేసరుఁడు మాత్రము, ఈ స్వామివారి సుగుణవైభవమును, నూఱు శ్లోకములచే నభివర్ణించినట్లు, పరంపరాగతములగు వృద్ధవాక్యము లనేకములు వినుచుండుటయేకాని, మచ్చునకందొక్క శ్లోకముకూడ, ప్రబల ప్రయత్న మొనర్చినను లభించియుండలేదు.

ఆవిషయ మట్లుండినను, తదితరులగు పూర్వాచార్య పురుషులచేఁగాని, అధునాతన భక్తాగ్రేసరులచేఁగాని, శ్రీవారి దివ్యకల్యాణ గుణములం జతిగించి రచియింపఁబడిన స్తవరాజమొక్కటేనియును గన్పించియుండలేదు. ఎచ్చటనో కలదనుమాటయును వినిపించియుండలేదు.

—కాని, అట్టిస్తోత్ర మొక్కటి కలిగియుండినచో, నాకే గాక, శ్రీ హరిపాదాంబుజ ధ్యానానంద పరవశస్వాంతులగు సకల మానవులకుంగూడ, ఈ శ్యామికాపురవరమధ్య విద్యోత

మాన దివ్యవిమానాంతర్గత భద్రసింహాసనము నధిరోహించి, అర్చారూపిమై వేంచేసియున్న శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ భగవానుని, సందర్శించి, వినయ వినమితశిరస్కులై, అంజలులొగ్గి, ఆనందబాష్పాంచిత నేత్రులు, పులకిత నిజగాత్రులునై గద్గద స్వరములతోఁ బఠించి, సంసారాబ్ధిం దరించుట కుపాయ భూతమై యుండగలదు కదాయని చిరకాలమునుండియు, నా మానసమునందీ యభిలాష స్థిరప్రతిష్ఠితమై యుండినను, అట్టి మహానందానుభవ సమయము సంప్రాప్తించ కుండుటచే మిక్కిలి విచారించుచు, కాలక్షేప మొనర్చుచుండఁగా, భగవదనుగ్రహమువలన, గుంటూరుజిల్లా, రేపల్లెతాలూకా, ఉల్లిపాలెం గ్రామవాస్తవ్యులు, ఉభయభాషాభూషణులు, శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రగ్రంథమాలా పండితులు, విద్వత్కవివరేణ్యులు, శ్రీమదుభయ వేదాంత ప్రవర్తకులునగు, శ్రీమాన్, నారాయణం, రామానుజాచార్యులవారు, నా ప్రేరణము నొక కారణముగాఁ గైకొని, శ్రీవారి యఖిలహేయ ప్రత్యనీకానంత దివ్యకల్యాణగుణసముదాయ లేశములం గవితాచమత్కృతితోఁ జిత్రించుచు, "శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవము" అను దివ్యనామముగల యీస్తోత్రరాజమును రచియించి, ప్రతిశ్లోకమునకును, మృదుమధుర శైలితో నచ్చటచ్చట విశేషాంశములను బొందుపఱచుచు నాంధ్ర తాత్పర్యముఁగూడ వ్రాసియుండిరి.

వీరి, ఉభయభాషా నిష్ణాతత్వము, కవితామాధుర్యము, శ్రీ వైఖానస పాంచరాత్ర దివ్యాగమశాస్త్ర విజ్ఞానము,

భగవద్భక్తి ప్రపత్తుల సంపత్తియు, నాంధ్రసోదరులకు, చిర పరిచితములైనను, ఏతద్గ్రంథపఠన శ్రవణములచే విశేషముగ బోధపడఁగలవని నాయభిప్రాయము.

మరియు, నీగ్రంథకర్తగారి ప్రేరేపణచే, హేమారవింద పరిమళ న్యాయముగా, బాపట్లతాలూకా, పొన్నూరు గ్రామవాస్తవ్యులు, శతావధాని, అభినవజయదేవ, కవిసార్వభౌమ, ఇత్యాద్యనేక బిరుదాంకితులు, చతుర్విధ కవితాధురంధరులు, ఉభయభాషాపారంగతులు శతాధిక గ్రంథకర్తలు నగు, బ్రహ్మశ్రీ చల్లాపిచ్చయ్యశాస్త్రిలవారీ స్తోత్రరాజమునంగల ప్రతి శ్లోకమునకును, పండిత పామర హృదయంగమమగు నట్లాంధ్రభాషలో, పద్యరూపమున ద్రాక్షాపాకముతో, చక్కని యనువాదము నొనర్చియుండిరి.

శ్రీ శాస్త్రిలవారి పాండిత్య ప్రతిభావిశేష మాంధ్రమండలమున కంతకును మిక్కిలి పరిచితమైయుండుటవలన, ఇందువిషయమై నేనేమియును విశేషించి వ్రాయనవసరము లేదని విరమించితిని.

ఈ స్తోత్రమునం దక్షరస్ఖాలిత్యములు లేకుండునట్లు శుద్ధప్రతినివ్రాసి, మూవంశానుక్రమణికఁగూడ నాంధ్రభాషలోఁ బద్యరూపమున రచించి యిందుఁజేర్చి, అత్యంత వాత్సల్యముతో నాకొసంగి, చిరకాలాపేక్షితమగు నామనోరథముందీర్చిన, గ్రంథకర్తలగు, శ్రీ ఉ. వే. శ్రీమాన్, నారాయణం, రామానుజాచార్యులవారి కనేక ధన్యవాదములర్పించుచున్నాఁడను.

శ్రీ శ్రీ స్వామివారి దివ్యానుగ్రహముచే, నేటికీ యాంధ్రానువాద తాత్పర్య సమేతమగు, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవమును, స్వీయధనముతో ముద్రాంకిత మొనర్చి, భాగవతోత్తముల కరకమలముల నలంకరింపఁ జేయునంతటి మహాభాగ్యము నాకు సమకూరినందుల కెంతయు సంతసిల్లు చుంటిని.

భగవద్భక్తులగు మానవులందఱు, ఇహపరసౌఖ్య సాధనభూతమగు నీ స్తవరాజమునహరహంబును బఠించి, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ భగవానుని కరుణారసపరిపూర్ణ కటాక్ష పాత్రులై, నన్నుఁ జరితార్థునిగా నొనర్పఁ గలరని విశ్వసించు చున్నాఁడను.

మరియు నేతద్గ్రంథకర్తలగు శ్రీమాన్ నారాయణం రామానుజాచార్యులవారికి, ఆంధ్రానువాద కర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ చల్లాపిచ్చయ్య శాస్త్రులవారికి, నిరంతరక్షేమ స్థైర్యాయురారోగ్యాది నానావిధశుభసముదాయముం బ్రసాదించుటకై, అఖిల జగదీశ్వరుండగు శ్రియఃపతిని సర్వదా ప్రార్థించుచున్నాఁడను.

నల్లూరు
రేపల్లె తా॥ గుంటూరు జిల్లా
దుర్ముఖినామ సంవత్సర అశ్వయుజ
కృష్ణత్రయోదశీ బుధవారము
ది 31—10—1956

ఇట్లు,
భక్తాంఘ్రిరేణువు
దీవి, వేంకటనృసింహాచార్యులు
శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర
గ్రంథమాలాధిపతి

విజయా ప్రెస్, తెనాలి.

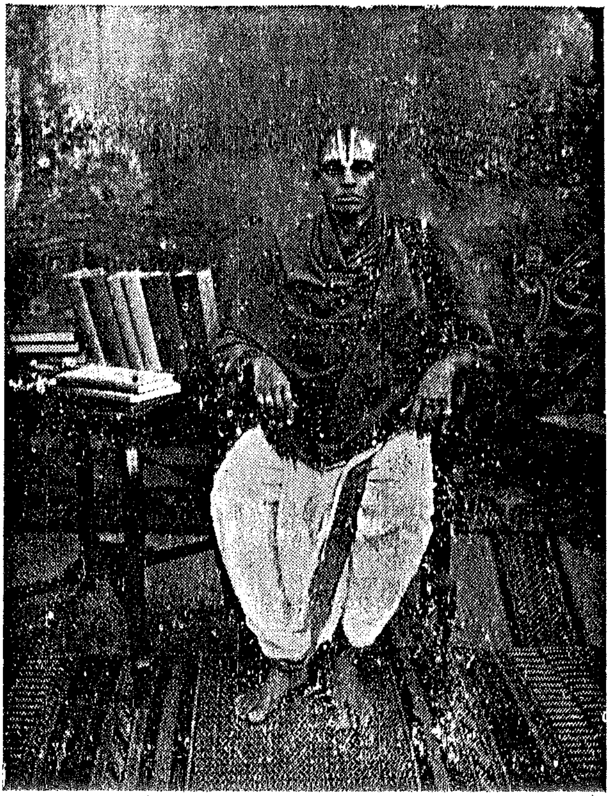

గ్రన్థకర్త:

శ్రీ ఉ. వే,

శ్రీమాన్ నారాయణం రామానుజాచార్యులుగారు

ఉల్లిపాలెం

శ్రీ శ్రీనివాసాయ నమః

భూ మి క

ఈ విద్వత్కవి, సుప్రసిద్ధమై, భగవదను గ్రహపాత్రమై యొప్పు శ్రీ వైఖానస వంశంబున మహాకీర్తికం బట్టుదయించెను. శ్రీమద్విఖనసాచార్య ప్రబోధితనై గమాగమ సంప్రదాయ రహస్యములయందధీతి బోధాచరణ ప్రచారములుకల, నారాయణ కులశేఖర, శ్రీరామ దేశికేంద్రునకు, తృతీయ పుత్ర రత్నమై వన్నెగాంచెను.

శ్రీ శ్రీనివాస కృపాకటాక్ష ప్రసారమున, బాల్యము నుండియే, జన్మసంస్కార సముపలబ్ధములగును భయభాషల యందు నిరర్గళ పాండిత్యమును, గురుప్రబోధము నిమిత్త మాత్రముగా సముపార్జించి సంస్కృతాంధ్రములయందు, విద్వత్కవిలక్షణములం దెలియం జేయుచుండు,

శ్రీ రామానందలహరి	(సంస్కృతము)
శ్రీ మద్ధన్వంతరి సహస్రనామ స్తోత్రము	,,
శ్రీ మద్ధన్వంతరి కరావలంబ స్తోత్రము	,,
శ్రీ మద్ధన్వంతరి సుప్రభాత స్తవము	,,
శ్రీ సూత్రకారప్రపత్తి	,,
మునిరాజస్తుతి	,,

శ్రీనివాస శతకము	(ఆంధ్రము)
క్షీరాబ్ధి కుమారీశతకము	,,
చన్న కేశవ శతకము	,,
శ్రీకృష్ణ శతకము	,,
సుచంద్రీయము (నాటకము)	,,
విజయ బభ్రువాహన (నాటకము)	,,
మాయావతి (నాటకము)	,,

అను పేర్లుగల కబ్బములను, పండిత పామర జనశ్రవణ పేయములగునట్లు రచించెను.

ప్రకృత మీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవరాజమును, శ్రీ వైఖానస పాంచారాత్రాద్యాగమ గ్రంథ ప్రచారకులు, శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా సంస్థాపకులు, నల్లూరు పురనివాసులునగు శ్రీ. ఉ. వే. శ్రీమాన్ దీవి వెంకట నృసింహాచార్యులవారి ప్రేరణవలన, సర్వాగమ సంప్రదాయ రహస్యజ్ఞులగు, నారద వసిష్ఠా త్రికశ్యప పరాశరాది మహార్షి వర్యులచే లోకోపకారార్థ మనుగ్రహింపఁబడిన గ్రంథరత్నములను, పరిశీలించి, సారాంశముగా, భక్తిరసము, కరుణారసము, ప్రవాహములుగా రచించెను. ఇందు, కవికిఁగల భక్తిప్రపత్తులు, శమదమాదులు, పరోపకార పారీణత్వము త్యాగము, జ్ఞానవైరాగ్యములు, సదాచార సంపత్తి, సత్సాంగత్యము, సామరస్యము మొదలగు నుత్తమగుణములు పఠన శ్రవణములయందు వక్తృశ్రోతలకు తప్పక స్ఫురించును.

మఱియు, మున్ముందు, తన శరణాగతి స్తుతికృతి, నిర్విఘ్నముగాఁ బరిసమాప్తిఁ జెందుటకు, సకల దేశీయ భక్త హృదయ సంకల్పముల నెఱవేర్చుచు, కలియుగ దైవతమని సుప్రసిద్ధిఁ జెందిన, శ్రీ శ్రీనివాస భగవానుని స్తుతిఁగావించి యుండెను.

"శ్యామ స్త్వం శిరసో విభూషణమపి శ్యామో మయూర చ్ఛదః" అను శ్లోకమునందు, కవితాచమత్కృతి బాగుగాఁ బ్రకటించెను.

"ఏషః కదాఽపి మమ పాదసరోజ యుగ్మధ్యానామృతం నపిబతి" అనెడు శ్లోకమున, సాంసారిక, మోహపాశబద్ధుఁడగు వాని కెన్నటికిని భగవద్ధ్యానమున కవకాశము కలుగకుండుట తెలియఁ జేయఁబడినది.

"యుష్మద్గుణామృత రసజ్ఞనృణామ్" అను శ్లోకమునందు, అనన్యభక్తునివలెఁ భగవన్నామస్మరణదక్షుఁ డొకప్పుడును మానవనామ స్మరణఁజేయ డనుట వెల్లడింపఁ బడినది.

"రేఖాఙ్కుశధ్వజరథాఙ్గ" అను శ్లోకమున భగవానుని పాద ప్రభావము ప్రకటింపఁ బడినది.

"వాచాహృదాప్యగణనీయ మహాపచారయుక్తమ్"
"అనన్తకోటి ప్రతిబన్ధకాశ్రితా మమాఽత్మనిష్ఠా"
"ద్రోహైకభూమి రయమిత్య భవత్వయాఽఽహమ్"
"మాభూజ్జ నిర్మమపునశ్చయ దీచ్ఛసిత్వమ్"

ఈ మొదలగు శ్లోకములయందు, నిర్వేదము, ఆర్తి, ప్రస్ఫురింపఁ జేయఁబడినది. ప్రకృతి సాక్షాత్కృతి, మాధుర్యము, చమత్కృతి, మున్నగు సత్కవిలక్షణము లిందుఁ గలవు. వక్రోక్త్యలంకార మీ కవికి రసనాగ్రనర్తకి, సర్వము పరిశీలించువారికి నిరర్థకమగు శ్లోకమొక్కటియుఁ గన్పట్టదు.

గుంటూరు మండలాంతర్గత, లశునపురనివాసియు, భరద్వాజ గోత్రావతంసుఁడు, రామానుజాచార్యాభిధానుండునగు నీ విద్వత్కవిని, శృంగారాది నవరసాధారుఁడు, సకల జగదాధారుఁడునై విరాజిల్లుచున్న శ్రీ శ్రీనివాసుఁడు సర్వదా రక్షించుఁగాత మని ప్రార్థించెద.

పొన్నూరు
బాపట్లతాలూకా
ది 20-8-1956

ఇట్లు
అభినవ జయదేవ
చల్లా పిచ్చయ్యశాస్త్రి

శ్రీరస్తు

శ్రీ ఉశోన్యాల్

"శ్రీ మన్మహా విద్వదభి వాదనమ్"

శ్లో॥ అధీత శాస్త్రప్రఖ్యాత సద్యశోభరం
నిరంతర శ్రీ పతిభక్తి తత్పరమ్
సమస్త వేదాన్త రహస్య విద్వరం
భజేజగన్నాథ సుధీసుధాకరమ్॥

శ్లో॥ సదా సేవే శ్రీగౌతమకుల సుధామ్భోనిధి విధుం
మహాప్రాజ్ఞం శిష్యామరమహీరుహం సత్యనిరతమ్
దయామూర్తిం జ్యోత్స్నా విశదయశసాఽఽచ్ఛాదితభువం
జగన్నాథాభిఖ్యాఽభినవనిగమాన్తార్యమమలమ్॥ ... ...

ఉల్లిపాలెం.
రేపల్లె తా॥ గుంటూరు డి॥
ది 29-8-1956.

ఏవం గ్రన్థకర్తా
భారద్వాజ రామానుజః

శ్రీరస్తు

శ్రీ మద్వైయాకరణ పంచానన

"నమస్కృతి"

కం॥ శ్రీ రొంపిచర్ల భట్టరు
ధీరాగ్రణిపార్థసార, థికవీంద్రాఖ్యన్
సారెకు వినుతించెద నతి
గౌరవమున నంజలించి, ఘనతరభక్తిన్. 1

ఉ॥ ఆగమశాస్త్రసార మధు! రామృతపాన మొనర్చి
స్వార్థమున్
త్యాగముఁ జేసి స్వీయకుల! ధర్మపథంబును సంస్క-
రించుచున్
రాగమెసంగఁ గూర్చి బుధ! రాజి హృదబ్జములన్వెలుంగు ధీ
సాగరు "పార్థసారథి విచక్షణసత్తముఁ" గొల్తు నిచ్చలున్ ॥-2

సీ॥ ఎవ్వాని భారతి, యిందిరేశుని దివ్య
కల్యాణ గుణరత్న, కల్పకంబు
ఎవ్వాని కృషిఫలం, బీధరాస్థలి గర్భ
వైష్ణవకుల జయ, వార్థిజంబు

ఎవ్వానిమానసం, బెప్రొద్దు మన్వాది
మునిరాడ్వచః పాళి, ముఖ్యగృహము
ఎవ్వాని జిహ్వాగ్ర, మిలఁబల్కు జవరాలి
ఘనతరనాట్య రం, గస్థలంబు

తే॥ గీ॥ ఎవని సేవకుఁ బ్రతిఫలం, బీయలేక
స్వీయసంఘంబు ఋణపడి, సిగ్గునొందె
నట్టివై యాకరణమ్ముగేం, ద్రాదిసంజ్ఞ
పార్థసారధి భట్టార్యుఁ, బ్రస్తుతింతు॥ 3

ఇట్లు
గంథకర్త

శ్రీరస్తు

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవ రచనా

"ప్రశంస"

కం॥ నల్లూరను పురమున శ్రీ
వల్లభు కరుణాకటాక్షు, వశమున నిరతం
బుల్లసిలు గౌతమాన్వయ
మెల్లవిధములం బ్రశస్తి, కెక్కి రహించెన్॥ 1

మ॥ అదివైఖానసశాఖయై తనరెస, త్యాచారనిష్ఠాత్ములం
దుదయంబందిరి వేనవేల్ఘుసులు జ, న్మోపాత్తగాంభీర్యధై
ర్యదయాశాంతి గుణోజ్జ్వలాత్ములు శుభా, రంభుల్మహా
త్ముల్ త్రయీ
విదులత్యద్భుత నవ్యదివ్యవిభవో, పేతుల్యశోభాసురుల్॥2

తే॥ గీ॥ సకల వేదాంతతత్త్వ సం, శయమహాబ్ధిఁ
బడినవి బుధులకిది దీవి, వలె రహించు
కతన నీయన్వయమునకుఁ గల్గె "దీవి"
యనెడి దివ్యాభిధానమీ, యవనిలోన॥ 8

శా॥ ఏతద్వంశ సుధామహోదధికలా, ధీశుండనన్ లోకని
ఖ్యాతింగాంచెను దారుఁడాగమ రహ,స్యార్థజ్ఞుఁడాధ్వరణా
నీతాభ్యున్నతకీర్తిశాలి సుగుణా, నీకాభిరాముండు ని
ర్ధూతాఘాత్ముఁడు వేంకటార్యుఁడు సమ, ర్థుండౌచు నా
నాటికిన్॥ 4

తే॥ గీ॥ ఆ సుధీమణి కఖిల శా, స్త్రాబ్ధిశుంభ
భవుఁడు భవశౌన్యుఁడభినవ, పద్మగర్భుఁ
డనఁగ నుదయించి శ్రీకృష్ణ, మార్యవర్యుఁ
డవనిని సదృశమగు యశం, బాహరించె॥ 5

ఉ॥ ఆ వినయైకభూషణున, కాత్మజుఁడై నరసింహసూరి సం
భావితసత్యమార్గ పరి, వర్తనుఁడామయహారి తండ్రికిన్
ధీవిభవప్రభావముల, దీటగుచుండె నిరంతరమ్ము నా
నావిధ గద్యపద్యరచ, నాపరితోషిత లబ్ధవర్ణుఁడై॥ 6

ఆ॥ వె॥ నారసింహసూరి, నందనుఁడను పమ
భాగ్యవర్ధనుండు, యోగ్యతముఁడు
వైద్యశాస్త్రవేత్త, వైఖానసాగమ
సారవేది సతత, సత్యవాది॥ 7

ఆ॥ వె॥ నిఖిలవేదశాస్త్ర, నిచయసూక్ష్మాసూక్ష్మ
ధర్మతత్త్వవేది, ధైర్యశాలి
సుజనవనజహేళి, సురుచిరగుణపాళి
రాఘవార్యమౌళి, రసపదాళి॥ 8

సీ॥ శ్యామికాపురి రమా, జాని సన్నిధిలోన
నా రాఘవాచార్యుఁ, డాత్మనలరి
గురువైభవముతోడ, గోదామహాదేవి
ననువొప్ప నిఖనస, మునిమహేంద్రు

దివ్యాగమోక్తవి, ధినవలంబించిదీ
క్షితుఁడై ప్రతిష్ఠించి, క్షితితలమున
దానదయాసత్య, ధర్మనిషాగరి
ష్ఠాత్ముఁడై వెలుఁగొందె, ననవరతము

తే॥ గీ॥ అట్టి శుభగుణ సముదయు, నమలహృదయు
దానరాధేయు సకలవి, ద్వద్విధేయు
శుద్ధసాత్త్వికశీలుయ, శోవిశాలు
నెన్నఁడు వినుతింపఁజాలు న, తక్క-విన్నపాలు॥ 9

తే॥ గీ॥ పంక్తిరథునకు సురసార్వ, భౌముఁడైన
రాముఁడుదయించిన ట్టులీ, రాఘవాఖ్య
సూరివరునకు వేంకట, నారసింహ
బుధకులోత్తంసుఁ డుదయించెఁ, బొల్పుమీఱ॥ 10

చ॥ చదివెనుసంస్కృతాంధ్రములు, శ్రౌతసుస్మార్త విధాన మెంతయు
న్గదిరెను వైద్యకౌశలము, కుంఠితశక్తియుతిమ్మనై వెస
న్బొదలెను గీర్తిచంద్రికలు, భూస్థలి వేంకటనారసింహ కో
విదునకుఁగల్గె శౌరికృప, విస్తృతభక్తిరమా కటాక్షముల్॥

ఆ॥ వె॥ అఖిలభూతదయయు, హరిపదాబ్జసపర్య
వసుధఁ బరమభాగ, వతులమైత్రి
వితతధర్మనిష్ఠ, వేంకటనరసింహ
కోవిదునకు నైజ, గుణములహహా॥ 12

తే॥ గీ॥ ఆ సుధీమణి విమలగు, ణాలవాల
మగుచు భాసిల్లు మంగతా, యమను ధర్మ
దారఁగాంగొని శుభగుణా, ధారులైన
సుతులనేవుర నిరువుర, సుతలఁబడసె॥ 13

కం॥ సుతులేవురలో జ్యేష్ఠుం
డతిమతిమంతుండు కృష్ణ, మార్యుఁడు సముపా
ర్జిత విద్యావినయుఁడు ని
ర్గత కిల్బిషుఁ డఖిలసుజన, గణహితుఁడవనిన్॥ 14

తే॥ గీ॥ సదయహృదయుఁడు విఖనసా, చార్యుఁడ ద్వి
తీయ గుణవారి రాశి ద్వి, తీయసుతుఁడు
సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల విద్యావి, శారదుండు
నిఖిల బుధచిత్తచాతక, నీరదుండు॥ 15

కం॥ భగవచ్ఛాస్త్రము నాయు
ర్వేద మార్గముఁ దెలిసికొనిరి, నిరతము సత్య
స్థగితాత్మకు లీయిర్వురు
నగణిత యశులన్నదమ్ము, లవనీస్థలిలో॥ 16

తే॥ గీ॥ మూడవతనయుఁడు కుశాగ్ర, బుద్ధిశాలి
రాజకీయ విద్యాభ్యాస, రతహృదయుఁడు
సుగుణములప్రోవు దాక్షిణ్య, శుద్ధచరితుఁ
డవని సంపత్కుమారాఖ్యుఁ, డసదృశుండు॥ 17

తే॥ గీ॥ శార్ఙ్గపాణియు రాఘవా, చార్యులనెడి
కొమరులందఱిలోఁ బిన్న, లమలమతులు
చదువుచుండిరి యికముందు, చదువఁగలరు
శ్రీరమానాథు కృపఁజిరం, జీవులగుచు॥ 18

సీ॥ ప్రథమ పుత్రికయాచుఁ, బరగుసాధ్వీ రత్న
మాండాళుసంజ్ఞఁదా, నధిగమించె
పుండరీకాభిఖ్యఁ, బొందిరాజిలు వధూ
మణి కనిష్ఠకుమారి, మాన్యచరిత
తమిరిశవంశ వ, ర్ధనుఁడగు శ్రీనివా
సాచార్యున కొసంగె, నగ్రసుతను
అగ్నిహోత్రకులార్ణ, వాబ్జుఁడౌ నారసిం
హాచార్యునకుఁ గని, ష్ఠాత్మజ నిడె

తే॥ గీ॥ పుత్రవతులైన పుత్రిక, ల్పుత్ర కులును
పౌత్రులుంగూడి పరిచ రిం, పగ సతమ్ము
నఖిలబంధు సుహృజ్జన, హర్షదాత
యగుచు వేంకటనారసిం, హార్యుఁ డలరె। 19

సీ॥ వంశమ్మునకుఁ దగి, వఱలుచుండెడి విద్య
విద్యతోఁ దులఁదూగు, వినయరీతి
వినయరీతికి నెన, యనఁదగు యోగ్యత
యోగ్యతకుందగు, భాగ్యవృద్ధి

భాగ్యవృద్ధికి వన్నెఁ, బచరించు ధర్మంబు
ధర్మానుబంధమై, తనరుసుఖము

సుఖనీరధిందేల్చు, సుమహితులౌ సుతుల్
సుతసమాగతయశ, స్సురుచిరతయు

తే॥ గీ॥ సురుచిరతఁ గూర్చుచుండిన, శుభనిచయము
శుభనిచయమునఁ బెనఁగొను, శుద్ధవృత్తి
శుద్ధవృత్తికి నగయగు, సూనృతంబుఁ
గలిగి రాజిల్లుచుండెనా, ఘనుఁడు ధరణి। 20

కం॥ శ్రీమద్భగవచ్ఛాస్త్రముఁ
బ్రేమన్ముద్రణ మొనర్పఁ, బ్రేరేచ సుహృ
జ్జామాతృ బంధునికరం
బామహితాత్ముండ మోఘ, హర్షాన్వితుఁడై॥ 21

ఆ॥ వె॥ గ్రంథమాలయనెడి, ఘనమగు నొకసంస్థ
నేర్పరించి మిగుల, నేర్పుతోడ
ముద్రణమ్మొనర్ప, మొదలిడె దివ్యాగ
మప్రయోగములు స, మంత్రకముగ॥ 22

తే॥ గీ॥ అహరహంబును గ్రంథమా, లాభివృద్ధి
కొఱకు యత్నంబు సల్పుచుఁ, గొన్ని గ్రంథ
ములను ముద్రించి బుధజనా, మోదియయ్యె
నవని వేంకటనారసిం, హార్యుఁడెలమి॥ 23

ఉ॥ ఆవిబుధుండు నాకుఁబర, మాప్తుఁడు బంధుజనాగ్రగణ్యుడుం
గావునఁ జూచిరాఁదలఁ పొ, కానొక రోజునఁ గల్గిపోయి స
ద్భావముల న్పరస్పర శు, భమ్ములఁగూరిచి మాటలాడఁ బ్ర
స్తావవశమ్మున న్ప్రణయ, తత్పరుఁడైననుఁ గాంచి యిట్లనెన్

చ॥ అమలగుణాఢ్యనామనము, నందొక కోరికగల్గి చాలకా
లము గతియించెనద్ది విన, రంబుగఁ దెల్పఁగనైతి మీ సమ
క్షమున నొకప్పుడైన నవ, కాశముగల్గక కల్గినప్పుడా
సమయమునం దెవో పనుల, సందడిమీకును గల్గుచుంటచే

కం॥ ధరమా నల్లురిపురి శ్రీ
హరి పాదసరోరుహ ద్వ, యమ్మున కిపుడే
కరమురుదుగఁ గృతినిడి త
చ్ఛరణాగతి నుతియనంగ, సంస్కృత భాషన్ ॥26

కం॥ స్తవమొకటి రచియింపుడు
భవహరణోపాయ మాచు, భాసిలధరపై
ప్రవిమల మానసయనిన
న్నవిరళ హార్దప్లుతాత్ముఁ, డాచు న్గోరెన్ ॥ 27

తే॥ గీ॥ ఫలము తెలిసియొ తెలియకో, పంకజాక్షు
నాత్మవినుతించుచుండుట, భ్యాసమయ్యె
కాని! లలిత పదప్రథా, గము లొనర్చి
కవితఁజెప్పుటకైశక్తి, కలదెనాకు॥ 28

చ॥ మనసునఁ దోఁచినట్లిదియొ, మాదిరిగాఁ గమలామనోహరు
న్వినుతి యొనర్చుటారయన, హీనముగాదు మదీయజిహ్వకున్

పన్నిఁగొని సంస్కృతంబున స్త, వంబు రచించి కవీశ్వరుండనై
ఘనుఁడగు వాసుదేవునకుఁ, గానుకగానిడ నాతరంబొకో॥ 29

చ॥ చదివినదేదొ కొద్ది యిది, సాధ్యమునాకగు నాయటంచునె
మ్మది ననుమానమొందియుఁ, మా విభుసత్కృపకగ్రె నేనినా
వదనమునందు నిల్వదొకో, వాక్పతి నేఁడని నిశ్చయించుచు
న్మదమున నారసింహ బుధ, ముఖ్యుని మాటను సమ్మ
తించితిన్॥ 30

తే॥ గీ॥ సమ్మతించుట మాత్రమే, జరిగెఁగాని
క్రియకు నాచేతనైన దే, మియునులేదు
ఇందిరేశుఁడు నాజిహ్వ, యందుఁజేరి
తననుతానె యిట్టు నుతించు, కొనియె నిజము॥ 31

మ॥ అని యూహించినవాఁడ నిందుఁగల స, త్యాసత్యము
ల్దెల్పునె
వ్వని సాధ్యంబగు శౌరికొక్కనికి దప్పన్ బోని! తర్కంబుతోఁ
బనియేలా! మనకిప్పుడీ విషయమై! పాపంబొ! పుణ్యంబొ! నా
మనమందున్ స్ఫురియించు శబ్దతతిని, మ్మాడ్కిన్
బ్రయోగించినా
డను! రీతుల్! రసభావపోషనముఁ! జూడన్గానరాదిందు నం
చని! గేలింబొనరించి తిట్టక! కృపాయత్తాత్ములై పండితు
ల్గని నాయీకృతిలోని దోషచయ మెల్లన్ సైచిపోనాడిస
ద్గుణ లేశంబుల సంగ్రహించి! చరితార్థుం జేయరే ప్రీతిమై
యని యాశాంకురముల్ హృదంతరము నం, దా
విర్భవంబొందె బా

గని యన్న న్పదిలతులోఁగవిన నిర్వైలతులంచెంచెద!
న్మానముఖ్యాంగదు! ఖేదమొందదెటులన్నన్! నన్ను నా
కైతను
న్వినఁ జోద్యమ్మగుచుండెఁ నీ పలుకులీ, విశ్వమ్ము
నందందురా!

విన్నుఁడీ తెల్పెద వి స్తృతంబగు జగ, ద్విఖ్యాతి నార్జింపఁగా
మనమందేమియు వాంఛలేదు జనసామాన్యుండ! శాస్త్రార్థ వి
జ్ఞనమందే నొక పండితుండననుచున్! జాతుర్యమొప్పార వ్రా
సిన ధీరుండనుగాను! ద్రవ్యమును యాచింపంగ! నీవంకతోఁ!
జనలేదెవ్వని యొద్దకింత నలికాపామాపిగానైనఁ! బో
వను! ముందెన్నటికింతయేల! భగవద్భక్తిప్రధానంబుగాఁ
గొని శ్రీభాగవతాళి మానససరః, కూలమ్ములన్ జేరుచున్
ఘనన్పత్యంబొనరించు నాదు కవితా, కన్యన్విలోకించి! యే
జనులే మేమనుకొన్న సంతసమొ! నాస్వాంతమ్మునం
దెంతయున్
గనసానే రుచి భేదమిత్తువునకా, కారంబు వక్రించి నం
దున! తజ్జన్యరసమ్మునందరయ! నేదోరీతి మన్నించు! డ
ర్థిని! విద్వత్కవులార! మ్రొక్కెద! దయార్ద్రీభూత
చేతస్కులై॥ 32

ఉ॥ అంచితరీతి నీ స్తవము, నంతయు శ్రద్ధవహించి మాటికి
న్నించిన వేడ్కతోఁ జదివి, మెచ్చి మనంబున ముద్రితమ్ముఁగా
వించిన నారసింహా గుణ, వేదిని శ్రీధరుఁ డుల్లసిల్లి పో
షించునుగాక! సంతతము, శేమశుభావహుఁ డౌచు నుర్వరన్

తే॥ గీ॥ దీవి! వేంకటనరసింహ దేశికేంద్రుఁ
డాయురారోగ్య! పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి!
ధన! కనక! వస్తు! వాహన! ధాన్యవృద్ధిఁ
బడసి! మనుఁగాత! శ్రీ శ్రీనివాసుకృపను॥ 34

ఉ॥ చండనిరీశవాదిపరి, జల్పనగాఢ తమః ప్రభాతమా
ర్తాండుఁడు! గౌతమాన్వయ సుధాంబుధి పూర్ణకలాధ
రుండు! స
త్పండిత మండనుండు భయ, భాషల గండఁడు గర్వ వైష్ణవా
ఖండలుఁ డాత్మవేది! పరికల్పిత భక్తజన ప్రమోది! ని
షండితశాస్త్రవాది! విలసద్ఘన వైష్ణవధర్మవేది! పా
షండ మతప్రభేది! హరిసాత్త్వికదివ్యకథావినోది! యా!
పండిత! శ్రీనివాస సుధి! పల్కుల నొదలఁబూని "వచ్చిరా
కుండిన భాషచేత" నెటులో! రచియించితి నీస్తవంబునం
దుండిన ముఖ్యభావముఁ దెనుంగున! మాటలతో! వసుంధరా
మండలమందుఁ బేర్గని! సమస్తవిధంబులఁ బూజ్యపాదులై
యుండిన సత్కవీంద్రు లెద, నోర్చుచు దోషములెల్ల
నిందుఁ బూ
దండలకుద్దియంచని ము, దంబునఁ గైకొను తన్గుణంబులన్

ఉల్లిపాలెం
రేపల్లెతాలూకా, గుంటూరు డి॥
దుర్ముఖివత్సర శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి
బుధవారము
ది 29—8—1956

ఇట్లు గ్రంథకర్త
నారాయణం
రామానుజాచార్యులు

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవాంధ్రానువాదక

ప్ర శం స

సీ॥ అసమాన వైదుష్య, మెసలార నుభయ భా
షలలోన బహుకృతు, ల్వెలయఁజేసి
సకల విద్వత్స భా, స్థలముల న్బల్మాఱు
సుమహిత "శతవధానము" లొనర్చి
మహి "కవిసార్వభౌమ" యటంచు సంస్థాన
పతులచేఁ గీర్తింపఁ, బడుచు సతము
సుతభావమున్బూని, కుతుకియై శిష్యాళి
కఖిల విద్యారహ, స్యములు దెల్పి
తే॥ గీ॥ అవని నభినవ జయదేవ యనుచు దిశల
యశము నార్జించుచుండె "చల్లాన్వయాబ్ధి
శశధరుండైన పిచ్చయశాస్త్రివర్యుఁ"
డభినవానంద సందోహ, విభవుఁడౌచు॥

ఉ॥ ఆ విబుధాగ్రగణ్యుఁడు స, మంచితకీర్తిఁ దెనుంగు బాసలో
ధీవిభవంబుతో ననువ, దించెను నాదగు ప్రేరణమ్ము సం
భావనఁజేసి మోదమునఁ బండిత పామరహృద్యమౌనటు
లేవల భక్తిభావముల, గించుచు నీ శరణాగతిస్తుతిన్॥
తే॥ గీ॥ నే రచించిన యీ రమా, నిలయు వినుతిఁ
బ్రేమ నాంధ్రీకరించిన, పిచ్చయాఖ్య
శాస్త్రివర్యుని, కవిజనా, శ్రయు శుభాత్ము
నాప్తమూర్ధన్యు నహరహం, బభినుతింతు॥

ఇట్లు
గ్రంథకర్త

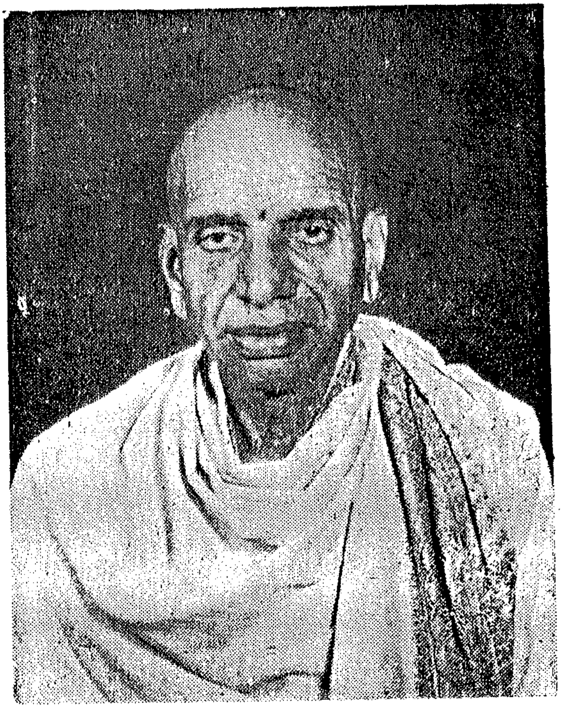

ఆంధ్రానువాదకర్త :

శతావధాని, కవిసార్వభౌమ, అభినవజయదేవ

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీ చల్లా పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు

పొన్నూరు

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ

—" శరణాగతి స్తవః "—

(కృత్యాదిః)

శ్లో॥ శ్రీలక్ష్మీ వల్లభాగమ్యాం విఖనోముని మధ్యమామ్
అస్మదాచార్య పర్యన్తాం వన్దే గురు పరమ్పరామ్॥

శ్లో॥ వాసుదేవః పితాయస్య యస్యమాతా ఽమ్బుజాలయా
భృగ్వాదిమునయ శ్శిష్యా స్తస్మై విఖనసే నమః॥

శ్లో॥ శ్రీమచ్ఛుభ గుణవ్రాత సముజ్జ్వల మహాశయామ్
జగత్ఖ్యాత చరిత్రాం మే జననీం వినయాన్వితామ్ ।
కారుణ్యరస సంపూరితే క్షణాం విమలీమణిమ్
లక్ష్మీ నరసమాభిఖ్యాం ప్రణమామి ముహుర్ముహుః ॥

శ్లో॥ జయతి గుణఖనిశ్శ్రీ శాస్త్ర సారాబ్ధిమథనః
పృథు విమల యశోభిర్దీపితా శాన్తరాళః

నరసురతరు రన్తే వాసినాం దేశికేన్ద్ర
స్సకల బుధనుత శ్రీరామసూరిర్మహాత్మా॥

శ్లో॥ తస్య శ్రీపితృపాదస్య పాదామ్భోజయుగం మహత్
హృదమ్బుజాన్తరే సమ్యక్ప్రతిష్ఠాప్య నమామ్యహమ్॥

శ్లో॥ ఇజ్యాశీల హృదమ్బుజేషు సతతం యత్సాన్త్రికిలక్ష్మీస్థితా
యత్సాన్తే ననృతుర్నిరఙ్కుశతయా భృగ్వాది మున్యా
శయాః॥

యద్వ్యాసఙ్గ సుధాఝరేణ వవృధే శ్రుత్యాగమ స్వర్ద్రుమ
స్తస్మై వేఙ్కట రామదేశిక వరేణ్యేన్ద్రాయ భూయో నమః॥

శ్లో॥ తుభ్యం నమోఽస్తు నిగమాగమ రూప నిత్య
మిత్యేవ యంసమభి వీక్ష్య వదన్తి ధీరాః
తం భావయామి మనసా క్రియయా వచోభి
శ్రీ వేఙ్కటోపపద రామసుధీ సుధాంశుమ్॥

శ్లో॥ వన్దే లక్ష్మీనృసింహాఖ్య గురుపాదామ్బుజ ద్వయమ్
శిష్య హృన్మధుపాఽఽహ్లాద దాయకం కల్మషాపహమ్॥

శ్లో॥ సర్వామ్నాయ రహస్యార్థ వేదినం మితభాషిణమ్
మమాగ్రజం మహామన్త్ర వాసితా ధరపల్లవమ్
శ్రీ సూత్ర పారదృశ్వానం సుగుణాబ్ధి సుధాకరమ్
అభీష్టార్థాప్తయే నిత్యం వన్దే లక్ష్మణ దేశికమ్॥

శ్లో॥ కనిష్ఠ భ్రాతరం స్వామి ప్రసన్న పదసేవకమ్
వేదవేదాఙ్గ తత్త్వజ్ఞం విద్వన్మణ్డల మణ్డనమ్
సత్యనిష్ఠం మహాత్మాన మాయుర్వేద విదాం వరమ్
శ్రీ సూత్ర భగవచ్ఛాస్త్ర ప్రయోగజ్ఞం శుభాశ్రయమ్
రఘునాథ పదాబ్జాత చఞ్చరీక మతన్ద్రితమ్
వన్దే శేషార్య మార్యాణాం చూడారత్న మనారతమ్॥

శ్లో॥ మహాకవివరా న్త్సర్వాన్ సర్వశాస్త్ర విశారదాన్
ప్రణమామి ముహు ర్భక్త్యా పూర్వా నాధునికా నపి॥

—o—

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ శ్రీనివాసాయనమః

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ

'శరణాగతిస్తవాంధ్రానువాదము'

—కృత్యాది—

ఉ॥ శ్రీ, యలుమేలు మంగయయి, చిత్తసుమాంజలిఁ గూర్పసర్వదే
శీయులు సద్గుణుద్గులిడి, సేవక భిక్షుకులై భజింపఁగా
శ్రేయము లంఘ్రులొత్త గిరి, శేఖరమందునఁబొల్చు దేవతా
నాయక వేంకటేశ్వరుఁడు నారతమున్ గృపఁజూచుఁ గావుతన్.

"శ్రీ హనుమన్నుతి"

సీ॥ ఎవ్వాని నాలుకరా, మేశ నామాక్షరాల్
తనరారు మొలక రత్నాల పలక
ఎవని యూర్ధ్వగ ముఖం, బింద్రారి తమ మొత్తు
యుగల యాదిత్య బిం,బోదయంబు
ఎవ్వాని తిరుగాట యిలఁగల్గు ప్రాఁబలుకఁ
జెట్ల కొమ్మలలోనఁ జెలఁగుచిన్నె
ఎవ్వాని లాంగూల మిత్థజ యేందిరా
కలకంఠి మెడలోని కలువదండ

గీ॥ ఎవ్వని శేముష్యయంబు మహేంద్ర సూరి
కడఁగి నటియింపఁ జాలు గంగ స్థలంబు
అట్టి హనుమంతు ధీమంతు ననవరతము
నవవిధ వ్యాకరణ విధానంబుఁ గొలుతు.

'అనువాద ప్రశంస'

గీ॥ ఉభయ భాషా స్వరూపంబు నుద్ది యెఱిఁగి
శ్రోతకు నవాభి రుచిగల్గు చొప్పె ఱింగి
అనువదించిన శ్రీనన్నయాది కవుల
సర్వ తంత్ర స్వతంత్రుల సంస్తుతింతు॥

క॥ అనువాదము ద్వివిధంబై
తనరు యథామూలమన స్వతంత్రబన నం
దున నీశరణాగతి నుతి
పొనరుగ మూలమున సారముం జెవిఁబోయున్.

"అనువాద ప్రేరణ"

సీ॥ పుట్టువు తోడనే బుద్ధిభాషల భక్తిఁ
ప్రకటమై యొప్పిన సుకృతమూర్తి
కావ్యపాఠమునుండి గ్రంథాలయముగ గ్రం
థావళిఁ గూర్చు భాషా భిమాని
సాహితి నుభయభాషల బహు గ్రంథముల్
రచియించి యశమందు, ప్రథిత సుకవి
నిగమాగమ ప్రతిష్ఠ గురుత్వ మందిన
తండ్రి పేర్మి లిపిన ధన్య సుతుఁడు

గీ॥ ధార్మికుఁడు వైదికాచార తత్పరుండు
ప్రథిత నారాయణాన్వయ భవుఁడు బుధుఁడు
సరస రామానుజాచార్య సాగవేత్త
ప్రేరణమ్ము ననువాద కృతి సలిపితి॥—

ఇట్లు

చల్లా పిచ్చయ్యశాస్త్రి

శతావధాని

శ్రీ హైనమః

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః

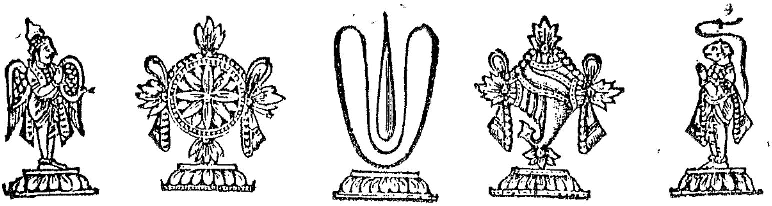

'శ్రీమద్వైఖనసేనమః'

శ్రీ పదాంధ్రానువాద తాత్పర్య సమేత

లక్ష్మీనారాయణ

"శరణాగతి స్తవాఽఽరమ్భః"

శ్లో॥ శ్రీవత్సవక్షసేఽనన్త బ్రహ్మాణ్డోత్పత్తి హేతవే
వాత్సల్యామృత పూర్ణాయ వేఙ్కట బ్రహ్మణే నమః ।

క౦॥ శ్రీవత్సము పేరురమున
శ్రీ వెలయింపఁగను నెల్ల, సృష్టికి మూలం
బై వాత్సల్యామృత ఖని
యౌ వేంకట బ్రహ్మమునకు, నంజలిఁ గూర్తున్.

తాత్పర్యము

శ్రీవత్సమను పేరుగల దివ్యచిహ్నము వక్షస్థలమునం గలిగి, అనేక కోట్ల బ్రహ్మాండముల సృష్టికిఁ బ్రధాన కర్తయై, దయామృత రసపరిపూర్ణ హృదయుఁడై, పరబ్రహ్మ శబ్దవాచ్యుఁడై, ప్రకాశించుచున్న శ్రీ వేంకటాచలాధి పతియగు శ్రీనివాస మూర్తికి నమస్కరించు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ క్షీరోదధి ప్రియసుతా సమలఙ్కృతాఙ్కం
దేవాధి దేవ మతసీసుమ చారు భాసమ్
నారాయణం నళిననాభ మజాయ మానం
శ్రీశ్యామికా పురవరా భరణం శ్రయామః॥ 2

సీ॥ అంకమును గడలికన్నె యలంకరింప
నవిశె పూఁచాయ కలవాని, నబ్జ నాభు
నభవు దేవాధిదేవు, నారాయణాఖ్యు
నాశ్రయింతుము నల్లూరి హరివిభక్తి.

తా॥ పాలసముద్రమునకు ననుంగుఁ గొమరితయగు నిందిరాదేవిచే నలంకరింపఁబడిన వామోత్సంగము కలిగి, ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలకు నధిపతియై, నల్లయగిసె పుష్పకాంతి వలె రమ్యమగు శరీరకాంతియు, నాభి స్థానమునం బద్మమును కలిగి, పుట్టుకలేని మహానుభావుఁడై సంపదల కాటపట్టైన శ్యామికా పురమునకు (నల్లూరు యను గ్రామమునకు) అలంకారమై వేంచేసియున్న శ్రీమన్నారాయణుని మేమాశ్రయించు చున్నారము.

శ్లో॥ శ్యామ స్త్వం శిరసో విభూషణమపి శ్యామో మయూర
చ్ఛదః
శ్యామా తే సహధర్మిణీ వసుమతీ శ్యామా నురక్తోభవాన్
తస్మా దేవ రమావిభో త్రిజగ దేకాధార లీలా విధే
స్వామిన్ శ్యామపురీ స్థితిశ్చ భవతః కిం రోచతే చేతసి॥ 3

ఉ॥ నల్లని వాఁడవౌట మెయి నచ్చిన పచ్చిక డాల్గ గప్పతీ
నల్లనిదాఁ గళత్రము కనన్ దలపొమ్మును నల్పు కావునన్

నల్లనివేకదా తలఁప నాకుఁ బ్రియంబులటంచు నెంచి యీ
నల్లురు నిల్వ నీవు మదినచ్చెనె త్వత్కృతు కానురూపమై.

తా॥ ఓ సర్వజగన్నాయకా ! నీవు శ్యామవర్ణముకల దివ్యశరీరమును ధరించినవాఁడవు, నీసహధర్మిణి యగు వసుంధరాదేవి శ్యామవర్ణముగలది, నీ శిరోభూషణమై యున్న నెమిలికన్ను గూడ శ్యామవర్ణము కలదియే యగుచున్నది. పర్యవసానమునకు శ్యామవర్ణము గల వస్తు సముదాయము నందు నీ వత్యంతానురాగము కలవాఁడవని తెలుచున్నది,— ఆ కారణము వల్లనే శ్యామపురీ నివాసముగూడ నీ మానసమునకు రుచించు చున్నదియా యేమి?

శ్లో॥ ధృత్వా వేఙ్కట నారసింహ బుధరా డ్రూపం
సముద్వీక్ష్య మాం
స్నిగ్ధ ప్రేమ రసార్ద్ర వీక్షణ శతై రాజ్ఞా మయచ్ఛః కిల
నిర్మాతుం శరణాగతి స్తవ మిమం సాత్తే మహోదారతా
ధన్యత్వం మమ జన్మనో వితనుతే మానంరమా వల్లభ॥4

తా॥ శ్రీమ ద్వేంకట నారసింహ బుధరా ట్చిహ్నమ్ముతో
నెంతయుఁ
బ్రేమార్ద్రకృత వీక్షణంబులను గూర్మిం జూపి
యౌదార్యముఁ
స్వామీ ! త్వచ్ఛరణాగతి స్తవకృతిఁ శాసించుటం
జూడ నీ
భూమి న్ననుఁ దరింపఁ జేయుట కెనా ముమ్మాటికిఁ
సత్యమా.

తా॥ ఓ లక్ష్మీనాయకా ! వేంకట నారసింహాభి ధానుండైన పండిత శ్రేష్ఠుని రూపముతో సాక్షాత్కరించి, అత్యంత దయారసమునం, దో

యుండుట వలన మిక్కిలి శీతలములగు దృక్పరంపరలచే నన్నుం గాంచి, ఈ శరణాగతి స్తవమును రచియించుటకు ననుజ్ఞం బ్రసాదించి యుంటివి గదా! ఈ గొప్ప రూపమగు దేవరవారి మహోదాత్తత్వము నా యీ తుచ్ఛ జన్మమునకు మిక్కిలి ధన్యత్వము గూర్చుచున్నది. ఇందసత్య మణుమాత్రమైనను లేదు.

శ్లో॥ యోభాతి మేమనసి వేదశిరస్సు నిత్య
మస్మన్మన శ్శ్రుతిశిరాంసిచ యంప్రయన్తి
తస్యాఙ్ఘ్రి పద్మయుగళం ప్రణమామి లక్ష్మీ
నారాయణస్య నళినాయత లోచనస్య॥ 5

కం॥ ఈ నామది శ్రుత్యంతము
లాని వెలుగువాని వాని కాశ్రయుఁడౌను నే
నాని నళినాక్షుపదము ల
క్ష్మీనారాయణుని గొల్తు స్థిరతరభక్తిన్.

తా॥ ఏమహాత్ముఁడు ఉపనిషత్తులందును, నామనస్సునందును, ఎల్లవేళలం బ్రకాశించుచుండెనో, (ఆధేయ రూపమున వేంచేసియుండెనో) ఉపనిషత్తులు నామానసము, ఏ మహాత్ముని యనుగ్రహమును బొందుచున్నవో (ఉపనిషత్తులకు నామానసమునకు నాధారరూపమున వేంచేసియుండెనో) అట్టి పద్మపత్రాయత లోచనుఁడైన లక్ష్మీనారాయణుని పాదారవిందములకు నమస్కరించుచున్నాడను.

శ్లో॥ నాథస్య యస్య మహిమా నిగమైరనన్తైః
ర్జ్ఞాత్వైవ కిఞ్చిదపి వర్ణయితుం నశక్యః
తస్య ప్రభావ కథనే జనిత ప్రవృత్తే
ర్మాహాత్మనో మమ నిరఙ్కుశతాం నమామి॥ 6

గీ॥ వేద వేదాంత శాస్త్రప్రపంచా దికంబు
బ్రహ్మ మొదలింద్రులును శేషు గలసి గాని
హరి ప్రభావంబు వర్ణింప నసమానుటంచు
మొక్కెదం జూపు నిరంకుశతకు జోహారు.

తా॥ ఏ పరమపూరుషుని మహా మహిమను ప్రయత్నించి కొలఁది భాగమును నుడువుటకైనను వేదములకుఁగూడ నలవికాదో, అట్టి సకల జగన్నాథుఁడగు రమామనోహరుని, సౌందర్య సౌశీల్య సౌలభ్యాది దివ్యకళ్యాణ గుణగణ ప్రభావము నభివర్ణించుట కుద్యమించిన మాహాత్మ్యుఁడ నగు నా స్వాతంత్ర్యము నకు నేనే నమస్కరించు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ భూయ స్త్వనన్త సుగుణాకర తే గుణాబ్ధిం
యావ న్మనోబల మజప్రముఖా ఽ ఽదితేయాః
తద్వ త్తరో న్యహమపి స్తుతి మాశ్రితేషు
యుక్తం హరే నఖలు తే స్త్వాది పక్షపాతః 7

గీ॥ ఎంతటి మనోబలంబున నంతవార
లజముఖామరు లీగి నీ గుణామృతాబ్ధి
నెన్నెదరొ నేను నట్టులె, యేలొకొను హరి
తగునె పదభక్త పక్షపాతంబు నీకు॥

తా॥ సుగుణములకుఁ బ్రధానస్థానమగు నో శ్రీహరీ! చతుర్ముఖబ్రహ్మ మొదలగు సమస్త దేవతలును వారివారి బుద్ధిబల మెంతవఱకు గలదో, అంత పర్యంతము దేవరవారి దివ్యకల్యాణ గుణ మహా సముద్రమును మాటిమాటికి నభివర్ణించి విరమించుచుందురు,— ఈ విషయమునం దార్యోక్తి యొకటి కలదు.

"ఇషుక్షయా న్నివర్తన్తే నాన్తరిక్షక్షితిక్షయాత్
మతిక్షయా న్నివర్తన్తే నగోవిన్ద గుణక్షయాత్" అని.

అనఘా! ఆకాశము నుపలక్షించి విడువఁబడిన బాణము, ధానుష్కుని భుజబలమువలనఁ గలిగిన వేగ మున్నంతవఱకు వేగి పరలుచున్నది, కాని ఆకసమునందుఁ దానుజొచ్చుట కవకాశములేక పరలుటలేదు, అట్లే, బ్రహ్మాదిదేవతలు తమతమ బుద్ధిబలము క్షయించకున్నంత వరకు శ్రీమన్నారాయణుని దివ్యలీలల నభివర్ణించి పిమ్మట విరమించుచుందురు కాని, వారి దివ్య కల్యాణగుణ మహోదధియందు వర్ణనీయాంశములు లేక తదుద్యోగమునుండి విరమించుట కాదు, నేనుఁగూడ, ఆ బ్రహ్మాదులవలె బుద్ధిబలమున్నంతవరకు శ్రీవారి యనంత దివ్యకల్యాణ గుణసాగర వర్ణనమొనర్చుచున్నాఁడను, కనుక నో దేవాధి దేవా! సర్వలోక శరణ్యుఁడవైన నీకు, ఆశ్రితులమగు మేమందఱము సమానులమే గదా? అట్టియెడఁ గొందఱియందుఁ బక్షపాతముఁ జూపుట దేవరవారి యశస్సునకుం దగిన పనిమాత్రము కాదు—యథామతిగ నొనర్పఁబడిన స్తవములచేఁ బ్రసన్నుండవై బ్రహ్మేంద్రాదుల నెట్లనుగ్రహించితివో నన్నుఁగూడ నట్లే యనుగ్రహింపుము.

శ్లో॥ అజ్ఞాన దోషకలనా దసమర్థతా మాం
ప్రాప్నోతి వర్ణయితు మద్య తవ ప్రకర్షమ్
వైఖాన సాన్వయ సముద్భవ భాగ్య లేశా
త్త్యక్తుంచ మాం త్వమసమర్థతరోఽపి జాతః॥ 8

గీ॥ నీగుణోత్కర్ష మెన్నఁగ నిష్ఠ నిప్పు
డెఱుక లేమిని చాలమి, యొనసె నన్ను
ప్రకట వైఖానసాన్వయ, భాగ్యయుతుఁడ
నగుట విడనాడలేమియు, దగిలె నిన్ను.

తా॥ స్వామీ! అజ్ఞానదోష భూయిష్ఠమగు మనోవ్యాపారము గల నేను శ్రీవారి యఖిలహేయ ప్రత్యనీక దివ్యకల్యాణ గుణగణాతిశయ వర్ణన మొనర్చుట కసమర్థుఁడ నగుచున్నాఁడను.

"మద్భక్తి యుక్తస్య మదారసస్య
నిషేక గర్భాది విరాజితస్య
వైఖానస స్యాస్య సతప్త ముద్రా
నమన్త్ర దీక్షా నగురు ర్మయా వినా"

అని క్రియాధికారం, ముప్పదియారవ యధ్యాయమున భగవద్వచనము—

"వైఖానసాహి మత్పుత్రా గర్భ వైష్ణవ సంజ్ఞకాః
యస్యా శ్చోదరగర్భాణా మష్టమేమాసి సమ్భవే
అహమేవ స్వయంగర్భే మన్ముద్రాం ధారయామ్యహమ్
భూమి సంస్పర్శనా దేవ మన్ముద్రాచ తిరోభవేత్"

అని, ఆనన్దసంహిత పదునేడవ యధ్యాయమున భగవద్వచనము—

వైఖానసులు నాయౌరసపుత్రులనియు, నాభక్తితోఁ గూడియుండు రనియు, నిషేకాది సంస్కారములచేఁ బ్రకాశింపఁజేయఁ బడుచుండు రనియు, వైఖానసులకు గర్భస్థితియం దష్టమమాసమున నేనే స్వయముగ శంఖ చక్ర ముద్రలను ధరింపఁ జేయుచుండు ననియు, ఈ కారణముచేత నే వైఖానసులు, గర్భవైష్ణవులని వ్యవహరింపఁ బడుచుండురనియు, వీరికి తప్తముద్రాధారణము గాని, మంత్రదీక్షగాని, నేనుగాక మరియొక గురువుగానిలేడనియు—మఱియు; ఆనన్దసంహిత. 4-వ అధ్యాయము, భగవ ద్విఖనోమునీంద్ర సంవాదమున భగవద్వచనము—

"కిమేభి ర్బహుభి ర్వాక్యై రన్యత్తే కథయామ్యహమ్
మదీయ ధనభోగేన మత్క్రియా లోపత స్తన
మచ్ఛరీరతయా సత్య మపచారో నవిద్యతే"

ఓ మునిశ్రేష్ఠా! ఇఁక ననేక మాటలతోఁ బ్రయోజనమేమి కలదు ? ఇది వినుము, నా దివ్య శరీరభూతులగు, వైఖానసులకు నాద్రవ్యమును స్వేచ్ఛగా

ననుభవించుట వలనఁగాని, నాకైంకర్యమునందు లోపమొనర్చుటవలనగాని అపచారదోషమేమాత్రమును రాఁజాలదు, అట్టి కృత్యము నపచారముగా నేనెప్పుడును బరిగణింపను, ఇందసత్య మణుమాత్రమైనను లేదు, అనియు దేవరవారానతిచ్చియుండుటవలన; నేను భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యవిధురుఁడ నైనను, ఇన్ని విధములుగా శ్రీవారి దివ్యానుగ్రహ పాత్రమై యలరారునట్టి శ్రీ వైఖానస వంశమునం బ్రభవించుట యను మహాభాగ్య లేశము నొందియుండిన వాఁడనగుట వలన నాయందుఁ గల సమస్త దోషములం బరిగణించి, అసత్యదోషమునకు సహించి నన్ను రక్షింపక విడిచిపుచ్చుటకు శ్రీవారు గూడ మిక్కిలి యసమర్థులగుచున్నారు.

శ్లో॥ సృష్టి ర్విధాతు రనిశం కిలమాదృశానాం
దీప్త్యై భవత్పతిత పావనతా మహిమ్నః
నోచే న్ముకుంద శృణు మాదృశ జన్తుసృష్టి
ర్వ్యాభయా ద్ధితే పతితపావన తాఽర్థ వాదః॥ 9

చ॥ వినుము ముకుంద ధాత విరివిన్ ననుబోంట్లనిరంతరమ్ము భూ
మిని జనియింపఁ జేయుటలు, మిక్కిలిలోఁదలపోయ సల్గడన్
పనిఁగొని తాను నీపతిత పావనతా బిరుదంబు నిల్పఁ, గా
దను నెడ నద్ది కానియది, య్యానని గట్టిగఁ బల్కి నట్లగున్.

తా॥ ఓ ముకుందా! నా యీ మాటను సావధాన మనస్కుఁడవై యాకర్ణించుదువు గాక, చతురాననునిచేఁ జేయబడిన మాబోఁటి పరమపాతకుల సృష్టి శ్రీవారి పతితపావనత్వ మహిమమును మిక్కిలి ప్రకాశింపఁ జేయుటకు ప్రధాన సాధనమగుచున్నది. భగవద్భాగవతాపచారకరణమే నిత్య జీవనము గాఁగల మాబోఁటి పాతకజన సృష్టియే లేకుండినచో శ్రీవారికిఁ గల 'పతిత పావన'అను బిరుదమునకు అర్థవాదము (లేనిది ఉన్నది యనుట) సంప్రాప్తించఁ గలదు. సర్వవిధములచేతను పతితులమగు మమ్ము నిర్హేతుక జాయమాన కరుణా

కటాక్షములం గటాక్షించి పావనులం జేయకుండినచో, "పతితపావనుడు" అను గౌరవనామము దేవరవారియం దెట్లు సార్థకమగును? మీ పతితపావన బిరుద మర్థవంతమై సకలలోకములం బ్రకాశించుటకు మాబోంటి నీచ మానవ సముదాయమే ప్రధాన కారణమగుచున్నది. కాన నోస్వామీ! మేము సర్వథా రక్షణీయులముగాని, ఉపేక్షింపం దగినవాండ్రము మాత్రము కాము, అనాది సిద్ధమైన మీ పతితపావన బిరుదమును గాపాడుకొనం గలందులకైనను మమ్ములను రక్షింపక తప్పదు.

శ్లో॥ నైసర్గిక ప్రణయ దివ్యకటాక్ష భాగ్య
లేశో నచేత్తనజగజ్జని రేవశూన్యా
వృద్ధి ర్భవిష్యతి కథం సుగుణైకసిన్ధో
బన్ధో రమాసఖ భవోప హతాత్మనాం నః॥ 10

గీ॥ కలిమిం గొనముల చుట్టరికంబు వోడ
సహజమగు నీకృపా కటాక్షమ్ము సుంత
లేనిచో విశ్వసృష్టియే, లేనిది యగు
నద్ది లేనున్న వృద్ధియన్, సుద్ది యెట్లు.

తా॥ పాపోపహత మానసులమగు మాకాప్తబంధువుండవును, శుభగుణాకరుండవును, లక్ష్మీ మనోహరుండవు నగు నోస్వామీ! సహజ ప్రేమమున నలరారుచుండు దేవరవారి దివ్యకటాక్షభాగ్యలేశము లేకున్నచో, జగత్సృష్టియే లేదు; ఇంక నభివృద్ధి నెట్లొందంగలదు?

శ్లో॥ లక్ష్మీనివాస భువనత్రయ కారణత్వం
లోకేశ్వరాది దివిష త్పరిష త్ప్రభుత్వమ్
నిర్హేతు కోపగత వత్సలతా సుహృత్త్వం
స్వామిత్వ మిత్యభవ నైజగుణా స్త్వదీయాః॥ 11

గీ॥ మూడు జగముల నడకకు, మూల మగుట
యెల్ల జగముల దొరలపై, యేలుబడియు
ఫలము, గోరని కూర్మి మేల్తనఁపు స్వామ్య
మభవ! శ్రీనిధి సహజ గుణాళి నీకు.

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా ! స్వర్గమర్త్యపాతాళ లోకముల సృష్టికిఁ బ్రధాన కారణభూతుఁడవై యుండుటయు, బ్రహ్మాది దేవతాసభకు నగ్రాసనాధిపత్యము వహించుటయు, సకల ప్రాణికోటి యందును, అకారణ వాత్సల్యము కలిగి సుహృద్ధర్మముం బరిపాలించుటయు, సర్వేశ్వరత్వము, ఇవి యన్నియు నజాయమానుఁడవగు నీకు సహజగుణములై ప్రకాశించుచున్న యవి.

శ్లో॥ యుష్మత్కృపార్ద్ర మృదువీక్షణ పాత్రభూతః
కోపారుణేక్షణ వశశ్చ సమా ఫలాంశే
లోకాన్తరే శుభ సుఖానుభవే జటాయుః
పౌలస్త్యయోః కిము విరాజతి తారతమ్యమ్. 12

గీ॥ నీ కనికరమ్ము చూడ్కికి, నిలుచు వాఁడు
నీ కనరు చూడ్కిఁ బడువాఁడు, నెఱిని సములె
అరయ పరలోక వాస సు,ఖానుభూతి
నిల విహగ రావణుల కెన్న నేది వార.

తా॥ దేవరవారి యనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడైన వాఁడును, ఆగ్రహమునకు గురియైన వాఁడును, ఈ యుభయులుగూడ సమానమగు ఫలము నే పొందుచుండిరి, పారలౌకిక సుఖముల ననుభవించుటలో, జటాయువునకు రావణాసురునకు తారతమ్య మేమి కలదు ? నిన్ను స్తుతించినవానికిని, నిందించిన వానికిని, పునరావృత్తి రహితమగు మోక్షము నే ప్రసాదించు చుందువు, నీ హృదయము దుర్గ్రాహ్యము.

శ్లో॥ యుష్మత్ప్రభావ కలశాబ్ధితరఙ్గ శీక
రాజ్ఞాయితా విధిమహేశ సురేశ ముఖ్యాః
తాదృక్సురేషు భవత స్సకలాధిపత్యం
కోవా నమృష్యతి హరే సహజం ప్రసిద్ధమ్॥ 13

గీ॥ పైనొకఁడులేని సకలాధిపత్య మరయ
సహజమగు నీకు నద్దానిఁ జర్చ జలుప
నొడయ, నీ ప్రాభవంపుఁ బాల్కడలి తరగ
చినుకు లెంతలు భవవిరించి ముఖ సురలు.

తా॥ ఓ శ్రీహరీ! బ్రహ్మ శంకర పురందరులు మొదలుగాఁగల ముప్పది మూఁడుకోట్ల దేవతలు, శ్రీవారి దివ్యప్రభావ మనియెడు క్షీరసాగరమునందొక తరంగ బిందువున కంగభూతులై యుండిరి, అట్టి సురులలో సహజమై, "పతిం విశ్వ స్యాత్మేశ్వరమ్" "ప్రశాసితారం సర్వేషామ్" "శాస్తా విష్ణుర శేషస్య" "ఏష ధాతా విధాతాచ సర్వేషాం ప్రాణినాం ప్రభుః, పరంహి పుణ్డరీకాక్షా న్నభూతం నభవిష్యతి" "విష్ణు స్సర్వేషా మధిపతిః". ఇట్లు పలువిధముల శ్రుతిస్మృతీతిహాసాదులయందుఁ బ్రసిద్ధమైయున్న, శ్రీవారి సర్వ లోకాధిపత్యము నెవఁడు సహింపకుండును? (అందఱును సహించియే యుండిరనుట)—

శ్లో॥ వ్యాసాదయ శ్చిదచిదీశ్వర తత్త్వవిజ్ఞా
స్నిశ్చిన్త్య సర్వనిగమాగమ శాస్త్రసారమ్
ధ్యేయః పరః పరమకారుణిక స్త్వమేవే
త్యుద్ధృత్య బాహు మవద న్మునిచక్రవాళే॥ 14

గీ॥ సర్వ నిగమాగమాంబుధిశాస్త్ర గిరిని
తఱచి వ్యాసముఖ్యులు, తత్త్వ విదులు
పరమ కారణకుఁడు ధ్యేయు, పరుఁడు నీవ
యనిరి చేయెత్తి జగముల నాత్మ హత్తి.

తా॥ మహాత్మా! తత్త్వత్రయ విజ్ఞానసంపన్నులగు వేదవ్యాసాది మహ
ర్షులు, విద్యాబలము చేతను, తపోబలము చేతను, తాము తెలిసికొనిన విషయము
లందలి యథార్థమును లోకమున వెల్లడిఁజేయ నిశ్చయించి, సమస్త వేదముల
యొక్కయు, శ్రీవైఖానస పాంచరాత్రాద్యాగమముల యొక్కయు, ఇతర
శాస్త్రముల యొక్కయు సారమును గ్రహించి, ఆ నిగమాగమ శాస్త్ర సారాం
శములను మిక్కిలి జాగరూకతతో మరల మరల విచారించి,

"నారాయణః పరోఽవ్యక్తా దణ్డ మవ్యక్త సమ్భవమ్
అణ్డా ద్బ్రహ్మ సమభవ త్తేన సృష్ట మిదం జగత్"

"ధ్యాయే న్నారాయణం దేవం స్నానాదిషు చ కర్మసు
బ్రహ్మలోక మవాప్నోతి న చేహ జాయతే పునః

"ఆలోడ్య సర్వశాస్త్రాణి విచార్య చ పునః పునః
ఇద మేకం సునిష్పన్నం ధ్యేయో నారాయణ స్సదా"

"నారాయణ పరా వేదాః"

"నారాయణం పరిత్యజ్య హృదిస్థం ప్రభు మీశ్వరమ్
యోఽన్య మర్చయతే దేవం పరబుద్ధ్యా స పాప భాక్"

"యోఽన్యం దేవం పరత్వేన వద త్యజ్ఞాన మోహితాః
నారాయణా జ్జగన్నాథా త్తేవై పాషండి నస్స్మృతాః"

"విష్ణుభక్తి విహీనోయ స్సర్వశాస్త్రార్థ వేద్యపి
బ్రాహ్మణ్యం తస్య నభవేత్"

"చతుర్వేద్యపి యోవిప్రో వాసుదేవం నవిన్దతి
వేదభార భరాక్రాన్త స్సవై బ్రాహ్మణ గర్దభః"

ఇత్యాద్యనేక ప్రమాణవచనముల చేత, ధ్యానించ దగినవాడవు పరదైవమును, అపార కరుణారస పరిపూరితాంతరంగుడవు, నీవేనని మునిసభలచే చేయెత్తి వర్ణించి యుండిరి.

శ్లో॥ కః ఫుల్ల పద్మనయనః కరుణాకరః కః
కశ్శ్రీపతి ర్భువనరక్షణ దీక్షితః కః
కః కేశవ శ్శ్రుతిశిర స్స్థిత పాదుకః కః
స్వామిం స్త్వదన్య పురుషః పురుషార్థదః కః॥ 15

గీ॥ విరియు తామర రేకుల, వెడద కనులు
చాలు జగముల యేల్బడి, జాలి తనము
శ్రుతుల తలపాదుకలు కల్మి, సొబగు నెఱులు
నెన్న నీకన్న నితరున, కెవని కగును.

తా॥ శ్రుతి స్మృతీ తిహాస ప్రతిపాదిత పుండరీకాక్ష శబ్ద వాచ్యుడును, కరుణానిధియును,సకలసంపన్నాయకుడును, అఖిలభువన పరిపాలన దీక్షా బద్ధ కంకణుడును, బ్రహ్మ శంకరులకు గారణ భూతుడును, వేదశిఖల యందు సుప్రతిష్ఠితములగు పాదుకలు గలవాడును, చతుర్విధ పురుషార్థ ప్రదుడు నగు పురుషుడు, నీకంటె నితరుడెవడు గలడు స్వామీ! ఇట్టి దివ్య లక్షణ లక్షితుడవు నీవొక్కడవే కదా ?

శ్లో॥ యన్నాభిపద్మా దభవన్మహాత్మా
ప్రజాపతి ర్వేదమయో విరిఞ్చిః
తం కింస్తుమ స్త్వాం జగతా మనాదిం
ప్రభుం ప్రభూణాంచ శుభం శుభానామ్॥ 16

గీ॥ వేదమయుఁడు ప్రజాపతి, విధి మహాత్ముఁ
డెవని పొక్కిలి కల్వ హాయిగ జనించె
ప్రభుల ప్రభువు శుభముల శుభము నైన
యట్టి నిన్ను నుతింప శక్యంబె మాకు.

తా॥ ఏ మహానుభావుని నాభికమలమునుండి వేద స్వరూపియును, అఖిల జగత్సృష్టికర్తయు నగు చతుర్ముఖబ్రహ్మ జన్మించెనో, అట్టి మహా మహిమోపేతుఁడవును, సకల భువనములందు నాద్యంత శూన్యుఁడని పేర్గాం దిన వాఁడవును, ప్రభువులకు ప్రభుఁడవును, శుభములకు శుభస్వరూపివియు నగు నిన్ను మేమేమని స్తోత్రము జేయుదుము ? నిన్ను స్తోత్రముఁజేయుటకు నాబోఁటి మానవుల వాఙ్మనో బలములు చాలవు.

శ్లో॥ లోకే ష్వనిష్ట పరిహారవిధౌ జనానా
మిష్ట ప్రదాన కరణేచ మహా సమర్థః
నారాయణ త్రిదశవన్దిత యుష్మదన్యో
నాస్తీతి కోఽపి సతతం ప్రవదన్తి వేదాః॥ 17

గీ॥ ఎల్ల జగముల జనుల కనిష్ట ముడఁచి
యిష్టములఁ గూర్చి దక్షత, నెసఁగు గొప్ప
వేల్పు నీవొక్కఁడవె యంచు, వేల్పు లట్లు
పలుకు నారాయణా! భక్తిఁ, బ్రాఁబలుకులు.

తా॥ నిఖిల నిర్జరవందిత చరణాంబుజ యుగళుఁడవగు నో లక్ష్మీ నారాయణా! లోకములందలి జనుల కొదవిన యనిష్టములను బోకార్చుట యందును, ఇష్టార్థముల నొసంగుట యందును, మహా సమర్థుఁడు నీకంటె నితరుఁడెవ్వఁడు లేఁడని వేదము లెల్లప్పుడును వాకొనుచున్న యవి.

శ్లో॥ సత్త్వైక మూలచరితై ర్నిగమ ప్రసిద్ధై
రవ్యాహతై ర్విభవ సూచిత దివ్య కృత్యైః
పారమ్యవాద పటుభిశ్చ మహాపురాణై
ర్నాలం భవన్త మవగన్తు మిహాల్ప భాగ్యాః॥ 18

గీ॥ సత్వము ప్రసిద్ధి విభవ సూచరణ తెంపు
లేని పారమ్యము నెసంగు, నీ ముఖమ్ము
లగు పురాణాళి చెవి కెక్క,నటు తెలిపిన
నల్ప భాగ్యులు తెలియలే,రయ్య నిన్ను.

తా॥ వేదప్రసిద్ధములై, సత్త్వగుణమే ప్రధానకారణముగాఁ గలిగి ప్రకాశించుచుండు ననేక దివ్యచరిత్రముల చేతను, రామకృష్ణా ద్యవతారములను ధరించి సూక్ష్మముగాఁ బ్రదర్శించఁబడిన యమానుష కృత్యములచేతను, (సేతు బంధన గోవర్ధనోద్ధారణ దావాగ్నిభక్షణ విశ్వరూప ప్రదర్శనా దికృత్యముల చేతనని భావము) పటిష్ఠమగు పారమ్యసిద్ధాంత మొనర్చిన విష్ణ్వాది మహా పురాణములచేతను గూడా (ఇన్ని యుపకరణము లున్ననుఁ ఈ లోకమునం దల్పభాగ్యులు (మంద మతులు) నిన్నుఁ దెలిసికొన లేకుండిరి.

శ్లో॥ స్తన్వ స్స్వనః కరణ కారణ కార్య రూప
స్స్థూలః కృశశ్చ గుణవా నగుణో విధాతా
సంహారకృత్ స్థితికర స్త్వమనన్త శక్తి
శ్చిత్రాత్మకం ఖలు ముకున్ద భవ చ్చరిత్రమ్॥ 19

కం॥ గుణసహితము గుణరహితము
నణువు మహత్తును త్రిమూర్తి,మై కార్యము కా
రణమును స్థన్యము స్థవముగు
గణన న్నీచరిత వింత, గాదో ముకుంద,

తా॥ ఓ ముకుందా! నీవు స్తోత్రముఁ జేయఁదగిన వాఁడవు, స్తోత్ర స్వరూపివి, కారణరూపివి, కార్యరూపివి, మేరు మందరములవలె స్థూలమగు శరీరము గలవాఁడవు, పరమాణువు వలె నతి సూక్ష్మమగు శరీరము గలవాఁడవు, గుణవంతుఁడవు, గుణరహితుఁడవు, సృష్టి స్థితి సంహార కర్తవు, అపార శక్తి సంపన్నుండవు, తండ్రీ! నీ చరిత్ర మతి విచిత్రమైనదిగదా,--

శ్లో॥ త్రైగుణ్య దీప్తిపరతః పరివర్తమానం
గోపాయితం ప్రకృతి దార్ఢ్యతయా త్వయాఽపి
తేజ స్తవైన భవదర్పిత సర్వభావాః
పశ్యన్తి కేచిదవధూత సమస్త పాపాః॥ 20

గీ॥ మూఁడు గుణముల కవ్వలి, మూల మగుచు
సహజ శక్తిని నెల్లెడ సంతతంబు
గూఢమగు వెల్గుఁ జూతురు, కొంద ఱెందు
సుకృతులయి నిన్నె శరణంబుఁ, జొచ్చి శౌరి.

తా॥ ఓ పరాత్పరా! భువనములం దతివాత్సల్యము కల నీ చేతఁగూడ, సర్వ సాధ్యమునట్లు బహిరంగ బఱచక స్వీయ మాయాబలముచే దాఁచి యుంచబడి, సత్త్వ రజ స్తమో గుణముల కావల వెలుఁగొందుచున్న, శ్రీవారి దివ్య తేజస్సును, సర్వ భావములను దేవరవారియం దర్పించి పాపవిముక్తులైన కొందఱు మహానుభావులు సేవించుచుండిరి,—

శ్లో॥ శ్రీమ ద్రమాధవ కృతేఽపి యుగే కలిస్త్వ
త్త్వాన్తే నయస్వ. భగవన్ నివసిష్యసి త్వమ్
చేత శ్శుభం త్వమధితిష్ఠసి యస్య తస్య
జ్ఞేయం కలావపి యుగం ప్రథమం మహాత్మన్॥ 21

గీ॥ కృతయుగం బైనఁ గలియుగ శ్రీశ యెవని
మానసమ్మున నిల్వవో వాని కనయ
నీవు సతము మనంబున, నిల్చి యున్న
నతని కౌఁగాక కలియైన, నాది యుగము.

తా॥ మహాత్ముఁడవగు శ్రీరమానాథా! ఏ మానవుని యంతరంగమున నీవు నివసించవో, అతనికిఁ గృతయుగసంభవుఁడైనను, కలియుగమే యగును, (అనఁగా నతఁడు కృతయుగసంభవుఁడైనను కలిసంభవ మానవుఁడు వలె, బ్రహ్మవధ సురాపాన స్వర్ణస్తేయ గురుదారాభిగమనాది మహాదోషాచరణమున కేమాత్రము వెనుదీయక జీవయాత్రఁ గడపుచుండఁ గలఁడని తాత్పర్యము) ఎవని మానసమును నీ వధిష్ఠించి యుందువో అతనికిఁ గలియుగమం దైనను గృతయుగమే యని తెలియఁదగి యున్నది. (అనఁగా నతఁడు కలిసంభవుఁడైనను, కృతయుగ సంభవుఁడువలె, జ్ఞాన భక్తి వైరాగ్యాది సకల సద్గుణ సంపత్తి గలిగి యలరారు చుండఁగలఁడని తాత్పర్యము)

శ్లో॥ త్వన్నామ చిన్తన సుధారస పానభాగ్య
యోగ స్సహస్ర భవపుణ్య శత ప్రయుక్తః
తద్యోగినాం స్మరణ నన్దన సఖ్య దాస్యై
రజ్ఞోఽపి యుష్మ దభిమానపదం ప్రయాతి॥ 22

గీ॥ భవ శతార్జిత సుకృతమ్ము, వలన నబ్బు
వరద! త్వన్నామ పీయూష పాన భాగ్య
మద్ది కలవారి యందు స,ఖ్యాది భక్తి
నిష్ఠ నెఱపిన మూఢైన, నిన్నుఁ జేరు.

తా॥ వేయి జన్మములందుఁ జేసికొనిన మహాపుణ్యము వలన, ఈ జన్మము నందు శ్రీవారి దివ్యనామ స్మరణామృత పానము లభించుచున్నది. అట్టి మీ

యసమాన దివ్యనామ స్మరణామృత పానయోగము కల పరమ భాగవతోత్త
ముల నామస్మరణము చేతను, పాదాభివన్దనము చేతను, స్నేహము చేతను,
దాస్యము చేతను జ్ఞానశూన్యుఁడగు మానవుఁడైనను, మీ యభిమాన స్థానమగు
శ్రీ వైకుంఠ లోకమును, పొందుచున్నాఁడు,—

శ్లో॥ త్వద్భక్త చిత్త సరణిం శిరసా వహన్తో
వేదాస్త్రయః ప్రసువతే సమభీప్సితార్థాన్
తాదృక్ప్రతిప్రతతి రార్త శరణ్య యుష్మ
దాజ్ఞానశేతి కథనే కథమస్తి చిత్రమ్॥ 23

గీ॥ వేదములు మూఁడు నీ భక్తులేవియరసి
కోరుదురొ గురుతెఱిఁగి వానిఁ గూర్చుచుండు
అవియు నార్తశరణ్య! నీ యాజ్ఞ రూపు
లగుట నిటఁజిత్ర మేమున్న,దయ్య! దేవ!

తా॥ ఆర్తశరణ్యా! నీ భక్తుల చిత్తరీతులను శిరసావహించి వేదములు సకలాభీష్ట సిద్ధుల నొసంగుచున్నయవి, అట్టి వేదసముదాయము నీ కనుసన్నల మెలఁగుచు భూత భవిష్య ద్వర్తమాన కాలములందు, కేవలము నీ యాజ్ఞావశమై యుండుననుటలోఁ జిత్రమేమియును లేదు గదా? ... —

శ్లో॥ యో బాలిశ స్సతత పాపరతో నృశంస
స్సోఽపి ప్రయాతి భవదాశ్రయ మాశ్రిత స్త్వామ్
ఇష్ట్వా సవై ర్బహుగుణై రపి తానకీన
దివ్యాఙ్ఘ్రిపద్మ విముఖ స్సుగతిం నయాతి॥ 24

గీ॥ పాతకుండేని నీచుఁడే, ఘాతుకుండు
నేని నిన్నాశ్రయింప నీ, యెడకుఁ జేరు

ఎన్నికం గన్న జన్నముల్, లెన్ని జేసి
కొన్నఁ గనలేఁడు నిన్నెన్న, కున్న వాఁడు.

తా॥ ఎల్లప్పుడు పాపకర్మాచరణ శీలుఁడగు మూర్ఖుఁడు గూడ నిన్నాశ్రయించి నీకాశ్రయమగు శ్రీ వైకుంఠమును బొందుచున్నాఁడు, కాని శ్రౌత స్మార్తాచార సంపద్యుక్తుఁ డగు విద్వాంసుఁడు ప్రశస్తములగు యజ్ఞములెన్ని యొనర్చినను శ్రీవారి పాదభక్తి విధురుఁడైనచో సుగతిని, పొందలేడు.

శ్లో॥ ఘుష్యన్తి వేదాః కిల సర్వభక్షం
కృతఘ్న మస్త్యాస్తికతా విదూరమ్
త్వదాశ్రయం చేతన ముద్గృహీత్వా
కరోషి నిర్దోషిణ మిత్యుదారః॥ 25

గీ॥ ఆస్తికత కామడామడ, లయి యభక్ష్య
భక్షణ మొనర్చినను జాలి, పడుచు తనకుఁ
జేసిన శుభంబు మఱచినఁ, జేర నిన్ను
దోషము లడంతువని శ్రుతుల్ ఘోష పెట్టు.

తా॥ భక్షింపఁగూడని పదార్థములను భక్షించుచు, ఇతరుఁడు తన కొనర్చిన మేలును మఱచు స్వభావము కలిగి, సదాచారములందు నమ్మకము లేని వాఁడై, ఇంకెన్నెన్నియో పాపకర్మము లొనర్చుచు, చివరకు నిన్నాశ్రయించిన మానవుని గూడఁ జేబట్టి నీమహోదార గుణము జగత్ప్రసిద్ధ మగునట్లాపాపాచార పరాయణుని, నిర్దోషినిఁ జేసి యేలుచుంటివని వేదములు చాటించుచున్నవిగదా.

శ్లో॥ ప్రజ్ఞాబలా త్సుకృతేన స్వథవా నికృష్టం
సర్వంచ కర్మ మనుజః కురుతే మహాత్మన్

తత్సాధ్వసాధు ఫలభోగ విధా వనీశః
ప్రాణీ స్వకర్మ వశగః పరతన్త్ర ఏవ॥

గీ॥ పాపమో పుణ్యమో యిచ్ఛ, వచ్చిన
సలిపి మనుజుఁడు ఫలభోగ, సమయమ
నదియె కానలె వద్దిది, యనుట కస్వ
తంత్రుఁడే కద నిజకర్మ, యంత్రితుఁ

తా॥ మహాత్మా! బుద్ధిబలమువలన మానవుఁడు పాప
ముఁగాని చేయుచుండును. అనుభవకాలము సమీపించినప్పు
ఫలముల నంగీకరించుటకును, తిరస్కరించుటకును శక్తిలేక, స్వ
డైయుండు మానవుఁడెప్పుడును పరతంత్రుఁడేగాని స్వతంత్రుడ

శ్లో॥ తవపాద యుగే సకృత్కృతా
ప్రణతి ర్భక్తి యుతా నృణాం విభో
అఘశోషణ పూర్వకం శుభా
న్యభిపుష్య త్యచిరా దనారతమ్॥

గీ॥ స్వేచ్ఛ మొనరించి యుల్లంబు భక్తితో
నొకపరి నీదుపాద సరోజములకు
శరణుఁజొచ్చిన వానికి, సమయు నఘ
మెల్ల శుభములు నిల్చున, ట్టింట శ్రీశ.

తా॥ జగత్ప్రభూ! మీ పాదపద్మములకు భక్తితో న
మొనర్చిన నమస్కారము జనుల కఖిలపాపోప శమన పూర్వకమ
లములంమను శుభములం బ్రసాదించుచున్నది.

శ్లో॥ యుష్మద్దివ్య కథాసుధా రస పరిగాహ్రే విర
పుంసా మిన్ద్రియ దాస్యజీవన వతాం త్వద్దాస వి

ఆచార్య ప్రతిపత్తి శూన్యమనసాం సర్వేశ లక్ష్మీపతే
దూరా ద్దూరతరే స్థితం తవపదం చేత్యబ్రువ న్మునయః॥28

మ॥ అమృతుంజేయు భవత్కథామృతముద్రో,
యన్మాకతా నాస్తికుల్
క్రమముం దప్పి రమేశ దుర్విషయ కాం
క్షున్మగ్నులౌ లంపటుల్
సములౌ దాసుల దూఱు దుండగులు నా
చార్య ప్రతిస్పర్థులు
సమముల్ వేయయిన న్భవత్పదము గాం
చ న్లేరెటుల్ చేరుటల్.

తా॥ సర్వేశ్వరుఁడవగు నోలక్ష్మీనాయకా! అమృత ప్రాయములై యలరారుచున్న శ్రీవారి దివ్యచరిత్రములను భక్తియుక్తులై యాకర్ణించుటయం దసహిష్ణుత వహించి సర్వకాల సర్వావస్థలయందును, చక్షురాదీంద్రియములకు మిక్కిలి వశులై, నీభక్తులను సర్వదా ద్వేషించుచు, సంసార తారణోపాయము లగు మంత్ర మంత్రార్థములం గటాక్షించిన యాచార్యునియందు భక్తివిశ్వాస శూన్యులై, ప్రవర్తించుచుండు జనులకు, మీముఖ్యస్థానమగు, శ్రీవైకుంఠనగరము మిక్కిలి దూరముగనే యుండునని విజ్ఞాన సంపన్నులగు మహాత్ములు నుడివి యుండిరి,—ఈ లక్షణము లన్నియును నాయందుగలవు గాన, నన్నేమిచేయుం దువో, ఎట్లేలెదవో తెలియకున్నది యని భావము.

శ్లో॥ అస్మద్భక్తః కలుషహృదయ శ్చాపి దోషై ర్విముక్త
స్సద్యఃపద్మచ్ఛద జలనయే నేత్యవోచః పురా త్వమ్
తత్తే ప్రేమ్ణ స్సకలజగతా మీశ భక్తే ష్వియత్తాం
కోవా మాతుం ప్రభవతి భువి త్వం కృపా సాగరోఽసి॥29

ఉ॥ నాపదభక్తుఁడెట్టి వృజినంబులు సల్పినఁ దామరాకునీ
ళ్లాఁపులయట్టులంటుకొన, కుండును నానినటంచుఁ బల్కిరా
ర్యాపలు కెన్న భక్తజన, మందున నీకరుణా ప్రపూర మిం
తే పరిమాణమంచు వచి, యింప సమర్థుఁ డెవం డిలన్హరీ.

తా॥ ఓసకల జగన్నాయకా! ఎన్ని పాపములొనర్చి నైనను నన్నాశ్రయించి నాభక్తుఁడై యుండినచో, నీరు తామరాకు నందు పట్టుకుదుర కెట్లు బహిర్గతమగునో, అట్లే పాపసముదాయ మాతనియందు పట్టుకుదురక వెడలి పోఁగలదు, అని పూర్వము తామానతిచ్చియుంటిరి, అందువలన నీవు నిక్కముగా, దయాసముద్రుఁడవే యగుచుంటివి, భక్తులయందు నీకుఁగల ప్రేమమునకు సీమానిర్ణయముం జేయ నెవ్వఁడును సమర్థుఁడైన వాఁడు లేడు.

శ్లో॥ తటి త్సహస్రోజ్జ్వల హైమ వాససం
తమాల నీలచ్ఛవి మమ్బుజాననమ్
లస న్మహారత్న కిరీట కుణ్డలం
నమామ్యహం శ్రీధర మర్థికల్పకమ్॥ 30

గీ॥ పలు మెఱుంగుల వలె మేనఁబైడి చేల
కాఱు కానుంగు మైనిగ్గు కమలముఖము
గొప్ప రత్న కిరీటమ్ము కుండలమ్ము
లమరు నీకు నమస్కృతు లక్కమలన యన.

తా॥ ఏకకాల జనితములగు వేయి మెఱపుఁ దీగల కాంతివంటి కాంతిగల బంగారు వలువను ధరించి, తమాలవృక్షమువలె శ్యామలమగు శరీరకాంతియు, పద్మమువంటి ముఖమండలము గలిగి, స్వయం ప్రకాశమాన దివ్యరత్న స్థగితములగు, కిరీట కుండల హారకేయూ ద్యఖిలాభరణములచే నలంకృతుఁడై అర్థిజన కల్పద్రుమమై ప్రకాశించుచున్న లక్ష్మీనారాయణునకు నమస్కరించుచున్నాఁడను,

శ్లో॥ రజత శిఖరివర్యా ధిత్యకా సంవిలీనా
మ్బుదవర నిభ దీప్య చ్ఛేషతల్పే శయానమ్
పరిచరిత పదాబ్జం భార్గవీ భూతధాత్ర్యోః
కరకిసలయ యుగ్మైస్సాదరం త్వాం నమామి॥ 31

గీ॥ వెండికొండ పయిం గ్రమ్ము, నిండు మేఘ
మండలం బట్లు శేషత,ల్పంబు నందు
తీవిగఁ బరుండి శ్రీభూమి, సేవ లందు
మహిత సత్త్వస్వరూప నమస్కరింతు.

తా॥ దేవాధిదేవా! మహోజ్జ్వలంబగు ఫణిరాజ తల్పమున శయనించి, కైలాస పర్వతోపరి భాగమునున్న నీలమేఘమువలె ప్రకాశించుచు, చివురుటాకులరీతి నతిమృదులములై యొసలారుచున్న శ్రీ·భూసతుల హస్తములచే ననురాగ పూర్వకముగాఁ బరిచరింపఁబడు (ఒత్తఁబడు) పాదపద్మములుగల నీకు నమస్కరించుచున్నాఁడను.

శ్లో॥ ఉద్యత్సహస్ర శతకోటి దివాకరాభం
శ్రీవత్సచిహ్న మజితం ధృత శఙ్ఖచక్రమ్
లావణ్యసార మభయప్రద మప్రమేయం
కస్తూరికా కలితచన్దన చర్చితాఙ్గమ్॥ 32

గీ॥ అపటి కప్పుడ పొడమిన, యర్కకోటు
లగుచు శ్రీవత్స మెదనొప్ప, నజితుఁ డగుచు
శంఖ చక్రియు లావణ్య,సార మగుచు
నుదుటి కస్తురి మైపూఁత, పొదలు వాని॥

తా॥ ఉదయించుచున్న యనేక సహస్రకోట్ల సూర్యబింబముల కాంతి వంటి కాంతికలిగి శ్రీవత్సమను దివ్యచిహ్నముచే విరాజిల్లుచు, శంఖచక్రములను

ధరించి, హద్దును నిర్ణయించుటకు వలనుపడని మహామహిమముల కాటపట్టై, లావణ్య సారమై, కస్తూరీ మిళిత చందనాలంకృత గాత్రుండవై, భక్తాభయ ప్రదాన స్వభావము కలవాఁడవై, సర్వలోక ములకు నజితుఁడవై వేంచేసి యుండిన శ్రీవారి నాశ్రయించు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ దేదీప్యమాన హృదయం ధృత వైజయన్త్యాః
కాన్త్యాఽనుకాన్త మనిశం వనమాలయాచ
బాలారుణ ద్యుతివిడమ్బ సువర్ణ యజ్ఞ
సూత్రై ర్విరాజిత భుజాన్తర మార్త బన్ధుమ్॥ 33

గీ॥ హృదయమున వైజయంతి సు,శ్రీలఁ గురియ
తళతళ త్కాంతి వనమాల, కళలనీన
బాల సూర్యద్యుతు ల్విడం,బం బొనర్చు
యజ్ఞ సూత్రాళి దోస్సంధి, నలరు వాని.

తా॥ హృదయమునకు మిక్కిలి ప్రకాశము నొనర్చుచున్న వైజయంతీ వనమాలలను బాలసూర్య ప్రభాభాసమానము లగు సువర్ణ యజ్ఞోపవీతములను ధరించి, ఆర్తబంధుడవై వేంచేసియున్న దేవరవారి నాశ్రయించుచున్నాఁడను

శ్లో॥ కర్పూరగన్ధి వదనామ్బుజ సంప్రసారి
దివ్య న్మనోజ్ఞదరహాస విరాజ మానమ్
తామ్రాధర చ్ఛద మపార దయా రసార్ద్రి
పీయూష మయూఖ నికరా మృత భక్తచిత్తమ్॥ 34

గీ॥ పచ్చకర్పూర (పంపు) గుమగుమల్, పరగుమోము
నందు సుందర దరహాస, మమరు వాని
అరుణ బింబాధరమున ద,యార్ద్రమైన
కనికరపుఁ జూడ్కి మదులలోఁ, గొనెడు వాని॥

తా॥ పచ్చకప్పురపుఁ బరిమళము గుబాళించుచున్న ముఖపద్మమునుండి బహిర్గతమగు సొగసైన చిఱు నగవుచేఁ బ్రకాశమానుఁడవై, ఎఱ్ఱని యధరోష్ఠము గలిగి, దయారస పరిపూర్ణములగు దృక్పరంపరలచే భక్తజన మానసముల నాకర్షించుచున్న శ్రీవారి నాశ్రయించు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ శ్రీశేష భోగి ఫణరాజి నిరూఢ రత్న
కాన్తి ప్రకల్పిత విలాస విచిత్ర శోభమ్
స్మేరాననం కుటిలకున్తల మమ్బుజాక్షం
శాన్తాకృతిం భువనమోహన మాశ్రయే త్వామ్॥ 35

గీ॥ శ్రీలు సమకూర్చు రతనాల, డాలు శేషు
వేయి పడగల పాన్పున, వెలయు వాని
చిఱునగవు పెన్నెఱుల్ తమ్మి, సిరి కనులును
భువన మోహను నిన్ జేరి, పొగడు చుందు.

తా॥ అనంతభోగి ఫణసముదాయమునం గల నానావిధములగు జీవరత్నముల కాంతులచే దివ్య దేహమునం గల్పించఁబడిన శృంగార భూయిష్ఠమగు విచిత్రతర కాంతియు, మిక్కిలి నల్లని వర్ణము గలిగి వంకరలై యున్న శిరోజములు, పద్మములవంటి నేత్రములును గలిగి, అఖిలజగన్మోహనుఁడవై ప్రకాశించుచున్న దేవరవారి నాశ్రయించు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ అచిన్త్య భవ్యాద్భుత దివ్య యౌవన
స్వభావ లావణ్య గుణామృతార్ణవమ్
ఉమాధవాభ్యర్థిత పాద పఙ్కజం
రమాధవం త్వాం శరణం గతోఽస్మ్యహమ్॥ 36

గీ॥ ఊహా కందని మెలప్రాయ మెఱుపు నిగ్గు
తరఁగ తళతళ పొలసం, దగుమగు వాని
పార్వతీశ్వర పూజిత, పాదపద్మ
శ్రీపతి న్నిన్ను శరణు జొచ్చితిని దేవ॥

తా॥ వాక్కులచేఁ బల్కుటకు మనస్సుచే నూహించుటకు గూడ నలవికాక విరాజిల్లుచుండు ననేకశుభములకును అద్భుతమై, యనూనమై ప్రకాశించుచున్న యౌవనమునకును కారుణ్య రసాప్లుతమై యలరారుచున్న మృదు స్వభావమునకును, నిత్యోజ్జ్వలమగు లావణ్యమునకును, క్షీరవారాశివై శంకరునిచే నర్చింపఁబడిన పాదపద్మములు గలిగి వేంచేసి యున్న లక్ష్మీనాథుఁడవగు నిన్ను శరణుచొచ్చు చున్నాఁడను.

శ్లో॥ యఃకోఽపి జను రతిలోక దయాలవాలం
త్వాం సంస్మరే ద్యదిముకుంద యదా కదా వా
తం జాతిలక్షణ గుణా నవిచార్య శేష
శేషాశనా మితసమం కృపయా కరోషి॥ 37

గీ॥ పుడమి నేప్రాణియేని నెప్పుడో యొకప్డు
నిన్దలఁప జాతి గుణములనే న్దలఁపక
గరుడ శేషామితుల రీతిఁ, గాచెదు కృప
నో ముకుంద శరణ్యుఁ డీ, వొకఁడవ భువి.

తా॥ మోక్ష ప్రదాయకా! ఎంతటి శాస్త్రానభిజ్ఞుఁడగు మానవు డైనను, అతని జీవితకాలములో నిన్ను త్రికరణశుద్ధిగా నెప్పుడైన నొక్కపర్యాయము సంస్మరించినచో, ఆట్టి మానవుఁ డేజాతికిఁ జెందిన వాఁడైనను ఎట్టి దుర్లక్షణములు గలవాఁడైనను, ఎట్టి నీచగుణములు కలవాఁడైనను విచారణ లేకయే మహోదయ కలవాఁడవై, తటాలున వానిం గ్రహించి అనంత గరుడ విష్వ

క్సేనులతో సమానుండగు కైంకర్య పరునిగ నొనర్చి రక్షించు చున్నాఁడవు, అట్టి నీదయ నభివర్ణించుటకు సమర్థుఁడైన వాఁడెవ్వఁడు నులేడు.

శ్లో॥ నిర్ధూత పాపపటలై ర్హృత జన్మవృద్ధి
పీడా జరా భయ లయై ర్భవరాగ శూన్యైః
స్థేయం త్వదీయ పదమచ్యుత నిత్యముక్తై
రజ్ఞోఽపి యాతి భవత స్స్మరణ ప్రభావాత్॥ 38

గీ॥ పాపము లడంచుకొని భవపాశ మెడఁగి
జనన వృద్ధి జరా మృతు, లను వెలార్చి
నిత్య ముక్తులు చేరెడు, నీపదంబు
నచ్యుతా! సంస్మరించి మూర్ఖైన నందు.

తా॥ అద్యంత శూన్యుఁడవగు నో మహానుభావా! పాప సముదాయమును నశింపఁజేసికొని, ఉత్పత్తి, పెంపు వ్యాధి, వార్ధకము, భీతి, నాశము, లేక సంసారమునం దాసక్తిం ద్యజించి కేవలము భవదేక పరాయణులగు ననంత గరుడ విష్వక్సేనాదులు నివసింపఁదగిన యీదివ్యస్థానమును, మూర్ఖుఁడైనను శ్రీవారి నామస్మరణ ప్రభావము వలన నధిగమించు చున్నాఁడు.

శ్లో॥ త్వయాఽలబ్ధం లభ్యం భువన వలయే నాస్తి కిమపి
ప్రభో త్వద్వీక్షాయాః ప్రభవతి జగజ్జాల మఖిలమ్
శ్రియ శ్శ్రీరూపం త్వా మితి విధిభవాద్యా స్సురవరాః
స్తువన్తి స్వామి న్కో వదతి భవ దౌన్నత్య మమలమ్॥ 39

గీ॥ పొందఁ బడనిది తగినది, భువిని లేదు
కొంచమును నీదు చూడ్కి జనించు జగము
నెల్ల లక్ష్మి శుభాకృతి, నీవ యని ను
తింప విధిముఖు లెవఁడు నీ, తేజ మెన్ను.

తా॥ జగత్ప్రభూ! చతుర్దశ భువనములందును నీచేత, పొందఁబడని వస్తువుగా ని,పొందఁ దగినవస్తువు (సంపాదించుట కశక్యమైన వస్తువు) గాని యేదియు లేదు, దయారస పరిపూరిత మగు మీ వీక్షణము వలన సమస్త జగత్సముదాయము పుట్టుచున్నది, బ్రహ్మ శంకరులు మొదలుగాఁ గల దేవత లందఱు నిన్ను లక్ష్మీదేవికి లక్ష్మీస్వరూపునిగా నిశ్చయించి స్తోత్రమొనర్చుచుండిరి, స్వామీ! అట్టి దేవరవారి మహాత్మ్య మిట్టిదని యెవ్వఁ డభివర్ణించి చెప్పఁగలఁడు.

శ్లో॥ దేవాధిదేవ సమతీత దినేషు పాప
కర్మాణి యాన్యకరవం సకలాని తాని
సఞ్చిన్త్య సంప్రతి భయా దహ మచ్యుత త్వాం
యాచే విధత్స్వ మమపాలన మార్త బన్ధో॥ 40

గీ॥ చనిన దినములలోన నే,సలుపకున్న
పాపములు లేవు భీతిల్లి, పరమ పురుష
నిన్ను యాచించు చుంటినీ నిముష మంతె
పూని పాలించు జాగేల, దీన బన్ధు.

తా॥ నాశ రహితుఁడవగు నో దేవాధి దేవా! ఆర్తబంధూ! గతించిన దినములలో, లోకములం దెన్ని పాపకర్మములు గలవో, వాటి నన్నింటిని నేను జేసి యుంటిని, చేసిన పాపములను స్మరించి భయపడి మిమ్ముల నిప్పుడు యాచించు చున్నాఁడను,—నన్నుఁ బరిపాలించుము.

శ్లో॥ అపార గమ్భీర భవార్ణ వోదరే
నిమజ్జ నోన్మజ్జన దుర్దశా మిమామ్
సమాగతం మాం త్వ మవేక్ష్య నిర్ఘృణా
పరోఽసి కిం త్వచ్ఛరణైక సంశ్రయమ్ ॥ 41

కం॥ దరిలేని భవజలధి ను
క్కిరి బిక్కిరి లాడ కేను, క్రిందై మీఁదై
శరణము భవచ్చరణము
తరియని ప్రార్థింపఁ జూచి. తఱిఁ గడపెదవే.

తా॥ శ్రీహరీ! అంతులేని లోతుగల సంసార సాగర మధ్యమునం బడి మునుఁగుట తేలుట యనెడు నిట్టిదుర్దశ పాలైయుండియును మీచరణార విందములనే యాశ్రయించు చున్న నన్నుఁజూచి కరుణాకరుఁడని ప్రసిద్ధిఁ జెందిన నీవుగూడ దయలేని వాఁడ వగుచుంటివా యేమి.

శ్లో॥ రేఖాఽఙ్కుశ ధ్వజరథాబ్జ దరాబ్జ వజ్ర
చిహ్న ప్రకల్పిత విశేష విలాసవన్తౌ
ఆర్తార్తి నాశ చతురౌ కరుణానిధే త్వ
త్పాదౌ కదా మమదృశో రతిథీ భవేతామ్. 42

గీ॥ శంఖ చక్రాబ్జ వజ్ర ధ్వజాంకు శాది
చిహ్నముల నూర్ధ్వ రేఖలఁ జెన్ను మిగిలి
ఆర్తుల నొగుళ్ళ నరకను లడఁచు నీదు
పాద యుగళంబుఁ గన్గొను భాగ్య మెపుడొ॥

తా॥ దయా సముద్రా! శంఖ చక్ర ధ్వజాం కుశాది రేఖలచే శృంగార భూయిష్ఠములై ఆర్తులగు భక్తజనుల పీడను నశింపఁజేయుటలో మిక్కిలి కౌశలముగలిగి యున్న శ్రీవారి పాదపద్మములను నేనెప్పుడు కన్నులారఁ గాంచఁ గల్గుదును,

శ్లో॥ అనన్తకోటి ప్రతిబన్ధ కాశ్రితా
మమాత్మనిష్ఠా భగవన్ దయానిధే

భవ త్పదాబ్జాత సమర్చనా విధౌ
యథా యథా మాం పరిపాల యిష్యసి॥ 43

గీ॥ దీనబంధూ! భవద్ధ్యాన, దీక్ష. నన్ను
నలము ప్రతిభంధముల నెన్న, నలవి గాదు
ఎట్లు పరిపాలన మొనర్తొ హితవు మెఱయ
నోకృపా సింధు నీపూజ, నున్న వేళ.

తా॥ షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుండవగు నోస్వామీ! దేవరవారి పాదపద్మ సమారాధన కృత్యమునందు నాచిత్త స్థైర్య మనేకకోట్ల విఘ్నములతోఁ గూడుకొని యున్నది, కాన, దయా నిధీ! నన్నే యేవిధుల నవలంబించి పరిపాలించఁ గలవో.

శ్లో॥ ఏషః కదాఽపి మమ పాద పయోజ యుగ్మ
ధ్యానామృతం నపిబతీతి రుషా నపశ్య
రాగాది దోష వివశేన హృదా కథం త్వాం
ధ్యాస్యామి భోగ మరుకానన సఞ్చరేణ॥ 44

గీ॥ తానొకప్డును మత్పదధ్యాన మనెడు
నమృతమును గ్రోలకుండె వీఁడని కినియకు
ఎండ మావుల నీరు భో,గేచ్ఛ రాగ
మాను మదిని భవద్ధ్యాన, మమరు టెట్లు.

తా॥ వీఁడో ఎప్పుడైనను నాపాదపద్మ చింతనము మాట నెఱుఁగడు ఇట్టి మూర్ఖుని నేనెట్లు రక్షించఁగలనని చిత్తమునం దలఁచి కోపముతో మాత్రము నన్నుఁ గన్గొన వలదని ప్రార్థించుచున్నాఁడను, తండ్రీ! రాగద్వేషాది దోషములకు లోనై, సాంసారిక భోగ సముదాయమను గాఢారణ్యమున సంచరించుచున్న హృదయముతో నిన్నెట్లు ధ్యానించఁగలను,

శ్లో॥ వాచా హృదా౽ప్యగణనీయ మహాపచార
యుక్తం తథా౽పి భగవ న్ప్రపదాగతం మాం
నోదీక్షసే౽వనవిధౌ యది యుష్మదీయ
సత్యవ్రతస్య నితరాం క్షతిరేవ భూయాత్. 45

గీ॥ వాఙ్మనంబుల కందని బహు మహాప
చారము లొనర్చి యును నిన్ను, శరణ టంటి
ఎఱిఁగియును నన్ను రక్షింప, వేని నీదు
శరణాగత రక్షణంబను, బిరుదు నిలదు॥

తా॥ భగవానుండవగు నో శ్రీహరీ! వాక్కులచేతఁ బల్కుటకును, మనస్సుచేత నూహించుటకుఁ గూడ నలవిగాని మహాపచారముల నొనర్చి నవాఁడ నయ్యును, శ్రీవారికి శరణాగతుఁడ నగుచున్న నన్ను రక్షింప నుపేక్షించినచో దేవరవారి సత్యవ్రతమునకు మిక్కిలి భంగమే సంభవించఁ గలదు.

శ్లో॥ యుష్మ ద్గుణామృత రసజ్ఞ నృణాం రసజ్ఞా
స్తోతుం కదా౽ప్యభవ నోత్సహతే త్వదన్యమ్
దివ్యారవిన్ద మధుపాన రతో ద్విరేఫః
కింవా ప్రయాతి కుసుమం కరహాటకస్య॥ 46

చ॥ సరస భవద్గుణామృత రసజ్ఞు రసజ్ఞ యొకప్పుడేఁ గృపా
పరు నిన్నుఁ గాక తాఁబరుని, బ్రార్థన జేయఁగ నుత్సహించునే
విరివిగ రుచ్యమైన యరవింద మరందముఁ గ్రోలు తేఁటి తా
నరుగునె యెన్నఁడేనిఁ గర, హాటక పాదప మున్న చోటికిన్.

తా॥ భవ రహితుఁడవగు నోమహాత్మా! దేవరవారి శుభగుణామృత రసము నొక్కించుకఁ దెలిసిన మానవుల నాలుక, తమకంటె నితరుని యెన్నఁడును స్తోత్రముఁ జేయుట కుత్సహింపదు, దివ్యమగు పద్మ మకరంద పానమునం కెన్నాళు గండు తుమ్మెద ప్రసంగపుష్పము నందలి మధువుం గ్రోలుటకై ప్రయాణించు చున్నదా యేమి ?

శ్లో॥ దోషైకభూమి రయమి త్యభవ త్వయాఽహం
త్యక్తోఽపి రోష పరుషాభి రనీశ వాగ్భిః
పాపా పరాధప రిహార చణం ఘనం తే
పాదారవిన్ద యుగళంతు నస న్త్యజామి. 47

గీ॥ చెడ్డలకు నీఁడె పుట్టిని, లెడ్డె యనుచు
కినిసి తెగడిట్టి నీవునె, ట్టినను నేను
దాసు పాపా పరాధముల్ తఱిమి వేయు
భావుక భవ త్పదంబుల, వదల నయ్య॥

తా॥ భవ రహితుఁడవగు నోసర్వేశ్వరా! బ్రహ్మవధ సురాపాన స్వర్ణ స్తేయాది దారుణ కృత్యముల వల్ల నార్జించిన మహాపాపములను, తమయందును తమ దాసులయందును సల్పిన యపరాధములను, గణించి దోషములకు ముఖ్య స్థానమగు వాఁడనని కోపముతోఁ దిట్టి నన్ను నీవు వదలిపెట్టినను, సర్వ దోషములం బోకార్చుటలో గొప్పనైపుణ్యము గల దేవరవారి పాదపద్మములను నేను మాత్రము వదలఁ జాలను.

శ్లో॥ య త్కిఞ్చిద ప్యపకృతిం హృది సన్నిధాయ
త్యక్తుంచ మాం నియత యత్నపరో నభూయాః
లోకేశ్వరే త్వయి తథాసతి మాదృశానాం
కావా గతి స్సకలచేతన హృన్నివాసే॥ 48

గీ॥ ఎదిరెమొ కొంచియు నపచార, మెంచి వేఁగ
గెంటఁజూడకు ననుఁ దయన్న, కంటి! తండ్రి
హృదయముల నిల్చి జగముల నేలు నీవె
యిట్టు లగునెడ మాబోంట్ల, కేది దిక్కు.

తా॥ తెలిసి తెలియక తమకు నేనొనర్చిన యపకారములలో దేనినో యొకదానిని మనస్సునం దుంచుకొని, నన్ను వదలిపెట్టుటకై దృఢ ప్రయత్నము కలవాఁడవు మాత్రము కాకుము, సర్వ లోకేశ్వరుఁడవై సర్వప్రాణి హృదయాంతర్వర్తివైన నీవే యిట్లొనర్చినచో మాబోఁటి వాండ్ర కింకేది గతి ?

శ్లో॥ నిజమూల ధనం భవానితి
ప్రకటాశా పరిపూర్ణ చేతసమ్
ఉరరీకృత కోప ఘూర్ణితే
క్షణపాత్రం నవిధేహి మాం ప్రభో॥ 49

గీ॥ ఎన్న నామూల ధనము నీ, వే యటంచు
నెంచు చుప్పొంగు చుంటి, స్వామీ! నిజంబు
దండనము నెఱనైన నీ, దండి తనము
దయకొసఁగి యొక్క త్రుటి నన్ను, ధన్యుఁ జేయు.

తా॥ జగత్ప్రభూ! నా నిజమైన మూలధనము దేవరవారే నని పేరాసతోఁ గూడుకొని యున్న నన్ను, అజ్ఞానాంధుఁడనై యొనర్చిన యపచారము లం బురస్కరించుకొని, అత్యంతాగ్రహ చంచలములగు నేత్రకాంతులకు గురి యగున ట్లొనర్పకుము.

శ్లో॥ జ్వలితం భవదాన మజ్జసా
శమయ న్భూరి సుఖం ప్రయచ్ఛతి
తవ పాద పయోజ చిన్తనా
మృతవృష్టి శ్శ్రిత కల్పశాఖినః॥ 50

గీ॥ గణగణని మంచుచుండిన, కాఁపురంపుఁ
గాఱుచిచ్చునుఁ జల్లార్పఁ గలిగినట్టి
త్వత్పదాంభోజదివ్యచిం,తన మనియెడు
నమృతవర్షంబు భూరిసౌ,ఖ్య ప్రదంబు॥

తా॥ ఆశ్రితులకుఁ గల్పభూజమని ప్రసిద్ధినొందిన శ్రీవారి
దింద ధ్యానమనే యమృతవర్షము జాజ్వల్యమానమగు పాప
శీఘ్రముగా నుపశమింపఁజేసి, అతిశయములగు సుఖముల నొసంగు

శ్లో॥ నవచ్మి నాస్తీతి పరంచ దైవతం
పర స్త్వదన్యోఽస్తి పుమా నితి ప్రభో
నస న్తికిం భూమితలే కృతాగసః
కిమర్థ మేవం మయి తేఽయ మాగ్రహః॥

కం॥ పర దైవతంబు లేడనఁ
బర! పురుషోత్తముఁడ వంచుఁ, బలికెదఁ
ధరఁ దప్పులేని వారలు
వరదా! నేననినఁ గోప, పడె దేలయ్యా.

తా॥ నాస్తిక మతావలంబకుఁడనై పరదైవము లేడని యను
రవారికంటెఁ బరమపూరుషుఁ డింకొకఁ డున్నాఁడని యు
భూతలమునం దపరాధము లొనర్చినవారు లేరా? నాయందుఁ దమ
మెందులకు? ప్రభూ! నేనొకఁడనే యపరాధినిగాఁ దమ కనులకు
చుంటినా? తమయాగ్రహ మంతయు నాయొక్కని యందే చూపిం

శ్లో॥ తవ దాసజనేఽపరాధినం
నహి గోప్తా స్త్వయ ముజ్ఝభూ రపి
త్వయి కేవల ముమ్బజేక్షణ
ప్రతికూలా చరణం తు కింపునః॥

గీ॥ అలిగి నీదాసులకుఁ దప్పు,సలుపు వాని
నాదు కొనలేడు మనుప బ్రహ్మంత వాఁడు
నీయెడను లోపములఁ జేయు,నీచు గుఱిచి
పెదవిఁ గదలించు కేటికి, వేఱసాక్షి.

తా॥ పుండరీకాక్షా! శ్రీవారి దాసజనమున కపచార మొనర్చిన మానవుని స్వయముగాఁ బ్రయత్నించి చతుర్ముఖ బ్రహ్మకూడ రక్షింపలేడు, ఇఁక కేవలము దేవరవారికే యపచార మొనర్చిన తుచ్ఛ మానవుని రక్షణ విషయమై యేమి చెప్పఁదగి యున్నది,—అట్టివానిని, నిర్హేతుక జాయమాన కృపారస పరిపూర్ణ కటాక్షములచే శ్రీవారే రక్షించవలెను,—

శ్లో॥ భవదఙ్ఘ్రి సభాజనంహరే
సతతంయచ్ఛతి దివ్యసంపదః
ఇహచాపి పరత్ర దేహినాం
స్పృహణీయా స్సకలామరైరపి॥ 53

గీ॥ వేదవేద్య భవత్పాద పద్మసేవ
భోగములఁగూర్పగల దసాధారణమ్ము
లగు సుఖమ్ముల నిందునం, దనపరతముఁ
బ్రాణికోటికి భక్తసంత్రాణ శీల.

తా॥ శ్రీహరీ! భక్తి విశ్వాస పూర్వకముగా, దేవరవారి పాద పద్మముల కొనర్చిన సేవ, మానవుల కిహమందును, పరమందును, బ్రహ్మాది దేవతల చేతఁ గూడఁ గాంక్షింపఁ దగిన సుఖపరంపరలం బ్రసాదించుచున్నది,—

శ్లో॥ యోగీన్ద్ర దుర్లభ భవత్పద కిఙ్కరత్వ
ప్రాప్త్యై ధిగస్తు మమ నీచమతేః ప్రయత్నమ్.

కౌలేయకస్యహవిరాప్తు మిన ప్రయత్నః
కింనో విభా త్యయ ముదారమన స్తథాఽపి॥ 54

గీ॥ యోగులకు నలవిగాకుండు, యుష్మదంఘ్రి
పీఠ దాస్యంబు సౌఖ్య సం,ప్రీతి కరము
పరమనీచుఁడ నేఁగోరు వరుస జూడ
జాగిలము గోరెడు హవిస్సు, సరణిగాదొ.

తా॥ ఓ ఉదార హృదయా! యోగీశ్వరులకుఁ గూడ పొందుట కలవి గాని శ్రీవారి పాదకైంకర్య మహా భాగ్యము నొందుటకై చేయుచున్న నీచాత్ముఁడనగు నాయీ ప్రయత్నము నిందించఁదగి యున్నది, అయినను ఈ ప్రయత్నము యాగములందు హవిర్గ్రహణమునకై శునకము చేయుచున్న ప్రయత్నమువలెనైన నుండక పోవునా? (శునక దుర్లభమగు పదార్థమని తెలిసియును, విడువక ప్రయత్నించినచో శునకము యజ్ఞవేదియం దాసాదించియున్న ఆజ్యాది హవిస్సును చౌర్యవృత్తిచే గ్రహించి యిష్టార్థసిద్ధి నొందవచ్చును)...

శ్లో॥ దాసతాం సముధిగమ్య వానుసీం
తావకీన పదకాంక్షిణీ సతీ
సార్వభౌమ పరిరమ్భ ణోత్సుకా
చేటికేవ మమ వర్తతే మతిః॥ 55

గీ॥ సార్వభౌముని కౌఁగిటి, సౌఖ్య మెదను
దాసివలె స్వల్పదాస ప,దవిని జేరి
నామది భవత్పదంబుఁ జెం,దఁగను గోరు
చున్నయది దీనసమున నె,ట్లోమెదొ హరి.

తా॥ శ్రీవారికి, కొద్ది కైంకర్యమొనర్చుచు శ్రీవైకుంఠ నగర నివాసముం గోరుచుండు నాబుద్ధి, సౌధాంతరమున, కొద్ది పరిచర్య నొనర్చుచు సార్వభౌముని గాఢాలింగనముం జేసికొనఁగోరు దాసివలె నున్నది,—

శ్లో॥ శ్రీనాథస్త్వాం భజననిరతాః ప్రాప్నువన్తి స్వశక్త్యా
తేషాం త్రాణే నతవకృపయా సూక్ష్మ మప్యస్తి కార్యమ్
ద్రష్టుం నేచ్ఛ స్యమలకరుణా వీక్షణై శ్శక్తిహీనాన్
మాదృశాన్ భో వరద! ద యనీయ స్త్వయా
కస్త్రిలోక్యామ్॥ 56

గీ॥ పుట్టుకనె గొప్పలగు భక్తి, పూర్ణు లెప్డు
చొచ్చెదరు నీ పదము జ్ఞాన, శూన్యులయ్య!
యనుచు మొఱ వెట్టుచున్నను, కనవుసుంత
సదయ! యేదయ నీదయా,స్థాన మింక.

తా॥ లక్ష్మీ నాయకా! నీయం దవిచ్ఛిన్నమగు భక్తికలవారు స్వశక్తిచేతనే నిన్నుఁ బొందుదురు, కాని, వారి రక్షణ విషయములో నీ కృపచేతఁగాఁగల కార్య మేదియును లేదు, శక్తిహీనులగు మాబోంటి వాండ్రను, కరుణా కటాక్ష పాత్రులం గావించుటకు నీ విచ్ఛయింపవు, ఓ భక్తవరదా! ఇఁక మూఁడు లోకములందును నీచే దయఁదలచి రక్షింపఁ దగిన వాఁడెవఁడు? ...

శ్లో॥ పారమాత్మ్య మఖిలేశ్వరే త్వయి
త్వత్పరత్వ ముదితం మయి శ్రుతౌ
ఇత్థ మద్య గురుభిః ప్రబోధిత
స్త్వాంనమామి శిరసా శ్రియః పతే॥ 57

గీ॥ నీవు పరమాత్మ తత్త్వంబు, నాదు దాస
తా స్వరూపము నైగమో, క్తములె యనుచు

గాటమగు నమ్మకము గురు, కరణఁ గలిగి
నెంజలి యడంగఁ దలయొగ్గి, యంజ లింతు.

తా॥ రమా నాథా ! సర్వేశ్వరుఁడవగు నీయందు, పరమాత్మభావము, నాయందు దాసభావము వేదములందుఁ జెప్పఁబడినట్లు గురువుల వలనఁ దెలిసికొని శిరము వంచి నీకు నమస్కరించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ స్వామ్యం తవైవ నృహరే మమదాస్య మేవ
సిద్ధాన్తితం విధిమహేశ సనన్ద నాద్యైః
సమ్బన్ధినో మమపరాభవ కృత్యమేత
త్స్వామిం స్తవాపి నితరా మవమానదం స్యాత్ ॥ 58

గీ॥ నీకు స్వామ్యంబు దాస్యంబు, నాకు నృహరి
యరసి తేల్చిరి విధిమహేశాదు లగుట
నన్నుఁ బరిభవ మొనరించు, టెన్న నిన్ను
నీనపరిభవ మొనరించు, టే యగుఁ గద.

తా॥ ఓ నరకంఠీరవా ! దేవరవారికి స్వామిత్వము, నాకు దాసత్వము, విజ్ఞాన సంపన్నులగు బ్రహ్మ రుద్ర సనందనాదులచే సిద్ధాంతీకరింపఁబడి యుండుట వలన మన కిరువురకు, ప్రభు సేవక సమ్బంధము నిత్యమై యొసలారుచుండుట నిక్కువమేగదా ? పిలిచినను పలుకక, మొఱలాలకింపక, కనుల జూడక, ఒకనాటికైన నభయ మీయక, స్వామీ ! నన్నిట్లు పరాభవించుట నీకుఁగూడ మిక్కిలి యవమానకర మే యగును, . . .

శ్లో॥ తవ శేషతయా ప్రకాశితో
బలసంప ద్విధురం కళేబరమ్
అధిగమ్య ముహు గృహీమా మ్యహం
స్థిరబుద్ధ్యా విషయేషు మాధవ॥

గీ॥ శేషుఁగా నీవునన్ బ్రకాశింపఁ జేయ
శేషి ! దుర్బలయగు తను, శ్రీయ తనకు
నూఁతగా నిత్యమని యనాద, నుండి యనాది
గమును జేయించుకొను కాఁపు, రమునఁ బడితి.

తా॥ లక్ష్మీనాథా ! శ్రీవారికి శేషభూతుఁడనై యున్న నేను విషయ సుఖములు సుస్థిరములైనవి యని నమ్మి, దుర్బలమగు కళేబరమును ధరియించి, అనేక పర్యాయములు పుట్టుచు, గిట్టుచు, తుచ్ఛమగు సంసార చక్రమునంబడి తిరుగుచున్నాఁడను, ఇంతియే గాని నీ తత్త్వము తెలియఁగ నైతినిగదా ? . . .

శ్లో॥ ధన దార సుతాల యాదిభి
ర్యతఏవా హమధీశ తావకః
నిరుపాధి కసర్వ శేషిణే
భవతే కింను దదామి మామకమ్॥ 60

గీ॥ అరయ నన్నిఁట మిగిలిన, యట్టి నీకు
నర్పణముఁ జేయ,ఁదగిన దేదయ్య : జగతి
ఆలు బిడ్డలు నేను నా, కైనవారు
నీ యధీనుల మేలుకో, శ్రేయ మొసఁగి.

తా॥ ఓ సర్వలోకేశ్వరా ! నీ నిర్వ్యాజ కరుణచే ననుగ్రహింపఁబడిన ధనము ! భార్య ! సంతానము ! గృహము మొదలగు సకలోపకరణములతోఁ గూడి నేనే నీవాఁడనైతిని, ఇట్టియెడ, నాది ! అను వస్తువీ ప్రపంచమున నాకింకేమి కలదు ? ఇది నా వస్తువు యని నేనేమి తెచ్చి నిరుపాధిక సర్వశేషి వగు నీకొసంగఁ గల్గుదును ? నీకొసంగున దేమియును లేదు, అస్వతంత్రుఁడను, అకించనుఁడను, అనాథుఁడను, ఆశ్రితుఁడను, అగు నన్నుమాత్రము రక్షింపక నీకు తప్పదు,—

శ్లో॥ భవ త్ప్రసాదా దహమస్మి లబ్ధవాం
స్త్వదీయతా బుద్ధివిశేష సంపదమ్
దయానిధే తావక పాదపద్మయో
రచఞ్చలాం భక్తి మపి ప్రయచ్ఛ మే॥ 61

గీ॥ నేను నీవాఁడనను బుద్ధి, నీ యనుగ్ర
హంబున లభించెఁ గరుణాబ్ధి, యనవరతము
నీదు పదపద్మముల యందు, నిశ్చలాత్మ
భక్తిని నొసంగుమీ ! భవ బన్ధ దళన.

తా॥ ఓ దయాసాగరా ! నీ యనుగ్రహమువలన, నేను నీ సంబంధుఁడను, అని నిశ్చితబుద్ధికలవాఁడనైతిని, కాని, ఇందులకుఁ దోడుగా శ్రీ· వారి పాదపద్మము లందవిచ్ఛిన్నమగు భక్తినిగూడఁ బ్రసాదించుము,

శ్లో॥ అప్రపన్న మనుజై ర్దినే దినే
యాచితోఽపి నదదాసి వాఞ్ఛితమ్
త్వం ప్రపన్నమనుజై రయాచితోఽ
పీష్ట సంపద మనీశ యచ్ఛసి॥ 62

గీ॥ అప్రపన్న జనంబుని,న్నహరహంబు
పెక్కు విధలముల వేడిన, నొక్క కోర్కె
యైనను నొసంగవు ప్రపన్ను,లైనవారి
కడుగకయ తీర్తు కోర్కె లేఁడడుగు వాఁడు.

తా॥ లోకైకనాథా ! నీయందు భరసమర్పణ మొనర్పక భక్తిశూన్యులైయుండు మనుజు లెల్లప్పుడు యాచించు చుండినను, సుంతయేని యిష్టార్థము నొసఁగనినీవు, ప్రపన్నులగు జనులకు, కోరకుండినను సర్వసంపదల ననుగ్రహించు చుందువు,—

శ్లో॥ అన్న వస్త్ర ధన ధాన్య సంపద
శ్చాయు రాపదిచ నార్థయా మ్యహమ్.
అర్థితైవ భగవ స్మయా తవ
శ్రీపదామ్బురుహ భక్తి రనన్యా॥ 63

గీ॥ అన్న వస్త్రంబులు ధనధాన్యంబులాయు
వడుగ నాపత్తునందును, నార్తితోడ
కోరునది యొక్కటే తైల,ధార వంటి
త్వత్పదాబ్జైక భక్తి విశ్వపతి! చాలు.

తా॥ స్వామీ! ఆపత్కాలమునందుఁ గూడ, అన్నమును! వస్త్రమును! ధనమును! ధాన్యమును! ఇతరసంపదలను! ఆయుర్దాయమును! ప్రసాదించుడని నేను, ప్రార్థించను, దేవరవారి పాదాబ్జములం దవిచ్ఛిన్నమై! యనన్యమై యొసలారుచుండు భక్తినే యనుగ్రహింపుడని సర్వదా ప్రార్థించుచుంటిని, —

శ్లో॥ యుష్మ త్కైఙ్కర్యహీనం ధన మమలసుఖం
వాఞ్ఛితం సర్వరూపం
త్యాగం భోగం మహత్త్వం నిరతిశయ విభుత్వం
యశోఽ లఙ్కృతత్వమ్
దేహం ప్రాణంచ మైత్రీం సకల నృపతిభి శ్చాపి
శశ్వ త్ప్రశస్తాం
శ్రీశాస్త్ర జీవితేశ క్షణమపి నసహే జన్మజన్మా
న్తరేఽపి 64

సీ॥ నీ సమర్పణకుఁ గానివి మహాధనమును
సకల సుఖంబు లి,ష్టార్థములును
త్యాగ భోగములు మహత్త్వంబు చతురంత
వసుమతీ సామ్రాజ్య, వైభవంబు
సుందర దేహంబు, శుభగతి ప్రాణంబు
నమరేంద్రుఁ డొసఁగు న,ర్ధాసనంబు
సార్థంబు లౌనొకో, వ్యర్థంబు లౌఁగాన
శ్రీశ ! వానిని నేసహింపజాల.

గీ॥ ప్రకృతమునఁ గాని జన్మాంత,రమునఁ గాని
ప్రాణనాథ ! జగన్నాథ ! భక్తవరద !
శరణు లక్ష్మీశ ! నల్లూరు పురనివాస !
శరణు నారాయణా ! నదీ,శరణ చరణ !

తా॥ జీవితేశ్వరుఁడవగు నోరమా నాథా ! శ్రీవారి కైంకర్యమునం దుపయోగపడని ధనమును, నిర్మలమగు సుఖమును, నానాప్రకారమగు వాఞ్ఛితమును, దేవరవారి సంతృప్తికొఱకుఁగాని త్యాగమును, పూర్వజన్మార్జిత సుకృత విశేషముచే లభించి, తమ పాదసేవా విధానమునందు విస్మృతి జనింపఁ జేసిన దివ్యభోగ సముదాయమును, గొప్ప తనమును, మహారాజ్యాధిపత్యమును, కీర్తి సంపన్నత్వమును, మాటిమాటికి సమస్త భూపాలురతోడఁ బ్రశస్తమగు స్నేహమును, తమదాస్యమునంబాల్గొనని కళేబరమును, ప్రాణమును, ఈజన్మమునందే కాక ఉత్తరజన్మమునందైనను, క్షణకాలముఁగూడ సహింపఁజాలను,—

శ్లో॥ మాభూ జ్జని ర్మమ పునశ్చ యదీచ్ఛసి త్వం
యుష్మ త్ప్రిపత్తి విధురావసథే నదద్యాః
త్వద్దాస దాస గృహచత్వర సారమేయ
జన్మాపి యచ్ఛ తదలం భవతాప శాన్త్యై॥

గీ॥ మగల బుట్టువు లేకుండమనుపు మట్లు
కాని యెడ నాథ! నాపయిఁ గరుణతోఁ బ్ర
పన్న గృహమున మొరయింపు ప్రణవమట్లు
శ్వానముగ దాసజనము మోసాలఁ జేర్పు.

తా॥ స్వామీ! నాకు పునర్జన్మము లేకపోవుఁగాక, మఱియు నాకు, పునర్జన్మము ననుగ్రహించుచో దేవరవారి యుద్దేశ్యమై యుండె నేని ప్రప న్నులు గానివారి గృహములందు మాత్రము నన్నుఁ బుట్టింపకుము, మీ దాస దాసుల గృహప్రాంగణములం బడియుండి భుక్తశేషము ననుభవించుచు జీవిం పందగియుండు శునకముగనైనను బుట్టింపుము తండ్రీ!! ఘోర సంసార తాప శాన్తికి అదియే చాలును.

శ్లో॥ అపచార గణాను యాయినం
కృపయా మాం పరిపాలయ స్వయమ్
త్వయి మఙ్గళదాయిని ప్రభౌ
కిము దాసాపకృతి ర్భవిష్యతి॥ 66

గీ॥ వెంట నపరాధముల వెను,వెంటఁ దిరుగు
ననుఁ గనికరింపుమయ్య యనాథ నాథ!
ప్రభువు నీవయి శుభ పరం,పరలఁ గూర్ప
దాస జనులకు నపకృతి ధరణి నగునె॥

తా॥ పాపకృత్యము లొనర్చుచు తమ దాసుండనై యున్న నన్ను కృపా రస పరిపూర్ణ హృదయుండవై స్వయముగఁ బరిపాలించుము, సర్వమంగళ ప్రదాయకుండవైన నీవఖిలలోక సార్వభౌముండవై యుండఁగా, దాసజనమున కపకారము సంభవించునా యేమి? అట్లు సంభవించె నేని నీయశస్సునకుఁ గళం కమే యేర్పడును గదా? ఏలోకమునందును, ఎన్నఁడును, ఎవరివల్లను భగవద్దా సుల కపకారములు కలుగఁ బోవు.

శ్లో॥ మమ వివిధవిధానాం ఘోర పాపవ్రజానాం
నహి నహి పరిదృష్టానిష్కృతి ర్ధర్మశాస్త్రే

నిరవధిక కృపాయా నీగతే దీనబన్ధో
భవతు సపరిహార్యోఽయం భవద్దాస దాసః॥ 67

సీ॥ బహువిధంబుల ఘోర పాపంబు లెన్నొ
సలిపితిని త్రచ్చితిని ధర్మశాస్త్రములను
పరిహారోపాయ మింత గన్పడదు దాస
దాసుఁడని ప్రోవుము కృపాబ్ధి! తగదు విడువ.

తా॥ నాచేఁజేయ బడినట్టియు, చేయఁ బడుచున్నట్టియు, అనేక విధ ములగు మహా ఘోర పాపసముదాయములకుఁ దగిన ప్రాయశ్చిత్తము, ధర్ శాస్త్రము నందెంత వెదకి చూచినను నిశ్చయముగఁ గానరాకున్నది. ఓ దీ బాన్ధవా! ఓ నిరవధిక దయాసముద్రా, ఎంతటి క్రూరాత్ముఁడనైనను, నీదాస లకు దాసుఁడ నగు నేను నీచే విడిచిపెట్టఁదగిన వాఁడను గాను! తప్పక నన్ను నీవు రక్షించవలెను.

శ్లో॥ త్వయి సకలభరన్యాసా త్ప్రపన్నోఽస్మితస్మా
న్నరక భయనివృత్తి ర్జాయతే దేవదేవ
పరిహర హరిభక్తా నిత్యవోచ త్కాల స్వాం
భటతతి మనలోకస్య శ్రోత్రమూలే కృతాన్తః॥ 68

గీ॥ నేఁ బ్రసన్నుఁడనైతి నినిష్ఠ సకల
భరము నీపయిఁ బెట్టుట, భయము లేదు
చెప్పెఁగద కింకరుల చెవిఁ జేరి జముఁడు
చేరకుఁడు హరిభక్తుల చెంత కనుచు.

తా॥ ఓ దేవాధిదేవా! నాసమస్త భారమును నీయందుంచిన వాఁడనగు చేఁ బ్రపన్నుఁడ నగుచుంటిని, ఆకారణము వలన, నేఁజేసిన పాపములకు దేహాంతమునందు, తగిన శిక్ష నరకలోకమునఁ గలుగఁ గలదను భయము నివృ యగుచున్నది, కారణ మేమన ఒకప్పుడు యమధర్మరాజు తనభట సముదా ముం గాంచి హరిభక్తుల జోలికి మాత్రము మీరు పోవలదని రహస్యముగా

చెవిలోఁ జెప్పినాఁడని పురాణములు వాకొను చున్నవి॥--- తండ్రీ !! నేనెన్ని పాప కర్మములొనర్చినను పర్యవసానమునకు నీభక్తుఁడనే గనుక, అట్టి నాకు నరకలోక దర్శనమే సంభవింపదని నామానసము నిశ్చయించుచున్నది.

శ్లో॥ అనిశం తవ నామకేవలం
రసనాగ్రే నటతు త్వదాజ్ఞయా
తదలం భవ వారణాయమే
శ్రిత మందార కృతాగసఃకలౌ॥ 69

గీ॥ తెంపు లేక సతంబు నీ దివ్య నామ
మంది నీయాన నానాల్క యందు నర్త
నం బొనర్చుత భక్తనుం,దార కలిని
చాలు నద్దె పుట్టుకను మాన్ప, జగము మన్ప.

తా॥ ఓ భక్త కల్పద్రుమా ! ఎల్లప్పుడును దేవరవారి దివ్యనామము శ్రీవారి యాజ్ఞచే నాజిహ్వాగ్రమందు నాట్యము సల్పుఁగాక, (సర్వకాల సర్వావస్థల యందును శ్రీవారి దివ్యనామ స్మరణ మొనర్చు చుండును గాక యనుట) సంసారదుఃఖ వినాశ మొనర్చుటకు, కలియుగమున మీనామ స్మరణమే చాలును.

శ్లో॥ కర్మభ్రష్టః కఠినహృదయ స్సర్వభూతేషు నిత్యం
క్షుద్రః పాపీ పరుషవచన స్సత్యహీనో దురాత్మా
ఏవం భూతః కథ మిమ మహం దుస్తరం మోహవార్ధిం
తీర్త్వా యుష్మత్పద జలజయో ర్నిత్యదాస శ్చరేయమ్॥ 70

గీ॥ పనులు చెడ్డవి జాలిలే, దనవరతము
గుండె ఱాబండ నీచుఁడ, ఘోరపాపి
నాపలుకు పెళపెళ బొంకెడు, వాఁడ నెట్లు
వలపు కడలిని దాటి నీ వాఁడ నగుదు.

తా॥ స్నాన సంధ్యావందన జప హోమ దేవార్చనాది బ్రాహ్మణ
వర్ణోచితకర్మములం బరిత్యజించిన వాఁడను, నర, మృగ, పశు పక్ష్యాది సమస్త
ప్రాణికోటియందును దయా విరహితుఁడను, నిర్భాగ్యుఁడను, నిత్యమును పాప
కర్మము లొనర్చువాఁడను, వాక్పారుష్యము గలవాఁడను దుష్టాత్ముఁడను,
అయి యుంటిని, ఇట్టి, యధమాధమ గుణగణ వేష్టితుఁడనగు నేను, తరించు
టకు శక్యముగాని యీయజ్ఞాన సాగరముం దరించి, దేవరవారి పదసరోజము
లకు నిత్య కింకరుఁడనై యెట్లుచరించుదును, తండ్రీ! నాయీ దుష్టగుణములం
బోకార్చి మీపద సాన్నిధ్యముం జేరుట కేదేని యొకలఘూపాయము ననుగ్ర
హించి నన్నేలుకొనుము.

శ్లో॥ స్వామిన్ ఖలోఽహ మతివేల దురన్త నీచ
వాఞ్ఛా ప్రవృత్తి రపచార శతాలవాలః
వాత్సల్య సాగర మనన్త శుభాశ్రయం త్వాం
స్మర్తుం హృదాఽపి భగవన్ నభవామి యోగ్యః॥ 71

గీ॥ స్వామి! దుష్టుండ నగుట నీ,చత్వ మబ్బె
దానఁ జెడ్డతలం పుల,వ్వానఁ దప్పు
లైన నిను వత్సలు గృపాగు,ణాబ్ధి నెన్న
నాధిపతి నేనయనుచు నీ,యజ్ఞుఁ డుండె.

తా॥ షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుండవగు నోస్వామీ! అపార దుఃఖాంత
ములై నీచాతి నీచములగు సంపద్భోగముల నభిలషించుచు, అపరాధములకు
స్థానభూతుఁడనై, దుర్మార్గుఁడనై తిరుగాడుచుండు నేను, కరుణా సముద్రుఁ
డవై, అనన్తకోటి దివ్యమంగళ గుణముల కాశ్రయ భూతుఁడవై యున్న నిన్ను
నిర్మల హృదయముతో నొక్కపరి స్మరించుటకుఁ గూడ నర్హుఁడను గాను.

శ్లో॥ మాతాపయోధితనయా జనక స్త్వమేవ
ముఖ్యాత్మ బాన్ధవ జనా స్తవ దాస దాసాః

శక్తి ర్భవ త్పదసరోరుహా లగ్న భక్తి
రేతాదృశే మయి కథం కురుషే పరీక్షామ్॥ 72

గీ॥ తల్లి శ్రీలక్ష్మి యని నీవు, తండ్రి యనుచుఁ
దలఁతు నాయాత్మబంధులు, తావకీన
దాస దాసులు శక్తి త్వద్భక్తి యనుచు
నెంచు నీవిఁ బరీక్షించె, దేటి కయ్య.

తా॥ క్షీరసాగర తనూజాతయగు శ్రీ మహాలక్ష్మిదేవి తల్లి, అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండ నాయకుండవగు నీవు తండ్రివి, నీ దాసదాసు లందఱు ముఖ్యులగు నాత్మబంధువులు, శ్రీవారి పాదపద్మములందు స్థిరతరమైయున్న భక్తి, బలము, మన కింతకంటె వేఱైన తల్లి లేదు, తండ్రి లేదు, ఆత్మబంధువులు లేరు. బలము లేదు. అని నిర్ణయించుకొని యున్న నన్ను నీ వెట్లు పరీక్షఁ జేయుదువు? ఎట్లు పరీక్షించినను నామనోనిశ్చయ మిదియే యైయున్నది,—

శ్లో॥ సనాతనం నిత్య మచిన్త్య మద్భుతం
స్వయం ప్రకాశం కరణా ద్యగోచరమ్
సుసూక్ష్మ మచ్ఛం సకలజ్ఞ మీశ్వరం
నిరీశ్వరం నిర్గుణ మున్నతం నతమ్॥ 73

గీ॥ చూడనయి! కాక! మిక్కిలి, సూక్ష్మ మగుచు
నింద్రియమ్ములకందక, యెల్ల తెలిసి
పై ప్రభువులేని ప్రభువున, బ్రహ్మ నెప్డు
పొట్టి పొడుగయి యంతటఁ, బొలుచు వాని.

తా॥ ఓ సకల జగదాధార! పూర్వాతి పూర్వుఁడవు, శాశ్వతుఁడవు, ఆశ్చర్యావహుఁడవు, స్వయముగాఁ బ్రకాశించుచుండు వాఁడవు, ఇంద్రియాదుల కగోచరుఁడవు, సూక్ష్మాతి సూక్ష్ముఁడవు, నిర్మలుఁడవు, సర్వజ్ఞుఁడవు,

పై ప్రభువులేని ప్రభుడవు, హేయగుణ రహితుఁడవు, ఉన్నత మూర్తివి, వామనుఁడవు నగు నిన్ను సేవించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ సమ స్తభూతేషు నిర న్తర స్థితం
నిరఞ్జనం నిర్విషయం నిరత్యయమ్
నిరూఢ మప్రాకృత దివ్య వర్చసం
నిరీహ మద్వన్ద్వ మనాది మవ్యయమ్॥ 74

గీ॥ ఎల్లభూతంబులందున నెప్డు నెసఁగి
విషయములు లేక యంటక, వేఱు గాక
ఆది మధ్యాంతములకు ద్వంద్వాదు లకును
నవల నప్రాకృతము వెలుఁగనుర వాని.

తా॥ మహాత్మా! సర్వభూతములందును నిండియుండు వాఁడవు, పాప పుంజములం బోకార్చు వాఁడవు, స్వసామర్థ్యముం బ్రకటింపఁజేయు సంభావన కలవాఁడవు, అపూర్వములగు దివ్యకాంతులచే విరాజిల్లు వాఁడవు, చేష్టా రహితుఁడవు, సుఖదుఃఖములచే నాక్రమింపఁబడని వాఁడవు, ఆద్యంత శూన్యుఁడవు నగు నిన్ను సేవించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ సశఙ్ఖ చక్రం సగదా సరోరుహం
సహస్ర సూర్యాభ పదస్థితం విభుమ్
చతుర్భుజం దేవ మన న్తశాయినం
నిజై ర్గుణై ష్షడ్భి రలఙ్కృతం హరిమ్॥ 75

గీ॥ శంకచక్ర గదాంబుజ, సాధనముల
భాస్కర సహస్ర సంకాశ, పదమునందు
నమరి వెల్గుచు సతమున, నంతశయన
మందుఁ బవళించి పాపమ్ము, లడచువాని

తా॥ స్వామీ ! చతుర్భుజుఁడవు, శంఖచక్ర గదాపద్మ ధరుఁడవు, స్వీయములగు షడ్గుణములచే నలంకరింపఁబడిన వాఁడవు, సర్వ పాపహరుఁడవు, సర్వేశ్వరుఁడవు, సహస్ర సూర్య ప్రభా సంకాశమగు దివ్యకాన్తితో విరాజిల్లుచుండు శ్రీ వైకుంఠమున వేంచేసి యుండువాఁడవు, శేషశాయివియు నగు నిన్ను సేవించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ సుధాబ్ధి కల్లోల రవై ర్విభూషణై
ర్విభూషితాంగం జగతాం గతిం పతిమ్
సుసేవితం శేషఖగాధిపా మిత్రై
శ్శ్రియా యుతం త్వాం పరరూపిణం భజే॥ 76

గీ॥ పాల్కడలి తరఁగల మ్రోఁత,బరగు సొమ్ము
లొడలు కైసేయ జగముల,కొడయ గతియు
నగుచు శ్రీఁగూడి నిత్యము,సూరి తోడ
నలరు చుండిన పరుని నిన్నాశ్రయింతు.

తా॥ జగన్నాతా ! క్షీరసాగర తరంగముల ధ్వనులవంటి ధ్వనులు గల దివ్యభూషణములచే నలంకరింపఁబడిన కరచరణా ద్యవయవములు గలిగి, అనంతగరుడ విష్వక్సేనులచే సేవింపఁబడుచు, సకల భువనా ధీశ్వరుఁడవై, లక్ష్మీ సమేతుఁడవై, పర స్వరూపివై శ్రీ వైకుంఠమున వేంచేసియున్న నిన్ను సేవించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ షాడ్గుణ్య భేదకలితం తవ దివ్యరూపం
వ్యూహాత్మనా సముపయన్తి మహానుభావాః
వ్యూహా శ్చతుర్విధ ఇతి ప్రవదన్తి కేచి
చ్ఛ్రీమన్ననన్త గుణపూర్ణ కృపా పయోధే॥ 77

సీ|| పంచ విధమగు వ్యూహ రూపంబు నీకు
నదియు విష్ణ్వాది యని కొంద, రందు రయ్య
కొందఱు చతుర్విధంబని యందు రభవ
వాసుదేవాది సంజ్ఞల, వాసుదేవ.

తా|| అనంత కల్యాణగుణ పరిపూర్ణుఁడవగు నో కృపా పయోనిధీ! శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రజన్య జ్ఞానము గల మహానుభావులు దేవరవారి దివ్య స్వరూపమును వ్యూహబుద్ధిచే, విష్ణు, పురుష, సత్య, అచ్యుత, అనిరుద్ధ అను నామములతో నైదు భేదములు గల దానినిగాఁ దెలిసి కొనుచుండిరి, కొందఱు, అనగా శ్రీ పాంచరాత్రాగమశాస్త్ర పారంగతులగు మహాత్ములు, ఆ వ్యూహమే వాసుదేవ, సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ నామములతో నాలుగు భేదములు కలదియై విరాజిల్లు చుండెనని వాకొనుచుండిరి, — మరియు, శ్రీ వైఖానస పాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రోక్త భగవన్మూర్తి నామభేద విషయములో, శ్రీ మహా భారతాంతర్గతమగు నశ్వమేధ పర్వమునం గూడ నిట్లే కలదు,— "శ్రీకృష్ణం ప్రతి యుధిష్ఠిరః"

"కథంత్వ మర్చనీయోఽసి మూర్తయః కీదృశశ్చ తే
వైఖానసాః కథం బ్రూయుః కథం వా పాఞ్చరాత్రిణః,

శ్రీభగవాన్,— "శృణు పాణ్డవ తత్సర్వ మర్చనాక్రమ మాత్మనః
స్థణ్డిలే పద్మకం కృత్వా సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్
అష్టాక్షర విధానేన హ్యథవా ద్వాదశాక్షరైః
వైదికై రథవా మన్త్రై ర్మమూక్తేనవా పునః
స్థాపితం మాం తతస్తస్మి న్నర్చయీత విచక్షణః
విష్ణుంచ పురుషం సత్య మచ్యుతంచ యుధిష్ఠిర
అనిరుద్ధంచ మాం ప్రాహు ర్వైఖానస విదో జనాః
అన్యే త్వేవం విజానన్తి మాం రాజన్ పాఞ్చరాత్రిణః
వాసుదేవంచ రాజేన్ద్ర సఙ్కర్షణ మథాపివా
ప్రద్యుమ్నం చానిరుద్ధంచ చతుర్మూర్తిం ప్రచక్షతే
ఏతా అన్యాశ్చ రాజేన్ద్ర సంజ్ఞాభేదేన మూర్తయః
విద్ధి మేఽర్చ్యాన్తరా హ్యేవ మామేవం చార్చయే ద్బుధః, ఇతి—

శ్లో॥ మత్స్య కూర్మ కిటయో నృకేసరీ
వామనః పరశుభృ ద్రఘూద్వహః
తాలకేతు యదువీర కల్కిన
స్తేనమామి దశధా భిదా మితి॥ 78

గీ॥ మీన! కూర్మ! వరాహ! లక్ష్మీనృసింహ!
వామన! పరశురామ! శ్రీరామ! రామ!
కృష్ణ! లీలాత్మ! బుద్ధ! కల్కి! యటంచు
రమణ! నీదు దశావతారములఁ దలఁతు.

తా॥ మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, నారసింహ, వామన, పరశురామ, రఘురామ, శ్రీకృష్ణ కల్కియను దివ్యనామములతో విరాజిల్లుచున్న శ్రీవారి దశవిధ స్వరూపములకు నమస్కరించు చున్నాఁడను,—

శ్లో॥ హృదయా మ్బుజమధ్యమే జ్వల
ద్ఘనవహ్నే శ్శిఖా తనూపమా
భగవం స్తనుధారిణాం సదా
తవ సఙ్కల్ప వశా ద్విరాజతే॥ 79

గీ॥ దేవ! కనుఁగొనఁ గాసర్వ, జీవకోటి
యెడఁద తామర నడుమనె, వ్వాడును దెంపు
లేక వెలుఁగు, మహాగ్ని శిఖా కిరణము
నీదు శాసనమునఁగాదె, నిత్య రూప.

తా॥ స్వామీ! శరీరధారుల హృత్పద్మమధ్యమునం బ్రజ్వరిల్లుచున్న జాఠరాగ్నియొక్క సూక్ష్మమగు శిఖ దేవరవారి సంకల్ప బలమువలనఁ బ్రకాశించు చున్నయది,—

శ్లో॥ సానీలమేఘ పరివేష్టిత నవ్యవిద్యు
ల్లేఖేవ పీత రుచిరోజ్జ్వల దివ్యకాన్తిః
నీవార శూక సదృశీ పరమాణు రూపా
శాన్తి ప్రదా ప్రవిమలాచ విభాతి నిత్యమ్॥ 80

గీ॥ అద్ది తొలకరి మొయిలున, నట్టెతళ్కు-
మను మెఱుఁగుఁ దీగయగుచుఁ బీ, తాభ యణువు
నగుచు వరిముంటి కొననంటిదయి యెసఁగుచుఁ
బ్రవిమలయు విశ్వమై వెల్గు, నవిగతంబు.

తా॥ ఆయగ్ని శిఖ నీలమేఘ మధ్యస్థమగు తొలకరి మెఱపుఁ దీఁగవలె మనోహరములును, ఉజ్జ్వలములు నగు పచ్చని యసాధారణ కాంతులు కలిగి, వరిగింజ ముల్లువలె పరమాణు స్వరూపయు, నిర్మలయు, శాంతి ప్రదాయినియునై యెల్లప్పుడును బ్రకాశించు చున్నయది.—

శ్లో॥ తస్యా శ్శిఖాయా అపి మధ్యభాగే
వ్యవస్థితం త్వాం జగదేక నాథమ్,
విధిం పరం చాక్షర మిన్ద్ర మీశం
స్వయం ప్రకాశం ప్రవదన్తి వేదాః॥ 81

గీ॥ ఆ జగజ్జ్యోతి నడుమఁదా, నగుచు నమరి
జగము లన్నిఁటి నొకఁడై, సాకువాని
సురపతి విధీశు లింద్రుఁ డక్షరుఁడు నగుచు
వెలుఁగు వానిఁగ నిను శ్రుతు లెల్ల పలుకు॥

తా॥ పరమాణు స్వరూపయగు నాయగ్ని శిఖ యొక్క మధ్యభాగమున నివాసం చేసియున్న జగదేకనాయకుఁడవగు నిన్ను, చతుర్ముఖుఁడనియు, పరబ్రహ్మ

INSTITUT FRANÇAIS D'INDOLOGIE
BIBLIOTHÈQUE
PONDICHÉRY

మునియు, కూటస్థుఁడనియు, మహేశ్వరుఁడనియు, శివుఁడనియు, సర్వేశ్వరుఁడనియును, వేదములు వాకొనుచున్నయది,

శ్లో॥ జగత్సు యత్కిఞ్చిదపి ప్రదృశ్యతే
జనైశ్చ యచ్ఛ్రూయత ఏవ నిత్యశః
తదేవ సర్వం బహిరన్తరం భవా
న్వ్యవస్థితో వ్యాప్యకిల శ్రియా సహ॥ 82

గీ॥ జగములందున జనముని, చ్చలును దేని
విందురో కందురో యగ, విందనయన
ఆచరిత్రమ్ము రూపమ్ము, నరయ నీవ
బాహ్యమును నాంతరమును వి, శ్వంబు నీవ॥

తా॥ స్వామీ! జనులచే లోకములం దేదిచూడఁబడుచున్నదో, ఏది వినఁబడుచున్నదో, నీవా సర్వమును లక్ష్మీసమేతుఁడవై బహిరన్తర్భాగములందు వ్యాపించి కేంచేసి యుంటివి గదా,—

శ్లో॥ సనప్త హేమ సదృశ స్వశరీర కాన్తిం
రక్తాస్య నేత్ర కర పాద తలం మహాన్తమ్
దివ్యాయుధం ధృత చతుర్భుజ మాత్మసంస్థం
పీతామ్బరం కమలయాయుత మాశ్రయామి॥ 83

గీ॥ పుటముదీకిన బంగరు పోల్కి వన్నె
అరుణరేఖలు నేత్రాస్య, కరపదముల
నగు చతుర్భుజములను ది, వ్యాయుధములు
పీత వసనంబు సిరియును, బెంపొనర్ప
నాత్మ సంస్థితుఁడగు దేవు, నభినుతింతు॥

తా॥ పుటపాక శోధితమైన బంగారు కాంతివంటి శరీరకాంతియు, అరుణకాంతులు గల ముఖనేత్రకర పాదతలములు, చతుర్భుజములును గలిగి శంఖచక్రాది దివ్యాయుధములంబూని, లక్ష్మీసమేతుండై, సకల శరీర ధారుల యొక్క, ఆత్మలయందు, అంతర్యామియను దివ్యనామముతో వేంచేసియున్న పీతాంబరుని (అనఁగా శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని) ఆశ్రయించుచున్నాఁడను,

శ్లో॥ అజ్ఞానినామపి సముత్తరణాయ పాపా
దర్చాస్వరూప మకుతోభయ మాప్తవాం స్త్వమ్
త్వత్పూజనం భవతి వైదికతాన్త్రికాఖ్య
శాస్త్రద్వయోదితమితి ప్రవదన్తి సన్తః॥ 84

మ॥ భువి నజ్ఞానులకేనిఁ బాపచయముం, బోకార్చి
గతింప సం
స్తవ పూజాత్మకమై ప్రధానముగ న,
ర్చారూపముం గొంటివో
ద్భవ! వైఖానసపాంచరాత్రమయ శా,
స్త్రప్రోక్త సిద్ధాంతమే
యవుఁ ద్వత్పూజనమంచుఁ బల్కిరి శ్రుతి,
వ్యాహార సారజ్ఞులున్॥

తా॥ మహాత్మా! నీవు, సకలపాప సముదాయమునుండి యజ్ఞానులను గూడ నుద్ధరించుటకై యభయప్రదాన మొనర్చుటయే ముఖ్యగుణముగాఁ గల యర్చాస్వరూపము నొంది ప్రకాశించుచుంటివి, అట్టి యర్చాస్వరూపము వేంచేసియున్న దేవరవారి యారాధన విధానము శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రము నందును, శ్రీపాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రమునందును, జెప్పఁబడి యుండెనని శాస్త్రజ్ఞులగు సత్పురుషులు వాకొనుచుండిరి. - శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోక్త

మార్గమునఁగాని శ్రీపాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రోక్త మార్గమునఁగాని, భగవదారాధన మొనర్పవలె ననియును, భగవదారాధన మొనర్చుటకీ రెండుమార్గములే సకలపురుషార్థ దాయకములనియు ననేకప్రమాణవచనముల వలనం దెలియఁబడుచున్నది— శ్రీభాగవతమునం దేకాదశస్కంధములో నిరువదియేడవ యధ్యాయమున "క్రియాయోగం సమాచక్ష్వ" అని యుద్ధవునిచేఁ బ్రార్థింపఁబడి శ్రీకృష్ణభగవానుఁ డిట్లు చెప్పెను. (48 శ్లో)

"ఏవం క్రియాయోగపథైః పుమాన్ వైదికతాన్త్రికైః"
"అర్చన్నుభయతస్సిద్ధిం మత్తో విన్దత్యభీప్సితమ్"—అని,

శ్రీపాఞ్చరాత్ర పౌష్కరసంహితయందు తన్త్రభేద నిర్ణయమున,—

శుద్ధంచ వైదికం చేతి తాన్త్రికంచ త్రిధా భవేత్
పాఞ్చరాత్రేణ పూజాతు శుద్ధం విష్ణోరితిస్మృతమ్
వైఖానసేన సూత్రేణ పూజయేద్విష్ణు మవ్యయమ్
వైదికం తదితిప్రోక్తం ద్విజాతీనాం ప్రశస్యతే॥—"అనియు,

సఙ్కర్షణ సంహితయందు—

"పూజయే త్పాఞ్చరాత్రైస్తు మన్త్రైర్మోక్షఫలప్రదైః
వైఖానసోక్తైర్దివ్యైర్వా మన్త్రైస్సర్వార్థసిద్ధయే" అనియును గలదు.

మఱియు, 'సహోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః' ఇట్లు నిగమకీర్తితుఁడైన శ్రీవేద వ్యాసమహర్షి - "విష్ణోస్తన్త్రంద్విధా ప్రోక్తమ్"

"వైదికై స్తాన్త్రికైర్వాఽపి పూజయేద్విష్ణు మవ్యయమ్"

అనియును చెప్పియుండిరి॥—

సర్వతన్త్రస్వతంత్రులగు, శ్రీశ్రీ వేఙ్కటనాథ వేదాన్త దేశికస్వామి వారు గూడ, శరణాగతి దీపికయందు,,

"త్వాం పాఞ్చరాత్రికనయేన పృథగ్విధేన
వైఖానసేనచ పథా నియతాధికారాః
సంజ్ఞావిశేష నియమేన సమర్చయన్తః
ప్రీత్యా నయన్తి ఫలవన్తి దినాని ధన్యాః"

"వర్ణాశ్రమాది నియతక్రమ సూత్రబద్ధా
భక్త్యా యథార్హ వినివేశిత పత్రపుష్పా
మాలేవ కాలవిహితా హృదయంగమా త్వా
మామోదయ త్యనుపరాగధియాం సపర్యా"—

అని భగవన్నుతి గావించియుండిరి.

ఇంకనిట్టి ప్రమాణవచన సహస్రముచే, భగవదారాధన విధానప్రబోధకములగు శాస్త్రములు, శ్రీవైఖానస పాంచరాత్రములు రెండేయని సిద్ధాంతీకరింపబడి యుండెను.

శ్లో॥ జ్ఞాతుంవాఽపి జగత్ప్రభో శతసమా నాలం
త్వదర్చాకృతే
స్సౌలభ్యాది గుణప్రభావ మమలం చేత్యబ్రవీ త్పద్మజః
ఏవంస త్యధమాధమో జడమతి ర్నీచ స్త్వహం కింపునః
స్తోతుం వాగ్భి రనీశ తంజనిశతం లబ్ధ్వాఽపి పృథ్వీతలే॥

శా॥ నూఱేండ్లైన జగత్ప్రభూ తెలియనా, నో
యుష్మదీయంబున
ర్చారూపంబు గుణప్రభావయుతమ్ముం, జర్చించు
చుచో నంచు నా

శ్రీరాజీవభవుండు పల్క నుహిమాబ్ధీ ! నీచుఁడన్
మూర్ఖుఁడన్
శౌరీ! నే శతజన్మలెత్తియు నెటుల్ శక్తుండ
నిన్నెన్నఁగన్॥

తా॥ ఓసర్వజగదీశ్వరా! శ్రీవారి యర్చాస్వరూపముయొక్క సౌలభ్యాద్యఖిల దివ్యకల్యాణ గుణప్రభావమును దెలిసికొనుటకు నూఱుసంవత్సరముల కాలమైనను, చాలదని సకలజగత్సృష్టి కర్తయగు చతుర్ముఖుండనియుండెను, మహానుభావుఁడగు చతుర్ముఖుఁడే యిట్లను చుండ, ఇఁక భూలోకమున నూఱుజన్మములెత్తి యైనను, అట్టినీ యర్చాస్వరూప గుణప్రభావమును వాక్కులచే స్తుతించుటకు, అధమాధముఁడను, మూర్ఖుఁడను, నీచుఁడను, అగు నేనేమి చెప్పఁదగిన వాఁడను తండ్రీ! అట్టిపని నావల్ల నగునా.

శ్లో॥ సౌలభ్యం సౌకుమార్యం నిరవధికమహౌదార్య
మాపత్సఖత్వం
వీరత్వం తేత్రిలోకావన చణసుగుణామ్భోధి
రాకాశశిత్వమ్
జిహ్వా మాదృగ్జడానాం స్తుతివిషయతయా
సంప్రవృత్తాచ తేభ్యో
లోకే ష్వేతే ష్వవజ్ఞాం జనయతి నితరాం చేతి
మేనే మహాత్మన్॥ 86

మ॥ కలలోకంబులఁ బూర్ణచంద్రరుచిఁ బొం,
గంజేయు నీసద్గుణం
బులు కష్టంబుల నాదుకొంటయును సం,
పూర్ణమ్ము వీరత్వమున్

సులభత్వమ్మును సౌకుమార్యము యశస్స్ఫూర్తిన్
మహౌదార్యమున్
తలపన్ మాదృశ మందబుద్ధికి మహాత్మా !
యెన్న శక్యంబొకో॥

తా॥ మహాత్మా!! అర్చాస్వరూపమున వేంచేసియున్న దేవరవారి సౌలభ్య, సౌకుమార్య, ఔదార్య, ఆపత్సఖత్వ, వీరత్వ, సర్వలోక రక్షాకరణోన్ముఖత్వాది దివ్యకల్యాణ గుణముల నభివర్ణించుట కారంభించిన నాబోంటి యజ్ఞానులనాల్క, నీదివ్యకల్యాణగుణములకు, లోకములందు మిక్కిలి యప్రతిష్ఠను సమకూర్చుచున్నదియని తలంచుచున్నాఁడను. (నీదివ్యమంగళగుణస్తవ మొనర్చుటకు మహాపాపాత్ముఁడనగు నేను, ఎంతమాత్రము నర్హుఁడను గానసుటు)

శ్లో॥ నమామి యుష్మత్పదపఙ్కజ ద్వయం
కరోమి పూజాం తవ నైగమీం పరామ్
వదామి తే నామ సుధాసహోదరం
స్మరామి తత్త్వం భవదీయ మాత్మని॥ 87

గీ॥ మహిత ! భవదంఘ్రు లొత్తిన, మస్కరింతు
నిష్ఠ శ్రుతియుక్తి నొనరింతు, నీదు పూజ
పలికెద సుధారసోపమ, భవ్య నామ
మెంతు భవదీయ తత్త్వంబు, నెడఁద యందు॥

తా॥ తండ్రీ! శ్రీవారి పాదపద్మములకు నమస్కరించు చున్నాఁడను, దేవరవారిని, వైదిక విధానముగఁ (అనఁగా శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోక్త విధానముగ) బూజించు చున్నాఁడను, మాధుర్యగుణమునం దమృతసహోదరమై విరాజిల్లుచున్న తమదివ్యనామము నుచ్చరించుచున్నాఁడను, దాసజనుల

విషయమై తమమనోనిశ్చయమును వేదశాస్త్రార్థ సంపన్నులగు, గురూత్తముల నాశ్రయించి తెలిసికొని మానసమ్మున స్మరించుచున్నాఁడను.

శ్లో॥ అర్చాఫల ప్రకరణే భగవన్మరీచి
భృగ్వత్రి కశ్యప మునీశ్వర దివ్య సూక్తిః
మిథ్యానచేద్యదికృతా భవతా మహాత్మ
న్నస్యాద్భయం మమభవాగ్ని చలచ్ఛిఖాభ్యః॥ ౪౩

గీ॥ యుష్మ దర్చావసరముల, నుచ్చపదము
సందలి మరీచి, భృగు, వత్రి, యాదియైన
మునుల సూక్తియె సత్యమా, నవితలఁచిన
నలిని రేఁగు భవాగ్నికీలలను వెఱవ.

తా॥ స్వామీ!; శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రమునందు, అర్చనాఫల శ్రుతులుఁగల భృగు మరీ చ్యత్రి కశ్యప మహర్షుల శ్రీసూక్తులను దేవరవార సత్యములగున ట్లొనర్చుటకై సంకల్పింపకున్నచో, భయంకరాకారములఁ దాల్చి పైకిదుముకుటకు, చలించుచున్న సంసారాగ్నిజ్వాలలనుండి నాకు భయము లేకుండుఁగాక,– "అథాయందేహః జన్మకృత్వా భార్యామయపాశనిబద్ధతో భగవన్మాయయా మోహితత్వాత్, కామక్రోధ లోభ మోహ మదమాత్సర్య హింసాదీనికరోతి, తానిద్వారేణనిప్రవృత్తస్య, పునః పునః పాపీయసింయోనిం ప్రాప్య పునర్జాయమాన స్స్వర్గనరకఫలేషు కర్మసుప్రవర్తతే, తస్మాద్భగవ న్మాయయా మోహితత్వా ద్భగవన్తం సమాశ్రిత్య భక్త్యా నారాయణ ముపాసీత. తదుపాసనాతోऽపిభక్తవత్సలత్వా ద్భక్తానుకంపయా స్వమాయాం విమోచయతి తత ఆత్మాసమ్యక్ జ్ఞానం ప్రవిశతి, పశ్చా దాశ్రమధర్మయుక్తో భగవదారాధనం కరోతి, తదారాధనేన సంసారాగ్ని వనిమగ్నో జీవాత్మా పరమాత్మానం నారాయణం పశ్యతి, సోऽప్యపు నరావృత్తిక దివ్యలోకం

ప్రాపయతి, పశ్చాత్తత్క్రతోర్హో భవతి'' – తదపి సమారాధనవిశేషా చ్చతు
ర్విధ పదావాప్తిః; సాలోక్యం సామీప్యం సారూప్యం సాయుజ్యమితి,–
ఆమోదప్రాప్తిస్సాలోక్యం ప్రమోదప్రాప్తిస్సామీప్యం, సమ్మోదప్రాప్తిస్సా
రూప్యం, వైకుణ్ఠప్రాప్తిస్సాయుజ్యమితి" తచ్చ నిత్యానన్ద మమృతరసపానవ
త్సర్వదా తృప్తికరం, పరమాత్మనో నిత్యనిషేవణం పరఞ్జ్యోతిః ప్రవేశనమ్,
"తద్విష్ణోఃపరమగ్ంపదంసదాపశ్యన్తిసూరయః" ఇతిశ్రుతిః — భగవన్తంనాన్యథా
ప్రాప్నోతీతి విజ్ఞాయతే, —

ఇట్లు విమానార్చన కల్పమున మరీచి మహర్షియును, ఈ యర్థ
మునే కొన్ని సంహితలయందు విశేషించియును, కొన్ని సంహితలయందు
సంకుచితపఱచియును, భృగుమహర్షియు, అత్రిమహర్షియు, కశ్యప మహర్షి
యుంగూడ, చెప్పియుండిరి, —

కనుక, నోమహాత్మా ! నీవెంతటి పాపకర్ముఁడవైనను, శ్రీవారి దివ్యా
రాధనమే సంసారతరణోపాయమని నమ్మి శక్తివంచన లేకుండునట్లు దేవర
వారి నారాధించుచున్న నాకీ సంసారాగ్నిజ్వాల లేమాత్రమయిన భయమును
గూర్పఁజాలవు"—

శ్లో॥ ఇష్టార్థసిద్ధి రతులా భవితామహాత్మన్
శశ్వన్మమాబ్జదళనేత్రరమాకళత్ర
భక్తానుకూల భవతూల దవాగ్నికీల
మాం తావకీనమితిసంస్మర దీనబన్ధో॥ 89

గీ॥ వీఁడు నావాఁడనుచుఁ జిత్తవీధియందు
నీకుఁ బ్రేమజనింప రమాకళత్ర!
అగును సర్వార్థసిద్ధులు, నబ్జనేత్ర!
అతుల భవతూలకీల! భక్తానుకూల!.

తా॥ మహాత్మా! పుండరీకాక్షా! భక్తజనానుకూలా! సంసార తూలదవానల కీలా! దీనబంధూ! రమామనోహరా! నన్ను నీవాఁడనుగా స్మరించుము, అట్లు స్మరించితివేని నాకు మాటిమాటికి నభీష్టార్థసిద్ధి గాఁగలదు,—

శ్లో॥ యావద్భవన్నయనగోచరతాం వ్రజామ
స్తావదరే భవమహార్ణవ మజ్జనం నః
అస్మాసు పాపనిరతాత్మసు తావకీనా
దృష్టి ర్భవిష్యతి కదాను కృపారసార్ద్రా॥ 90

గీ॥ మేము నీచూడ్కి గనువఱకే మహాత్మ!
మొరయు సంసార జలనిధి, మునింగియుంట
పాప నిరతాత్ములమగు మాపై! కృపార్ద్ర
మైన నీచూపు యెన్నటి, కౌనో తెలియ.

తా॥ శ్రీహరీ! మేమెంతకాలమునకు మీనయనగోచరులమగుదుమో, అంతకాలమువఱకు, సంసార మహాసముద్రమునంబడి, దరిగానక విలపించు చుండుట మాకు సంభవించుచున్నది,— తండ్రీ! పాపనిరతులమగు మాయందు, దయారసార్ద్రమైన దేవరవారి దృష్టి యెప్పుడు ప్రసరించఁగలదు?

శ్లో॥ వేదాన్తతత్త్వ ఖననాద్భవతా కథఞ్చి
దుత్పాదితస్య విఖనోముని నాయకస్య
వంశే నిజే కృతభవం భవతః ప్రదత్తం
స్నాతుం ద్రష్టుమ స్వభవనోత్సహసే కిమారాత్॥ 91

సీ॥ వేద తత్త్వార్థ ఖననంబు, విశ్రుతముగ
విఖనసాభిఖ్య నీవు కల్పించిన ముని
కులపతిక నుంచి సంసార, ఘోర సర్ప
విషమునఁ గొనరు రావేయ, విహార గమన.

తా॥ అజాయమానుఁడవగు నోస్వామీ! స్వారాధన మొనర్చుటకై సర్వవేదాంత తత్త్వఖననమువల్ల నతిప్రయత్నముగా దేవరవారిచే సృష్టింపఁబడిన, శ్రీమద్విఖనస సంయమీంద్రుని వంశమునంబుట్టి సంసారమను మహాసర్పముచేఁ గఱవఁబడినవాఁడనై, యుక్తాయుక్త కృత్యముల నెఱుంగక పడియున్న నన్ను, నీవతిశీఘ్ర గమనమున నేంచేసి యొక్క పర్యాయముఁ జూచుటకుఁగూడ నుత్సహించుటలేదా ? శ్రీమద్విఖనస సంయమీంద్రుని యుత్పత్తి, భగవన్మరీచి మహర్షి ప్రోక్తమగు ఆనంద సంహితయం దిట్లుకలదు,--

''పునర్వ స్సంప్రవక్ష్యామి సమ్భవం విఖనోమునేః
శృణ్వతాం సర్వపాపఘ్నం సాక్షా న్మోక్షప్రదం శుభమ్
సర్వాభీష్టప్రదం పుణ్యం శృణుధ్వం సువ్రతాదయః
ప్రళయానన్తరం సాక్షాత్పురుషః ప్రకృతేః పరః
కారణాబ్ధి జలే విష్ణు ర్యోగనిద్రావశం గతః
ద్విలక్షార్ధ ప్రమాణేన శయానః ప్రభురవ్యయః
నిద్రాణస్య మహాన్కాలో గత స్తస్య మహాత్మనః
సతు కాలాన్తరే విష్ణు ర్భగవా౯ భక్తవత్సలః
యోగనిద్రాం పరిత్యజ్య దృష్ట్వా ప్రకృతి మాదరాత్
లీనాం స్వాత్మని చాత్మానం జీవరాశిం సమాహితః
చిన్తయామాస జీవేశో విష్ణుర్నారాయణస్స్వయమ్
శ్రుతిః,- యయేదం విశ్వంస్వాత్మనాఽనుప్రవిశ్య
నామరూపే వ్యాకరవాణీతి''
ఇతి సంస్మరణాదేవ నాభ్యాం కమలముద్బభౌ
తస్మింస్తు కమలే బ్రహ్మా జాతః పరమసున్దరః

ఆసీత్సజ్ఞానమాత్రేణ విష్ణుధ్యానపరాయణః
తం దృష్ట్వా భక్తవాత్సల్య జలధిః కరుణానిధిః
సుప్రీతో భగవాన్ప్రీత్రిం బ్రహ్మాణం ప్రత్యువాచహ

శ్రీభగవాన్,—

బ్రహ్మన్ త్వయా జగత్సర్వం కర్తవ్యం సచరాచరమ్
లోకే విహర్తు మిచ్ఛామే వర్తతే పద్మసంభవ
తత స్త్వత్సృష్టజగతా మవిచ్ఛిన్న ప్రవృత్తయే
సాధు సంరక్షణార్థాయ వేదశాస్త్రార్థ సిద్ధయే
దుష్టానాంచ వినాశాయ సంభవామి యుగేయుగే
అనాద్యవిద్యయా బద్ధా స్సంసారాబ్ధి సముద్భవాః
అసా అల్పసత్త్వాశ్చ భవిష్యన్తి నరాః క్రమాత్
నవేత్స్యన్తి ప్రమాణాని మానుష్యాహాదికా నిమే
తస్మాత్తేషాం విముక్త్యర్థం సర్వలోకాను కమ్పయా
అర్చావతార రూపేణ లోకేఽస్మిం శ్చతురానన
అవతారం కరిష్యామి భూమ్యా లక్ష్మ్యా సమన్వితః
మదర్చనార్థం సృష్ట్యాదౌ సృజత్వం మునిసత్తమమ్
ఇత్యాదిష్ట స్తదా బ్రహ్మ సృష్టికార్య సముద్యతః
సృష్టికార్య మజానానో బ్రహ్మ జ్ఞానవిహీనతః
చిన్తయిత్వా మునిం స్రష్టు మసమర్థో బభూవసా
తతోవాచ చతుర్వక్త్రో భగవన్తం ప్రణమ్యవై
నమస్తే దేవదేవేశ సృష్టి స్థిత్యన్త కారణ

మునిస్సృష్టి ర్మయాకర్తుం నశక్యం భక్తవత్సల
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దేవదేవో హరిస్స్వయమ్
చిన్తయిత్వాఽ సృజద్విష్ణు స్స్వారాధన పరం మునిమ్
వేదాన్తతత్త్వ మీమాంసా ఖననం కృతవాన్ ప్రభుః
స్వాంశభూతోహి భగవాన్ సంజాతో మునిపుఙ్గవః
రూపలక్షణసౌన్దర్య తేజోవ ద్దివ్యవిగ్రహః
శుద్ధసత్త్వ మయస్సాక్షా న్మునివేషధరో ఽవ్యయః
చతుర్భుజ శ్శంఖచక్ర వరదాభయ చిహ్నితః
కుశాసనే సమాసీన ఊర్ధ్వపుణ్డ్ర పవిత్రకః
కిరీట హారాభరణ కుణ్డలాఙ్గద భూషితః
శిఖా యజ్ఞోపవీతాభ్యాం త్రిదణ్డేన విరాజితః
పద్మం చాభయహస్తేతు సన్ధార్య సుసమాహితః
ఆవిరాసీ ధ్యథాకల్పం వైకుణ్ఠస్సగణ స్తదా
ఆత్మనైవ పుత్రనామాసీ ద్విష్ణో ర్విశ్వకుటుమ్బినః
తం దృష్ట్వా సర్వభూతాత్మా ప్రణతం ప్రాఞ్జలిం స్థితమ్
ముదో[illegible]సే త్యుపానీయ నామచాస్మై చకారహ
నామ్నా విఖనసంచక్రే వదన్నన్వర్థ యోగతః
వైఖానసంచ బ్రహ్మాణ ముపానీయ హరి స్స్వయమ్
విఖనోమునయే పూర్వం సావిత్రీం సముపాదిశత్
ద్వయంచ మూలమన్త్రంచ సాఙ్గాన్మోక్షప్రదాన్ శుభాన్
అధ్యాపయ న్మునిశ్రేష్ఠం సర్వం శాస్త్రం తథావిధమ్
యాతు సమ్మిళితావస్థా వేదానాం వ్యసనాత్పురా

తాంతు వైఖానసీం శాఖా మాదా వధ్యాపయ న్మునిమ్
అథోవాచ విధిం విష్ణు ర్భగవాన్ భక్తవత్సలః
బ్రహ్మాం స్త్వాగ్రజం విద్ధి విఖనో మునిపుఙ్గవమ్
అప్రాకృత శరీరత్వా న్మదాజ్ఞా పరిపాలనాత్
మదాగస సుతత్వాచ్చ సదా మత్కృత కర్మణః
మదంశ సంభవత్వాచ్చ సదా పూజ్యో మునీశ్వరః
ఇత్యుక్త్వా దేవదేవేశః ప్రణతం ప్రాఞ్జలిం స్థితమ్
బ్రహ్మాణం పునరప్యాహ సృష్టికార్య సముద్యతమ్
మునిశ్రేష్ఠో మయాసృష్టో మత్కార్య కరణక్షమః
పూర్వమేవ మయాసృష్టైః కాలాదిభి రనాదిజైః
తత్త్వై రేతై స్సృజబ్రహ్మన్ లోకాన్ సృష్టిప్రసాధనైః
శుద్ధ సత్త్వమయాన్ పూర్వం సనకాది మునీశ్వరాన్
లోక సంగ్రహణార్థాయ సృజ బ్రహ్మన్ మదాజ్ఞయా
హృషీకేశస్య తద్వాక్యం మూర్ధ్న్యాధాయకృతాఞ్జలిః
చతుర్ముఖ శ్చాపితథా ధ్యాత్వా సృష్టిముఖే హరిమ్
సనకాదీ న్మునివరా నసృజ త్సృజతాంవరః
సనాతనంచ సనకం సనన్దన మితీరితమ్
సనత్కుమారంచ తథా కుమారాన్ సాత్త్విక ప్రియాన్
తాన్సృష్ట్వా సూర్యసంకాశాన్ మహా భాగవతాన్విధిః
ప్రత్యువాచ తదా బ్రహ్మ సనకాది మునీశ్వరాన్
విష్ణో రౌరసపుత్రోఽయం వర్తతే విఖనా మునిః

యూయం భవతతచ్ఛిష్యా శ్శిక్షిష్ఠో శ్శాసనాత్తవమ్
ఏవముక్త్వా తథా బ్రహ్మ భగవన్తం ప్రణమ్యచ
స్వకార్య సాధకాన్ జీవాన్ సృష్టవాన్ పునరేవహి
చతుర్దశసు లోకేషు స్థావరాణి చరాణిచ
దేవతిర్యఙ్మనుష్యాంశ్చ స్వస్వకర్మ ప్రవర్తకాన్
నారదాదీన్మునివరాన్ మనూన్ స్వాయంభువాదికాన్
ఏవంసృష్ట్వా విధిర్లోకాన్ తథా సృష్ట్యర్థ సాధకాన్
సర్వాన్ హరేః పురఃకృత్వా ప్రోక్తవాన్ కమలాసనః
బ్రహ్మ,—దేవదేవ మహాదేవ సృష్టి స్థిత్యన్తకారణ
భగవం స్త్వత్ప్రసాదేన మయాసృష్టా మునీశ్వరాః
దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యా స్థావరాణి చరాణిచ
ఏతై ర్గద్వ్యావృతం సర్వం జగదేత చ్చరాచరమ్
ఇత్యుక్తవ త్యబ్జజాతే భగవాన్ పురుషోత్తమః
సర్వాన్ లోకా న్సమాలోక్య బ్రహ్మసృష్టి ప్రసాధనాన్
అనాద్య విద్యాసంక్రాన్త కర్మజాత పరాజితాన్
స్వస్వ కర్మానురూపేణ పరిభ్రమ పరాయణాన్
విచిన్తయిత్వా భూతాత్మా దృష్ట్వా తంవిఖనోమునిమ్
ప్రోవాచేదం సమాహూయ శుద్ధసత్త్వ మయాన్మునీన్
త్వత్కార్య సాధకానేవ సృజ పుత్రేతి మాధవః
ఇత్యుక్తవతి దేవేశే విఖనా మునిపుఙ్గవః
భృగుమత్రిం వసిష్ఠంమాం జమదగ్నించ కాశ్యపమ్
విశ్వామిత్రం భరద్వాజం గౌతమంచ మునీశ్వరమ్

విష్ణ్వర్చన పరాన్యేవ ససర్జానాన్య న్మునీశ్వరాన్
హరేః కటాక్షమాత్రేణ గర్భచక్రాబ్జ సంయుతాన్
శ్రీవిష్ణో రాజ్ఞయా సృష్ట్వా విఖనాముని పుఙ్గవః
తాన్ హరేః పురతః కృత్వా భగవన్తం ప్రణమ్యచ
శిరస్యఞ్జలి మాధాయ ప్రోవాచేదం మునీశ్వరః

శ్రీవిఖనాః,—దేవదేవ జగన్నాథ సృష్టి స్థిత్యన్త కారణ
త్వదాజ్ఞయా ద్యసృష్టానాం భృగ్వాదీనాం త్వమేవహి
మాతా పితా గురు ర్దైవం పోషకశ్చ భవాన్ ప్రభో
త్వమేవగతి రేతేషాం సావిత్రీం వక్తు మర్హసి
ఇతీరయన్తం తం దృష్ట్వా భగవా న్భక్త వత్సలః
విఖనోముని మాభాష్య ప్రత్యువాచ శుచిస్మితః

శ్రీభగవాన్,—విఖన స్త్వత్పుత్రాణాం త్వమేవహి గురుః పితా
సనకాది మునీన్ద్రాణాం త్వమేవహి గురు స్స్మృతః
తస్మా త్త్వమేవ హ్యేతేషాం సావిత్రీం వక్తు మర్హసి
ద్వయంచ మూలమన్త్రాదీన్ సాఙ్గాన్మన్త్రాన్ప్రకాశ్చభాన్
ఏవముక్త్వా తతో దేవో భృగ్వాది మునిపుత్రకాన్
సనకాదీం స్తథాఽహూయ పునరాహ స్వయంవిభుః
శృణుధ్వం పుత్రకా యూయం సర్వశాస్త్ర విశారదమ్
ఆశ్రయధ్వం విఖనస మాచార్యం సహివో గతిః
ఏవముక్త్వా తథావిష్ణు ర్బ్రహ్మాణం ప్రత్యువాచహ

వైఖానసానాం భృగ్వాద్యా వంశకర్తార ఈరితాః
త్వయా సృష్టమునీన్ద్రాణా మాచార్యో విఖనాస్స్మృతః
తేనైవోక్త ప్రకారేణ చరన్తు తవచాత్మజాః
త్వమిదానీం బ్రహ్మలోకం స్వపుత్రైస్సృష్టిసాధనైః
స్వాయంభువాదిభిర్గత్వా సృష్టింకురు మదాజ్ఞయా
ఇత్యాజ్ఞప్తోఽథ దేవేన బ్రహ్మ లోకపితామహః
భగవన్తం ప్రణమ్యాథ స్వలోకంచ జగామహ

ఇత్యార్షే శ్రీ వైఖానసే, మరీచిప్రోక్తాయా మానన్దసంహితాయామ్ పఞ్చదశో ఽధ్యాయః"—

మరియు "నిరుక్తాధికారమున" భృగుమహర్షి కూడ విఖనసోత్పత్తి నిట్లే చెప్పియుండెను.—

శ్లో॥ యుష్మత్పదాబ్జ పరిచిహ్నితమ ప్యహోమే
స్వాన్తం ప్రధర్షయతి సంసృతిరాగ ఏషః
తద్దోష మాశు వినివర్త్య తావకీన
మిత్యేవమాం హృదినిధాయ హరే కృపాబ్ధే॥ 92

గీ॥ త్వత్పదాబ్జాత చిహ్నము; ల్వాఱిలు చున్న
లాగుచున్నది మదిభవ రాగ మిదిగో
దాని దుడుకును మాన్చినీ, వానిఁగాఁగ
నను దయానిధి! మదినిడి, మనుపుమయ్య.

తా॥ ఓ దయాసాగరా! అఖిల పాపహరా! దేవరవారి పాదపద్మములచే, చిహ్నితమైయుండినప్పటికిని నామానసమును, అస్థిరములగు నీసంసార

సౌఖ్యములందలి యనురాగము తిరస్కరించుచున్నది. నన్ను నీవాఁడనుగా నీమానసమునందలఁచి సంసారానురాగ సంస్పర్శనము నతిశీఘ్రముగ నివర్తింపఁ జేయుము.—

శ్లో॥ అస్మింస్తవే రసపదర్థ పదప్రయోగా
స్సన్తీతి మాం నపరిరక్ష హృది ప్రహృష్టః
అజ్ఞస్య మే తవగుణ గ్రహణే స్తుతౌచ
కష్టం విచార్య పరిపాలయ మాం కృపాళో॥ 92

గీ॥ స్వామి! యీశరణాగతి, స్తవము నందు
కవిత సామగ్రి యోగంబుఁగాంచి కాదు
ఏమి తెలియక నీగుణా, లెన్న నేను
పడ్డ కష్టమ్ముఁ గని మన్పవలెఁ గృపాబ్ధి.

తా॥ ఓపరమ దయాకరా! ఈశరణాగతి స్తవమునం గల రసపదార్థ పదప్రయోగాది గుణములం గమనించి మానసమున మెచ్చి నన్ను రక్షింపవలదు, (అనఁగా నీమానసమును మెప్పించఁ దగినంతటి పదలాలిత్యాది గుణసముదాయ మీ స్తవమునం గలదని యును కవిత్వమాధుర్యాది గుణములంగాంచి నన్ను రక్షింపవలదు. దేవరవారికి సుయుచితమనియును నేను వేడుకొనుచుండ లేదనుట) సర్వలోక శరణ్యుండవైన నీదివ్య కల్యాణ గుణ సముదాయమునం గొన్ని గుణలేశములను మాత్రము గురువులవల్లఁదెలిసికొనుటయును, తెలిసికొనిన విషయములను జ్ఞప్తియం దుంచుకొని శ్లోకరూపముగా నిన్ను స్తుతించుటయును, విద్యావిహీనుఁడనైన కారణముచే నేఁబడిన కష్టమును మాత్రమే విచారించి నన్ను రక్షించుము.—

శ్లో॥ ధర్మోనమే నహి ధన త్యములాచ విద్యా
నాస్తి త్వదీయ పదపఙ్కజయో ర్నభక్తిః

పాపీ నృశంసచరితో ఽహమనన్య వర్త్మా
త్వత్పాద పద్మయుగళం శరణం గతో ఽస్మి॥ 94

గీ॥ ధర్మబుద్ధి హుళక్కి,విద్యయును విమల
నాస్తి త్వత్పదభక్తి యు,నహా ముకుంద!
పాపిని నృశంసుఁ డను తండ్రి!పట్టు బట్టి
శరణు చొచ్చితి నీదివ్య,చరణ ములను.

తా॥ నాబుద్ధి ధర్మమార్గమునం బ్రవర్తించునది కాదు, నాకు నిష్కాలుష్యమగు వేదశాస్త్ర జన్యజ్ఞానము లేదు, నామానసము శ్రీవారి పాదపద్మము లందు భక్తి విశ్వాసములు కలది కాదు, పాప కర్ముఁడను, సకలజంతు ప్రాణ పీడాకరుఁడని పేర్వడిన వాఁడను, ఇట్టి నేను ఇతర మార్గములను వదలి, అఖిల జగద్రక్షకులైన దేవరవారి చరణారవింద యుగళము నాశ్రయించిన వాఁడ నగుచుంటిని.—

శ్లో॥ తృష్ణేనసై స్స్మరఘృతై స్సుత తాళవృన్తై
ర్జాయానురాగ ధమనీనికరై ర్నితాన్తమ్
సంవర్ధితేన భగవ న్భవవహ్నినా ఽద్య
భీ తస్త్వదీయ చరణౌ శరణం గతో ఽస్మి॥ 95

శా॥ పేరాస ల్బలితంపుఁ గట్టియలుగాఁ, బెనోఁకరుల్
లాజ్యమ్ముగా
పేరౌ సంతతి తాల వృంతములుగా, పెత్రేఁగి చిత్రమ్ముగా
దారా రాగము పేరిగొట్టముల నాఁ, దగ్ బ్రోఁతలన్
మండు సం
సారాగ్నిన్ నిలలేక నీచరణ కం, జద్వంద్వముం జేరితిన్.

తా॥ స్వామీ !! పొందుటకు వీలుకాని వస్తువులయం దభిలాషలచేతను, సమిధలచేతను, పూర్వానుభూత వస్తుస్మరణముచే, ఘృతధారలచేతను, సంతాన ములచే విషయజ్జులచేతను, భార్యయొక్క వివిధానురాగము లనియెడి ధమనుల (గొట్టముల) చేతను, మిక్కిలి వృద్ధినొందించఁబడిన సంసారాగ్ని జ్వాలలచే భయపడి సర్వజగద్రక్షకసులైన శ్రీవారి దివ్యచరణారవిందముల నిపుడాశ్రయించిన వాఁడ నగుచుంటిని.—

శ్లో॥ మాంరక్ష రక్ష భువనాధిపతే ప్రకామం
జాతాపచార నియుతాయుత మప్రసన్నమ్
నానావిధై ర్భవసముద్భవ ఘోరకష్టై
ర్జుష్టం భవచ్చరణ నీరజ సన్నివిష్టమ్॥ 96

గీ॥ మంచి లేదపచారముల్, మించె లెక్క
కలముకష్టాలు భవమున; నంతు లేదు
శరణుచొచ్చితి నిదె భవ, చ్చరణములను
నన్ను రక్షింపు రక్షింపు, సన్నిధి నిధి॥

తా॥ సర్వ లోకాధినాథా ! యథేష్టముగా ననేకకోట్ల యపచారముల నొనర్చి, అప్రశస్తుఁడని లోకమునం జేర్పఁడి, అనేక విధములగు సంసార ఘోర కష్టములచేఁ జుట్టఁబడి, దేవరవారి పాదపద్మముల దరిఁజేరిన నన్ను రక్షింపుము.

శ్లో॥ మామేక మేవ శరణంవ్రజ సర్వధర్మాం
స్త్యక్త్వేతి నాథ భవతాకిల పూర్వముక్తమ్
త్వాం తత్క్రమేణ శరణం గతవా నహం మాం
యత్కర్తు మిచ్ఛసి తదేవ సమాచర త్వమ్॥ 97

గీ॥ సర్వధర్మంబులు నువీడి, సార మెఱఁగి
నన్నొకని శరణని యన్న, నిన్నుసర్వ

పాపముల నంటనీనను, పలుకు నమ్మి
యుంటిఁ గరుణింపు మన్నట్లు, లుంటి నంటి.

తా॥ అఖిలజగన్నాథా !! సర్వధర్మములను వదలి, మంత్రాంతర దేవతాంతర సాధనాంతర రహితుఁడవై, రక్షకుఁడనైన నన్నే పొందుము (అనఁగా నాకే శరణాగతుఁడవు కమ్మనుట) అని జీవకోటింగూర్చి పూర్వము దేవరవా రాజ్ఞాపించి యుంటిరిగదా ! అట్లే నేనిపుడు సర్వధర్మములం బరిత్య జించి శ్రీవారిని శరణుచొచ్చితిని, ఇఁక ముందు నన్నుమీరు చేయఁదలఁచినట్లు చేయుఁడు, నేను మీవాఁడ నైతిని.—

శ్లో॥ అజ్ఞానతః కృతమచిన్త్య మయాఽపరాధం
నిత్యం సహస్వ కరుణావరుణాలయ త్వమ్
మాతా స్తనన్ధయ కృతాపకృతిం నిరూప్య
శిక్షాంకరోతి కిమభీక్ష్ణ మసహ్య రోషాత్ ॥ 98

గీ॥ తెలియ కజ్ఞాన వశమున, సలిపి నట్టి
దోసము సహింపు మయ్య ద, యాసముద్ర
తల్లి ! పాల్ద్రావు బిడ్డఁడు, తప్పుసేయ
రోసపడి తీక్ష్ణశిక్షను, జేసి కొనునె.

తా॥ ఓ దయాసాగరా ! అజ్ఞానమువల్ల నాచేఁజేయఁబడిన యపరాధ నికరమును లెక్కసేయక నీవు నిత్యమును సహించుదువుగాక, తల్లి పాలుత్రాగు శిశువుచే జేయఁబడిన యపరాధములను (అనగా, రొమ్ము కొఱుకుట, ఒడి యందు మలమూత్రములను విసర్జించుట, పాదతాడన మొనర్చుట మొదలగు నవి) లెక్కించి యసహ్యమగు రోషాటోపముతో నాపసిపాపను నేరస్థుఁడని పదిమందిలో నిరూపించి, ఆబిడ్డకు, కఠినశిక్షను విధించు చున్నదాయేమి ! అట్టి పని యేతల్లియును, చేయఁ జాలదు గదా ! కావనో మహాత్మా ! అజ్ఞానవశ

ముచే నేఁజేసినదియు, చేయుచున్నదియు, చేయఁబోవు నదియు నగు అపచారముల నన్నియును, సర్వజగజ్జనకుఁడవైన నీవు సహించి నన్ను రక్షింపక తప్పదు. —

శ్లో॥ అగతిం భవదఙ్ఘ్రి పఙ్కజే
గతి రిత్యాగత మర్థికల్పక
కృపయా పరిపాహి పాహిమాం
తవతత్స్యా త్సదృశం దయావతః॥ 99

గీ॥ ఇతర గతికోర కెప్డునీ, మెసఁగు పాద
పద్మ యుగళంబె గతియని, వచ్చి శరణు
చొచ్చితిని రక్ష! రక్ష! యంచు మదినరసి
యట్లు సల్పుట నీకృప, కగును తగవు.

తా॥ అర్థిజన కల్పద్రుమా! ఇతరగతి లేనివాఁడనై శ్రీవారి పాదపఙ్కజములే గతియని నమ్మివచ్చిన నన్ను దయతోఁ బరిపాలించుము—అట్లు పరిపాలించుట దయావంతుఁడవని లోకములోఁ బ్రసిద్ధికెక్కిన నీకును, నీదివ్యగుణగణ సముదాయకమునకును తగిన పనియై యున్నయది.—

శ్లో॥ నిరన్తరాయాత దృఢవ్యథా బృహ
త్తరఙ్గ పూర్ణే కలుషాబ్ధి రూర్జితే
భవామ్బుధౌ రాగవికార వాయునా
నిపాతితం చాద్య ముకున్ద రక్షమామ్॥ 100

గీ॥ తెంపులేనట్టి నొగుళులు, తెరలి పొరలు
పోఁతు తరఁగల చాలుగా, ఘోరు కొలుపు
పాప జల భవ వారిధి, ఁబడఁగఁజేసె
రాగమను గాలిరేఁగి బి, రాన నిలుపు.

తా॥ మోక్ష ప్రదాయకుండవగు శ్రీహరీ !! ఎల్లప్పుడు వచ్చుచున్న మహాపీడలనెడు గొప్పతరంగములచేఁ బరిపూర్ణమై, దురితములనెడు జలములచే నభివృద్ధినొందియున్న సంసార సాగరమునందిపుడు, పత్నీ పుత్రాద్యనురాగ వికారమనే వాయువుచేఁ బడఁద్రోయఁబడి విలపించుచున్న నన్నురక్షించుము.

శ్లో॥ ఆత్మానమద్య ధనమిత్ర కళత్ర పుత్ర
క్షేత్రాదిభి స్సహ భవ త్పదపద్మ యుగ్మే
స్వామిన్ సమర్ప్య వివసా మ్యభర స్త్యజామి
భీతిం యథామతి కురు త్వమితః పరం మామ్॥ 101

గీ॥ ధనము మిత్ర కళత్ర పు, త్ర కులు క్షేత్ర
మాదిగాఁగల భరము నా, యాత్మ నీప
దాబ్జముల నుంచి స్వామి ! నే, హాయి నుంటి
నెటులు తలఁచితో నీమది, నటులు సలుపు.

తా॥ స్వామీ ! ధన మిత్ర కళత్ర పుత్ర క్షేత్రాది సహితముగా నా యాత్మను శ్రీవారి పాదపంకేరుహముల యందర్పించి భార రహితుఁడనై భయమును విడిచిపెట్టిన వాఁడ నగుచుంటిని, ఇఁకముందు నన్ను నీయిచ్చవచ్చినట్లు చేయుము.—

శ్లో॥ ఆయాసితోఽహ మతివేల విషాద ఘోర
కష్టాన్త సౌఖ్యనిచయై స్సహజై ర్నరాణామ్
త్వత్సన్నిధౌ నియత దాస్యసుఖం ప్రయచ్ఛ
శ్రీమ న్ముకున్ద పరితోషిత హానిబృన్ద॥ 101

గీ॥ ఎంతో యాయాసపడితి ! స, హింపలేని
కష్ట దుఃఖాంత సౌఖ్యాళి, కలన నిప్డు

కరుణ నీపాద దాస్యసుఖ మ్మొసంగు
శ్రీనిధీ ! ముకుంద ! తోషిత, మౌని బృంద.

తా॥ మోక్షప్రదాయకా ! ముని మనోహ్లాదకరా ! లక్ష్మీనారాయణా ! ఇంతదనుక, సర్వ మానవులకు సహజములైన, అనంతదుఃఖములు భరింప రాని కష్టములు నంతములుగాఁ గల సాంసారిక సుఖ సముదాయానుభవముచే నాయాస పెట్టఁ బడితిని, ఇఁక నన్నట్టి సంసార సుఖాలోలుపునిం జేయక దేవరవారి సన్నిధియందు నిత్యకైంకర్య సౌఖ్యముం బ్రసాదింపుము.—

శ్లో॥ స్వామి న్ననన్యగుణ పూర్ణ కృపాప్రయత్నా
త్తత్రాంవాక్ప్రవృత్తై రవిరతై రిద మార్తియుక్తైః
క్రూరోఽప్యహం తవపదాబ్జగతాత్మవృత్తి
స్తస్మా ద్వహస్వ మమ రక్షణ భార మారాత్॥ 103

గీ॥ విను మహీన గుణాకర ! మనవి యిదియ
క్రౌర్యము కలాడనైన నీ, కాళ్లఁ బడితి
జాలి పల్కుల వేలగ, రక్షణాభరంబు
తప్పదింక తప్పదిక నీకు, తప్పదయ్య.

తా॥ అనంతకల్యాణ గుణపరిపూర్ణుఁడవగు నో స్వామీ ! ఆర్తితోఁ గూడి యెడతెగని పలురకపుమాటలతో నేమిప్రయోజనము కలదు ? కాని ముందుఁ జెప్పఁబోవు నాయీ యొక్కమాటను మాత్రము సావధానచిత్తముతో నాకర్ణించుము, నేను క్రూరుఁడనైనమాట వాస్తవము, అయినను, నీపాదపద్మములను బొందిన మనోవ్యాపారము గలవాఁడనగుట వలన నతిశీఘ్రముగ నారక్షణభార మంతయును నీవే వహించుదువు గాక.—

శ్లో॥ దైవం సదా స్తి భవదన్య మగీశ్వరోఽపి
యుష్మత్పరో నహిమను ర్నచ బాంధవో వా

నాస్త్యేవ సంప దపరా తవదాస్యవృత్తే
స్సమ్య గ్విచార్య పరిగృహ్ణ జగత్పతే మామ్॥ 104

గీ॥ లేదు నీకంటె దైవంబు, లేదు ప్రభువు
గురువు చుట్టంబు సిరియుఁ బ్రది, కరణశుద్ధిఁ
బలుకుచుంటిని సర్వసం, పత్తి నీవ
నన్ను రక్షింపు మరసి య, నాథ నాథ.

తా॥ జగత్ప్రభూ !! నాకు నీకంటె నితరమగు దైవముగాని, ప్రభువు గాని, గురువుగాని, బాంధవుఁడుగాని, లేడు, నీదాస్యవృత్తికంటె నితరమగు సంపద నాకేదియును లేదు, నాస్థితి నంతయును జక్కఁగా విచారించి నన్ను రక్షింపుము.—

శ్లో॥ శ్రౌతాగమేన విశదీకృతదివ్య తత్త్వం
గీర్వాణ వన్ద్యచరితం భవ దాత్మజాతమ్
వైఖానసం మునివరం కులసార్వభౌమం
దృష్ట్వా ప్రసీద మమదౌష్ట్య మచిన్తయిత్వా॥ 105

గీ॥ మహిత తత్త్వంబు శ్రౌతాగ, మమునఁ దెల్పి
సురనుతుండైన మీప్రియ' సుతుని విఖన
సాఖ్య మునిచంద్రు నస్మదీ, యాన్వయేశుఁ
గాంచి నన్నేలు నాదౌష్ట్య, మెంచ కిపుడు.

తా॥ తండ్రీ !! భృగు మరీచ్యత్రి కశ్యప మహర్షులకు శ్రీవైఖానస భగవ చ్ఛాస్త్రము నుపదేశించి, వారిద్వారా దివ్యతత్త్వ స్వరూప స్వభావాదికమును లోకములందు వెల్లడిపఱచిన మహానుభావుఁడు, శ్రీవారికిఁ బ్రియసుతుఁడు, సకలదేవతలచే నమస్కరింపఁదగిన శుభచరిత్రము కలవాఁడు, మాకులమున ధినాథుఁడునగు, విఖనస సంయమీంద్రుని జూచి, నాదుష్టత్వమును గూర్చి

విచారించక నాయెడఁ బ్రసన్నుఁడవై నన్నురక్షింపుము. (అనఁగా, నేను కలికల్మషాపహుఁడవైనప్పటికి, అన్నివిధములచేతను మీరు ముఖ్యుఁడైన విఖనస సంయమీంద్రునియొక్క మనస్సంతృప్తి కొఱకైనను నన్నురక్షించ దలచినది యనుట)

శ్లో॥ స్వస్త్యస్తు తే భువనరక్షణ దీక్షితాయ
వేదాన్త వేద్య విభవాయ భవౌషధాయ
తార్క్ష్య ధ్వజాయ తటిదమ్బర సంవృతాయ
భక్తానురాగ వశగాయ పరాత్పరాయ॥ 106

గీ॥ స్వస్తి యగుఁగాఁత జగముల, సామి నీకు
ఉపనిషద్వేద్య ! భవవైద్య ! యుచ్చసుపద !
అమల కనకాంబరాంగ భ, క్తానురాగ
వశగ ! గరుడ ధ్వజా భయ, వరద ! నీకు.

తా॥ శ్రీమన్నారాయణా !! నానావిధ భువనరక్షణ వ్యాపారమున బద్ధ కంకణుఁడవు, ఉపనిషత్తులచేఁ దెలియఁదగిన మహావైభవముగలవాఁడవు, భవరోగవైద్యుఁడవు, గరుడ ధ్వజుఁడవు, మెఱపుఁదీగ కాంతివంటి కాంతి గలిగిన బంగారుచేలమును ధరించినవాఁడవు, భక్తి వశుఁడవు. నగు నీకు శుభమగుఁగాక.

శ్లో॥ లక్ష్మీశ కేశవ కృపాకర దీనబన్ధో
నారాయ ణాచ్యుత జనార్దన చక్రపాణే
వైకుణ్ఠనాథ వరదాయక భోగి భోగ
పర్యఙ్క యోగి జనవల్లభ తే నమోఽస్తు॥ 107

గీ॥ భవ్య ! లక్ష్మీశ ! కేశవ ! పన్నగేశ
శయన ! యోగీశ ! యచ్యుత ! చక్రపాణి !

నాథ! వైకుంఠనాథ! జ, నార్దనాఖ్య!
దీనబాంధవ! నారాయణా! నమోస్తు॥

తా॥ లక్ష్మీనాథా! కేశవ! దయాకర! దీనబాంధవా! జనార్దనా! చక్రధరా! శ్రీవైకుంఠనాథా! భక్తవరదా! శేషపర్యంక శయనా! యోగీశ్వరేశ్వరా! శ్రీమన్నారాయణా! నీకు నమస్కారము, సకలజగద్రక్షకుండవైన నీవు జెందుంగాక.

శ్లో॥ హృషీక నాథాయ నమో నమస్తే
నమోనమస్తే జగతాం వరాయ
రమా మనోజ్ఞాయ నమోనమస్తే
నమోనమస్తే హృత కల్మషాయ॥ 108

గీ॥ శ్రీనిధి! హృషీక నాథాయ! తే నమోఽస్తు
దీన పాల! జగత్పతే తేనమోఽస్తు
పావన సహస్రనామ తుభ్యం నమోఽస్తు
పాహి హృతకల్మషాయ తుభ్యం నమోఽస్తు॥

తా॥ హృషీకేశా! జగద్వరా! అఖిలపాపహరా! లక్ష్మీమనోహరా! శ్రీమన్నారాయణా! నీకుమాటిమాటికి నమస్కరించుచున్నాడను.

శ్లో॥ అధునా మమశక్య వాచికం
పరిచర్యా మియతీ మిమాం హరే
పరిగృహ్య దయార్ద్ర చేతసా
పతితం మాం ధ్రుత మాత్మసా త్కురు॥ 109

గీ॥ నాకు, తోచిన వాక్కుల, నని చిసలుపు
నీకొలంది సేవఁగొనుము హరీ! ముకుంద!

శీఘ్రముగను దయార్ద్రమహా, చేత మనను
నన్ను నీవానిఁగాఁగ నో, నర్చు మిపుడు.

తా॥ సకల పాపహరుఁడవగు నో లక్ష్మీనారాయణా !! అత్యంత అల్ప జ్ఞానముగల నాకు శక్యములైన వాక్కులతో దేవరవారి కీవిధముగాఁ బరిచర్య నొనర్చియుంటిని. నాయీ వాగ్రూపమగు పరిచర్యను దయార్ద్ర చిత్తముతో శీఘ్రముగా నిపుడు స్వీకరించి పతితుఁడనగు నన్ను నీవానినిగాఁ జేసికొనుము.

శ్లో॥ వైఖానసాన్వయ క్షీర నారాశీన్దో ర్మహాత్మనః
శ్రీరామ దేశికేన్ద్రస్య చిదచి త్తత్త్వ వేదినః
తార్తీయీక తనూజేన శ్రౌత మార్గాను సారిణా
శ్రీనివాస కృపాలబ్ధ కవితా భాగ్యశాలినా
రామానుజాభిధేయేన భవభీతి జుషాఽధునా
రచితోఽయం రమానాథ శరణాగతి సంస్తవః
యావ ద్భూమ్యు న్నదిస్థేచ యావ చ్చన్ద్ర దివాకరౌ
తావ జ్జీయా ద్రమానాథ పాదయో స్సుహృదాం హృది॥

సీ॥ వైఖానస మహర్షి వంశ పయోరాశి
విధుఁడు భవ తత్త్వ, వేత్తయు నగు
శ్రీరామ దేశిక, శేఖరు మూఁడవ
సుతుఁడు శ్రౌతాధ్వ ప్ర, చోదకుండు
శ్రీనివాస కృపావి, శేషసంప్రాప్తభా
షాద్వయ పాండితీ, శౌండ సుకవి

రామానుజాచార్య, నామాంకితుఁడు భవ
భయముఁ బోఁదఱుమ న, ద్భక్తి వెలయ

గీ॥ కరుణ రసము ప్రధానమ్ము, గా నలిపిన
ప్రకట "శరణాగతి స్తవ" సుకృతి భాస్క-
రేందు లవనియు నాకస, మెసఁగు దాఁక
నిలుపుము సుహృద్గణంబు లో, నలర నృహరి.

తా॥ శ్రీవైఖానస వంశమనెడు క్షీరసాగరమునకు, పూర్ణచంద్రుఁడును చిదచిత్తత్త్వ విజ్ఞాన సంపన్నుఁడు నగు, శ్రీరామ దేశికాచార్య వరేణ్యునకు తృతీయ పుత్రుఁడు, శ్రౌత మార్గాను సరుఁడు, శ్రీ శ్రీనివాస భగవానుని కృపచే పొందఁ బడిన కవిత్వ భాగ్యము కలవాఁడు, భవభయ చకితుఁడు నగు, రామానుజాభిధానునిచే నిపుడు రచియింపఁబడిన. యీ లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవము, భూమ్యాకాశనులు, చంద్ర సూర్యులు, నెంత కాలము వఱకు నుండుట సంభవించునో అంతదనుక, శ్రీలక్ష్మీనారాయణుని పాదారవిందములందు, పరమ భాగవోత్తముల హృదయ పీఠములందును, వెలుఁగొందుచుండుఁ గాక.—

సీ॥ చేరువకుం జేరు, శ్రితజనా నళులపై
నెనరు క్రొందేనియ, దొనుకు కనులు
తాఁకునఁ బాపముల్, తలఁగించి భద్రములే
పదిలం బొనర్చెడి, పద యుగమ్ము
ఉచ్చైఃపదమ్మున, కొగిఁ జేర్చుటలు దెల్పు
నూర్ధ్వ పుండ్రమ్ముతోఁ నొప్పు మోము
పదునాల్గు జగముల, బొదలించు కానుపు
బొడ్డు గల్గిన బొజ్జ, దొడ్డ తనముఁ

గీ॥ గలిగి వేగంటికిని వేలు, కనులు తనకు
వలయు ననిపించు నీమూర్తి, వెలుఁగు నకును
భవ్య భవదీయ నామమై, భవము నకును
జయము తిరుపతి వేంకటేశ్వర! దయాబ్ధి!

శ్రీమ దాంధ్రానువాద తాత్పర్య సమేత
"లక్ష్మీనారాయణ శరణాగతి స్తవ స్సమాప్తః"

మం గ ళం మ హ త్

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రియై నమః

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్విఖనసే నమః

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ సుప్రభాత స్తవః

శ్లో॥ అర్చారూపం మనోజ్ఞం సముపగతవత శ్శ్యామలాఖ్యా
నగర్యాం
స్థిత్వా శ్రౌతోక్తమార్గాచరిత నిజసమారాధన ప్రీణితస్య
దేవై ర్బ్రహ్మేంద్రముఖ్యై రుపచరిత పదాబ్జాత రత్నాసనస్య
లక్ష్మీనారాయణ శ్రీపరమపద మహాధీశ తేసుప్రభాతమ్॥1

శ్లో॥ వైశద్యంచాద్య పూర్వాహరి దుపసృజతి ధ్వాన్త
ముద్ధూళయ న్తీ
సుస్నాతా స్స్వార్యవర్యాః కృతసుకృతఘనా స్తానకారాధకాశ్చ
తారాపుష్యేహ్నసాకం త్యజతిశశధర స్సప్రభం స్వస్వభావం
లక్ష్మీనారాయణ శ్రీపరమపద మహాధీశ తేసుప్రభాతమ్॥2

శ్లో॥ ఉత్తుంగంశృంగరంగం విశతి సకుతుకం పూర్వశైలస్య భాను
ర్నిర్యాత్యాకాశమారాద్భ్రమరశిశుతతిస్తూర్ణమబ్జాన్తరేభ్యః
ఆయాతా వాతపోతా రుచిరపరిమళాక్రాన్త దిక్చక్రవాళాః
లక్ష్మీనారాయణ శ్రీపరమపద మహాధీశ తే సుప్రభాతమ్॥3

శ్లో॥ స్వామిన్ దీనావనేచ్ఛా పరవర సుగుణామ్భోధి
రాకాసుధాంశో

దేవాధీశ ప్రమోదావహ దిశభవతః పాదసన్దర్శనం నః
ఏవం త్వద్దాసదాసాః పులకిత నిజగాత్రాస్స్మర న్తశ్చ సన్తో
లక్ష్మీనారాయణ శ్రీపరమపద మహాధీశ తేసుప్రభాతమ్॥

శ్లో॥ ధ్యాయన్త స్త్వత్పదామ్భోరుహ యుగళమమీ విప్ర
వంశావతంసా

సిష్ఠన్తి ద్వారదేశే వినమితశిరసో హర్ష బాష్పాప్లుతాక్షాః
కారుణ్యార్ద్రైః కటాక్షై స్స్ఖలితమధురై ర్గాఢమాలోక
యాస్మాన్

లక్ష్మీనారాయణ శ్రీపరమపద మహాధీశ తే సుప్రభాతమ్॥

శ్లో॥ భారద్వాజాన్వయాబ్ధేరుడుపతిరితి యం ప్రబ్రువ న్త్యద్య గర్జ
న్తస్య శ్రీ రామసూరీశ్వరతనయకవి శ్రేష్ఠేన రామానుజేన
ప్రోక్తా లోకత్రయాధీశ్వర వినుతిరసౌ సుప్రభాతం
మహాన్తి యే చ
ప్రాతఃకాలే పఠన్తి ప్రణిహితమనసో యేనరాశ్శాన్తచిత్తాః॥

శ్రీ రంగ తత్సత్

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

మఙ్గళాశాసన శ్లోకాః

శ్రీ భూనీళాసమేతాయ నిత్యాయ పరమాత్మనే
విఖనోఽర్చితపాదాయ లక్ష్మీనాథాయ మఙ్గళమ్ ॥
నిత్యాయ నిరవద్యాయ పఞ్చాయుధధరాయ చ
క్షీరార్ణవనివాసాయ లక్ష్మీనాథాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రితాభీష్టప్రదానాయ శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షసే
పద్మనాభాయ దేవాయ లక్ష్మీనాథాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీ వైకుంఠనివాసాయ శేషపర్యఙ్కశాయినే
శ్రీగోదాస్తుతిపాత్రాయ లక్ష్మీనాథాయమఙ్గళమ్॥
దివ్యసింహాసనస్థాయ లక్ష్మీ పార్శ్వస్థితాయచ
శ్రీనీలపురవాసాయ లక్ష్మీనాథాయ మఙ్గళమ్॥
గౌతమాన్వయసంభూత రాఘవాచార్యసూనునా
భగవత్పదరాజీవసక్త భృఙ్గాయితాత్మనా॥
వేఙ్కటోపపదేనేదం నరసింహాభిధేన వై
రచితం కలిదోషఘ్నం లక్ష్మీనాథస్య మఙ్గళమ్॥
శ్రీమత్కృష్ణపురీవాసం శ్రితాభీష్టఫలప్రగమ్
లక్ష్మీనారాయణం దేవం నమామి శిరసా సదా॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీరస్తు

శ్రీ మన్మహాలక్ష్మీ మఙ్గళాశాసన శ్లోకాః

శ్లో॥ సర్వసంపత్కరే దేవి క్షీరసాగరనన్దిని
శతపత్రసమాసీనే భూయాత్తే నిత్యమఙ్గళమ్॥ 1
శరణాగతరక్షైక దీక్షితే సుగుణాకరే
మఙ్గళం తే పునర్భూయాద్విష్ణువక్షస్థలాలయే॥ 2
బ్రహ్మాది దివిషత్సేవ్య చరణాబ్జే బహుప్రదే
సృష్టిస్థితిలయ క్రీడాలోలాయై తేఽస్తు మఙ్గళమ్॥ 3
మఙ్గళం జగతాం మాత్రే మఙ్గళం దివ్యశక్తయే
మఙ్గళం భవభఙ్గిన్యై ప్రజ్ఞాయై తేఽస్తు మఙ్గళమ్॥ 4
కటాక్షలేశజనిత నిఖిలామరసంపదే
మహాలక్ష్మ్యై మహాభాగ్యప్రదాయై తేఽస్తు మఙ్గళమ్॥
రామానుజార్య కలితం లక్ష్మీమఙ్గళపఞ్చకమ్
యః పఠేత్ప్రాతరుత్థాయ తస్య స్యాన్నిత్యమఙ్గళమ్॥

ఓం తత్సత్

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

అసాధు సాధు పదపత్రికా

పుట	పఙ్క్తి	అసాధు	సాధు
5	2	శ్రీఽశ్లో	శ్రీశ్లోఽ
6	13	నిశ్చలుఁ	నిచ్చలుఁ
6	17	వార్ధిజం	వార్ధిజం
9	10	పర్ధనుండు	పర్ధనుండు
10	3	నిసాగరి	నిష్ఠాగరి
10	16	బూస్థలి	భూస్థలి
16	2	ననము	స్నానము
6	4	కొమ్మనను	కొమ్మన,నను
9	23	సంగ్రో	సందో
12	20	సాస్వయ	సాస్వయ
13	19	కథయా	కథయా
,,	20	స్త్రన	స్త్రవ
14	11	దీప్త్యై	దీప్త్యై
20	8	ప్రభుడఁవు	ప్రభుఁడవు
21	9	గలిగిగా	గలిగిప్రగా
,,	14	లున్ననుఁ	లున్నను)
22	20	నయస్వ	నయస్య
24	3	సానపుగు	స్థానపుగు
33	7	మేద్య	మెడసి
33	11	సూన్యుఁడ	శూన్యుఁడ
34	3	యూతన	యూరన
36	19	డొప్పైన	డొకప్పైన

పుట	పఙ్క్తి	అసాధు	సాధు
37	14	దస్యమ్	దన్యమ్
40	11	పుయిపేఽయ	నుయిశేఽయు
,,	12	తేడనఁ	లేడనఁ
,,	19	గప్పిందు	గప్పించు
41	20	గాఠింప	గాంఠింప
45	17	సినిర్వ్యాజ	నియనిర్వ్యాజ
46	19	వేఁడడుగు	లేడడుగు
47	5	ఆన్నవ	అన్నవ
,,	10	దాన్య	ధాన్య
48	24	తాపశా	తాపశాన్త్య
50	2	తనతు	తవతు
,,	2	హోఽ	హారో్యఽ
,,	6	పాబ్థి	పాబ్ధి
5?	3	యనుచు	వనుచు
,,	18	తెలి	తెలిసి
54	6	మద్వన్వ	మద్వద్వ
,,	21	సంక్రాశ	సంకాశ
55	19	విష్ణాద్విభే	విష్ణ్వాదిభే
56	20	ర్మసూక్తేన	ర్మముసూక్తేన
58	22	వరియగు	వరివగు
,,	22	పరబ్ర	పరబ్ర
60	11	స్తనపూ	సవపూ
,,	14	ప్రోక్ష	ప్రోక్త

పుట	పఙ్క్తి	అసాధు	సాధు
61	10	త్రిభవేత్	త్రిధాభవేత్
,,	13	నైదికం	వైదికం
,,	15	మనైః	మన్త్రైః
,,	21	నారు	వారు
62	4	ధవ్యాః	ధన్యాః
,,	5	బద్దా	బద్ధా
64	11	యుష్పత్సు	యుష్మత్సు
66	5	కర	కరం
,,	6	మగంపదం	మంపదగం
,,	13	మపన	మనిన
67	11	యెన్నిటి	యెన్నటి
,,	16	తత్వఖన	తత్త్వఖన
,,	18	భవద	భవసర్వద
,,	18	భనభ	భవంభ
,,	20	తత్వార్థ	తత్త్వార్థ
,,	22	లపతిగ	కులపతిగ
,,	22	ఘోస ర్వ	ఘోరసర్వ
,,	23	రావేవి	రావేలవి
69	1	తృజ్ఞాత	తృజ్ఞాత
,,	19	స్రష్టు	స్రష్ట్రు
75	15	రక్షిం	రక్షించుట
77	8	ప్రసస్త	ప్రశస్త
,,	9	ఘూరగ	ఘోరగ
79	14	మంగళ	మంగళగుణ

[illegible]

[illegible]

[illegible] (శ్రీ) [illegible]

[illegible]

[illegible] ([illegible])

ప్రాప్తిస్థానము:—

భిషగ్రాజ దీవి వేంకటనృసింహాచార్యులు

శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల

నల్లూరు P.O.

(వయా) రేపల్లె (గుంటూరు జిల్లా)

ప్రా ప్తి స్థా న ము:—

భరద్వాజ దీవి వేంకటనృసింహాచార్యులు

శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల

నల్లూరు P. O.

(వయా) రేపల్లె (గుంటూరు జిల్లా)